HUGO RAES

LA STÎNGA LINIEI DE ELICOPTERE

Ilustrația copertei: FLORIN CREANGĂ

Toate drepturile asupra acestei ediții sînt rezervate Editurii Dacia din Cluj

HUGO RAES

LA STÎNGA LINIEI DE ELICOPTERE

În românește de H. R. RADIAN
Cuvînt înainte de ION HOBANA

EDITURA DACIA
CLUJ, 1974

Serie îngrijită de ION HOBANA

Cuvînt înainte

Primul florilegiu de poeme al lui Hugo Raes*, ***A vina şi a fi vinat*** **(1954), cuprinde în germen întreaga tematică a operei scriitorului, după cum stau mărturie astfel de versuri:**

„A căuta şi a presimţi ameninţarea şi primejdia
de cînd de unde
moarte şi schilodire boală mortală nebunie
spectru strident ca un ţipăt
împreunare
zboruri bruşte de vulturi atacînd un scriitor vulnerabil".

Dealtfel, însuşi titlul volumului pare mai curînd o tălmăcire a crudului aforism *homo homini lupus*, decît o metaforă. Să fie o simplă coincidenţă semantică? Sau sacrificiul adus de un debutant modei contestatare? Nu, de vreme ce Raes rămîne conştient de starea conflictuală cronică a lumii care-i oferă tipuri şi subiecte. Iată una dintre viziunile lui Michael Houtdrager, eroul romanului ***Un faun cu corniţe reci*** **(1965)**: „Şi apoi, pe neaşteptate, vin marile bufniţe flamande din copacii în care stăteau în aşteptare. Cinci dintre ele se năpustesc asupra pîinii. Se ameninţă una pe alta: cu ciocurile căscate, ţipă groaznic şi se ameninţă. Se ciupesc. Nu se îndură să renunţe la pîine, încearcă să şi-o smulgă una alteia din cioc, ţipînd. Michael îşi dă seama foarte limpede: asta e viaţa". Şi pentru a nu lăsa să planeze nici o îndoială asupra poziţiei sale, scriitorul declara într-un interviu relativ recent: „În cazul anumitor povestiri fantastice, pornesc într-adevăr de la imaginaţie, dar ea este atît de întrepătrunsă cu critica socială sau cu revolta (...) încît de multe ori pornesc de la un sentiment de revoltă".

Mă grăbesc să precizez că revolta se exprimă în forme poate mai puţin familiare cititorului acestor rînduri. Fantezia lui Raes plămădeşte imagini halucinante, groteşti, uneori de-a dreptul macabre. Naraţiunile lui sînt dominate de obsesia deformării şi a descompunerii, a bolii şi a morţii. Un ochi atent descoperă o gradaţie probabil involuntară. Alergic la obiectele ascuţite, personajul din *Modificarea* rotunjeşte colţurile mobilelor şi curbează pereţii, sfîrşind prin a avea senzaţia că a devenit el însuşi o sferă imo-

* Scriitor belgian de expresie flamandă. Născut în anul 1929. Profesor de olandeză într-o şcoală medie. Autor al romanelor *Regii trîndavi* (1961). *Cer şi animal* (1964) *Un faun cu corniţe reci* (1965), *Aventurile* (1968) *Călători în anti-timp* (1970), *Smaranul şi toate celelalte culori ale istoriei* (1973) şi al volumelor de povestiri *La stînga liniei de elicoptere* (1957), *Un monument temporar* (1962), *Falimentul unui „charmeur"* (1967), *Uriaşul flamand* (1974).

bilă. Experimentatorul din *Dezintegrarea*, iradiat accidental, se transformă într-un monstru străpuns de o rețea de tuneluri săpate în carne, atras irezistibil de mediul acvatic căruia i se abandonează în final. Supunîndu-se unui tratament cu o substanță stimulatoare a creșterii, soții din *Broasca țestoasă* devin abulici, își măresc volumul corporal și... plesnesc. Existența întregii omeniri este amenințată, în *Antigeneza*, de o nouă specie, născută „din putregaiul civilizației. O geneză a descompunerii, o antigeneză, o coagulare inversă în forme vii a murdăriei, a deșeurilor care acoperă și copleșesc și inundă și înează totul...". Și mai explicită este *O mică pledoarie împotriva decăderii*, suită de constatări nude, a căror forță de șoc nu e mai prejos decît aceea a metaforelor. „Sentimentul de revoltă" apare aici în formulări neechivoce: „Țările noastre au început să putrezească! Ființe vii, oameni sînt împușcați în plină stradă, cu puști cu lunetă și surdină. Sălbăticirea, decăderea, stricăciunea, degenerarea se întind".

Dînd frîu liber înclinației sale către bizar, insolit, fantastic, Raes nu disprețuiește tiparele și modalitățile tradiționale. Semnificativ în acest sens mi se pare a fi rolul pe care-l joacă somnul, visurile, starea de semitrezie, favorabile unor viziuni terifiante *(Antigeneza, Explozie, Vizită oficială la noua fabrică de hîrtie)*. Confuzia dintre planul real și cel oniric, manifestîndu-se pe un plan obiectiv în *Un vizor spre timp*, pune stăpînire pe mintea celui care asistă la *Asasinarea unui bătrîn singuratic:* „Fusesem oare treaz, sau abia acum sînt? Ce e realitate și ce e închipuire, trăire interioară?" Hărțuit de incertitudini, el nu mai știe dacă a fost doar spectator, sau a săvîrșit crima „inconștient, într-un fel de semisomn".

Tema dublului, împrumutată de la romantici, este și ea prezentă în opera lui Raes. Utilizată uneori într-o manieră clasică (povestirea *Dublul* pare vădit inspirată de *William Wilson* a lui Edgar Allan Poe), ea dobîndește o aură de prospețime în romanul *Un faun cu corniță reci*, făptura mitică fiind un fel de întruchipare a erosului lui Michael Houtdrager. Amintita obsesie a scriitorului se manifestă pregnant mai ales în *Cancerul*, relatare a desfășurării unui proces malign care se arată a fi de fapt o dedublare ratată de conservatorismul și lipsa de curaj a medicilor.

Un loc aparte îl ocupă, în creația lui Hugo Raes, elementele de anticipație, science fiction-ul, cu toate că scriitorul afirmă, în interviul citat: „Trebuie să spun că, de fapt, am citit foarte puțină literatură SF. Cu totul, o carte sau două, vreo povestire izolată, și asta demult, au trecut de atunci cu siguranță 10—12 ani, așa că nu pot spune că SF-ul a avut o influență directă asupra mea. Dealtfel, sînt considerat povestitor de întîmplări fantastice și mai

puțin de SF". Fără a pune la îndoială sinceritatea acestei declarații, consider că influența SF-ului este evidentă nu numai în culegerea de față. Să ne rezumăm însă la textele care ne îngăduie o confruntare de opinii.

O primă categorie este aceea a povestirilor în care science fiction-ul slujește drept amorsă a unei desfășurări de evenimente fantastice. În *Broasca țestoasă* este vorba despre experințe biochimice urmărind crearea unei substanțe „cu care să devină posibilă o nebănuită înnobilare și întărire a rasei". În *Dezintegrarea* ne sînt înfățișate încercări reușite de a dizolva și recompune animale primitive. Dar finalurile, evocate mai sus, decurg doar formal din aceste premise.

Există apoi cîteva narațiuni de mică întindere cu tematică și o atmosferă tipice de science fiction: *Viespile, În memoria rasei umane, La stînga liniei de elicoptere.* Nu le voi dezvălui conținutul, socotind că am păcătuit destul în această privință (dar cei care prețuiesc surpriza știu că un „cuvînt înainte" poate fi citit și „după"!). Voi spune doar că ființele terestre neantropomorfe au devenit de mult un loc comun al genului.

În sfîrșit, o pondere deloc neglijabilă o au rapidele incursiuni în viitor. Scriitorul nu urmărește să schițeze liniile de forță veridice ale evoluției omului și a societății. Preocupat, după cum știm, de anumite stări de lucruri și tendințe îngrijorătoare, sesizabile în realitatea contemporană, el le supune unei hipertrofieri menite să reliefeze primejdia acceptării lor ca o fatalitate. Cea mai izbutită povestire din această categorie mi se pare a fi *Monumentul temporar*, o circumscriere lucidă a surselor alienării.

Am vorbit pînă acum mai ales despre temele, obsesiile și tiparele operei lui Hugo Raes. O analiză succintă a metodei lui de creație trebuie să pornească de la răspunsul dat, în amintitul interviu, unei întrebări privind geneza subiectelor fantastice: „O singură idee care pune vehiculul în mișcare și care apoi, în cursul prelucrării, se leagă de alte lucruri". Textele prezintă însă nu numai legături, ci și discontinuități, salturi aparent ilogice, reveniri, datorate lipsei unui plan inițial. De aici impresia de spontaneitate, de imprevizibil, de desfășurare capricioasă a firului narativ.

Am arătat că scriitorul utilizează modalități consacrate în timp. Observația este valabilă și în ceea ce privește procedeul său de obținere a unui oarecare procent de credibilitate. H. G. Wells scria, undeva: „De îndată ce trucul magic a reușit, tot ce-i mai rămîne de făcut scriitorului fantast este să mențină celelalte elemente într-un cadru uman și real. Sînt imperios necesare notații de detaliu prozaice...". Raes construiește cu grijă un decor împănat cu ele-

mente banale, cotidiene, vădind un extraordinar simț al detaliului. Romanele și povestirile lui abundă în impresii senzoriale descrise cu o mare plasticitate, trăirile fizice ale personajelor ocupă un loc important în economia narațiunii. Să ne gîndim la transformarea lentă a lui Appo și a Grenei din *Broasca țestoasă*, a omului fără nume din *Dezintegrarea*...

Voi încheia aceste simple gînduri pe marginea volumului de față și a operei lui Raes în general cu un pasaj semnificativ din romanul *Regii trîndavi* (1961): „Am uneori viziuni înfricoșătoare. Mă duc de pildă să mă uit cum dorm copiii, intru în camera lor și, pe scaunul pe care sînt puse hainele lui Erik, zăresc în semiîntuneric un cap de mort; e copilul, nu vorbește, mă privește doar, nemișcat. Vreau să-i spun: Ai ceva la ochi, băiatule (sînt niște cavități atît de întunecate), dar cînd mă apropii văd că el doarme liniștit și că mă lăsasem înșelat de formele capricioase ale hainelor. Trebuie să fie groaznic să-ți moară copilul, o tristețe de multe veacuri comprimată în cîteva zile". Ultimele fraze dezvăluie, după opinia mea, slăbiciunea lui Hugo Raes. Acest obsedat al putrezicIunii, și al pieirii, acest pesimist incorigibil, acest trubadur cinic al dragostei trupești este de fapt un mare sentimental. Aș spune că scrisul reprezintă pentru el un mijloc de a exorciza o realitate pe care ar dori-o mai aproape de aspirațiile omului însetat de liniște, de siguranța zilei de mîine, de frumos.

ION HOBANA

NOTĂ

Traducerea textelor s-a făcut după volumele:

BANKROET VAN EEN CHARMEUR, ediția a IV-a, Editura De Bezige Bij. Amsterdam, 1970, Copyright 1967 De Bezige Bij *(Viespile, Un izvor spre timp, În memoria rasei umane, O mică pledoarie împotriva decăderii, Moartea oșteanului, O povestire simbolică, Seară de revelion, Evoluția de la Brak înainte).*

EEN TIJDELIJK MONUMENT (Dezintegrarea, Vizită oficială la noua fabrică de hîrtie, Asasinarea unui bătrîn singuratic, Un automobilist pasionat, Omul e de piatră, Un monument temporar, Explozie) și *LINKS VAN DE HELIKOPTERLIJN (Broasca țestoasă, Dublul, Lighioana, La stînga liniei de elicoptere),* cicluri publicate întîi în volume separate și reeditate într-unul singur, prin colaborarea editurilor De Bezige Bij, Amsterdam și Ontwikkeling, Anvers, ediția a III-a, 1969. Copyright 1962 și 1967 Hugo Raes.

Povestirile *Într-un viitor depărtat*, cunoscută de traducător în fotocopie după manuscris, și *Nici pavilioane, nici banderole*, tipărită inițial într-o revistă, au fost încorporate de autor în romanul *HET SMARAN*, Editura De Bezige Bij. Amsterdam, 1973. Copyright 1973 Hugo Raes.

O gaură în văzduh, Antigeneza și *Fluviul amazoanelor* sînt inedite.

Viespile

O fîșie gri-deschis se lungește pînă în zare. Banda de piatră cenușie are doi metri și jumătate lățime și duce de-a dreptul spre orizont. Acolo, strada se termină brusc în albastrul văzduhului.

Dinspre orizont se apropie un bîzîit, un zbîrnîit. Un scîrțîit multiplu și zgomotos pe trotuarul gri-deschis. Un ton două, trei... scîrțîitul este însoțit de sunete. Acute, tot mai acute, duble, repetate, ca un cor. Patinele pe rotile se apropie, apoi se depărtează. Odată cu copiii și cu zgomotele lor.

Ceva mai jos decît trotuarul se află o suprafață gri-deschis mai lată; partea carosabilă, goală, e de beton. Locuințele sînt de zid și se înșiră, liniștite, la distanță una de alta, pe ambele laturi ale străzii, spre orizont și spre cîmp și spre pajiștea din apropierea orizontului.

Sînt multe grădini acolo: lîngă fiecare casă e cîte una sau, poate, cîte două.

Răsună în văzduh, așa cum numai primăvara poate răsuna, un zumzet și un fel de clinchet surd. Pînă ce trenul de marfă ivit în depărtare se apropie. Sîrmele negre și stîlpii liniei ferate electrice par mai mici decît sînt în realitate.

Cei șase copii pe patine prevăzute cu rotile s-au întors; se iau acum la întrecere cu micul grup de copii încălecați pe biciclete sclipitoare (curățate sau noi), împodobite cu panglici de plastic, colorate, care fîșnesc pe mînerele ghidoanelor. Se iau la întrecere, dar deodată patinatorii vin înapoi, iar bicicliștii sînt nevoiți să facă o curbă mai mare cînd îi ajung pe patinatori, care se întorc iarăși, repede, iar bicicliștii se întorc iarăși, și ei.

Domnul De Wulf dă din cap, mișcîndu-l spre spate și înapoi. Cînd și-l lasă pe spate simte, datorită mișcării rapide, mirosul propriului său păr lucios și al briantinei. Ascultă chiotele copiilor. Își lasă capul pe spate ca să-și miroasă părul și parfumul de pe față. În acest cartier nou, casele sînt proprietatea unor oameni tineri, cu copii. Domnul De Wulf este una dintre persoanele cele mai vîrstnice din cartier. La anul voi fi inspector vamal la pensie, își zice el în gînd. Și se simte grozav de mîndru. Vremea s-a încălzit de-a binelea. Domnul De Wulf vede că, în cele două grupuri, copiii au bujori în obraji și transpiră și poartă cămă-

șuțe sport. Domnul De Wulf e în haină de casă, de mătase bleumarin, și în papuci. Se uită în jos. Terenul nepavat din fața casei domnului De Wulf are nenumărate găurele. Ici și colo, din găurele ies niște insecte, viespi, care apoi își iau brusc zborul și dispar repede. Domnul De Wulf scoate niște sunete slabe, pe jumătate plescăituri și pe jumătate sîsîituri, cu buzele, cu limba, cu cerul gurii. Fluieră. Cheamă. Își îndeamnă cățelul să nu stea pe porțiunea de teren nepavat, unde animalul ar vrea să se întindă la soare. Îi place aici, își zice în gînd domnul De Wulf, dar aici e prea primejdios, din pricina viespilor. Am întors pînă acum pămîntul de două ori cu lopata și am presărat peste el o groază de sare, dar viespile au reapărut în primăvara asta și au să mișune toată vara prin fața casei.

Cu sacoșa în mînă, se duce, bine dispus și privind în dreapta și în stînga, la magazinul modern din colțul străzii. Se simte plin de viață și grozav de sigur de sine; simte în el o mare rezervă de putere și de vitalitate. Își trage umerii înapoi și merge ceva mai drept, pufăind dintr-o țigară de foi subțire și lungă.

În cameră intră soarele. Prin fereastra deschisă, doamna De Wulf își vede soțul pe trotuar. Golește scrumiera și o pune la locul ei. În trecere, mai șterge un pic cu cîrpa de praf marginea dulapului lustruit. Se înclină puțintel și închide pe jumătate ochii; i s-a părut că vede în colț, aproape de pardoseală, o pînză de păianjen care sclipește roșiatic în razele soarelui. Dar cînd se uită mai de aproape n-o mai vede. Se duce mai departe, spre bucătărie, fredonînd.

Domnul De Wulf merge agale, prin soare, savurîndu-l și resimțind un sentiment de plenitudine. De braț îi atîrnă sacoșa. Pe picioarele albe i se văd vine albastre, groase. Fumează și zărește la mică distanță o femeie care iese din grădinița unei vile. Femeia poartă un șort foarte scurt și colant, așa încît locul de tranziție de la coapse la fese este vizibil și formează la fiecare pas o cută discretă. Își leagănă în mod izbitor coapsele. E franțuzoaică. Soțul ei pleacă dimineața cu Simca lui și se întoarce acasă la ore neregulate. Și-au făcut și ei casă aici. Într-un asemenea cartier nou, cu oameni tineri, viața este totuși mult mai interesantă, mai vioaie, își zice domnul De Wulf. Privește bărbătește fîșia de piele ușor bronzată de sub bluza ei, ale cărei

colțuri din față sînt înnodate chiar sub sîni. Femeia poartă o pălărie de soare enormă. Ai zice că se crede pe plajă. Se duce tot la magazin, unicul prin partea locului. Cîțiva bărbați în salopete albastre, care mergeau încovoiați, se îndreaptă din spate și trag nepoliticos cu coada ochiului spre ea; fluieră insinuant și spun cuvinte porcoase în dialect brabantin. Franțuzoaica zîmbește ostentativ; poartă o pălărie mare de paie.

Astea se comportă aici de parcă ar fi în concediu la mare. Umblă toată ziua cu fundul aproape gol, ori stau întinse în grădină și fac baie de soare în bikini, de cele mai multe ori cu panglicile sutienului dezlegate, încît bărbații care trec au ce să vadă și să ghicească. Doamna De Wulf își încheie la loc fermoarul jachetei albastre. I se descheiase cînd se aplecase.

În colț, pe covorul cu desen mărunt, sclipește ceva. Ceva foarte fin. Ceva roșiatic deschis, sau de culoarea aramei vechi. Seamănă leit cu un ghemuleț de păr lung, de femeie. Se rostogolește un pic mai încolo. Acuma nu se mai vede, cînd doamna De Wulf trece din nou pe acolo ca să ude cu mare băgare de seamă o plantă înaltă de casă.

Acum ghemotocul e chiar lîngă ghiveciul uriaș, în spate, la umbră, așa că firele de păr nu mai sclipesc. Doamna De Wulf se duce spre plantele de pe glaful scund al ferestrei. De cîte ori toarnă apă într-un ghiveci, se uită o clipă pe fereastră, spre soare, spre grădini, spre trotuarul de beton alb și curat. Doamna Van Krieken spală clăbucul de pe noul ei Renault de culoarea tomatelor.

Trebuie să scăpăm de insectele astea, îi spune domnul De Wulf soției sale. De trei ani mișună pe aici. Am să îmbib tot terenul cu creozot, sînt sigur că așa am să le vin de hac. Freacă pămîntul cu vîrful papucului albastru de mătase și privește apoi locul. E periculos pentru Maru, zice el în timp ce ridică privirea de la găurelele din sol spre soția lui, care stă la fereastra deschisă. Lîngă picioarele albe care i se văd fără ciorapi de sub halatul de mătase se leagănă sacoșa. Viespile zumzăie în jurul lui. Pînă la urmă o să-l înțepe dacă nu le stîrpim, zice el frecînd cu piciorul nisipul galben ca să astupe cîteva găurele. Sînt mai multe decît anul trecut. Cu mîna stîngă, la care poartă două inele groase, gonește viespile din jurul capului său parfumat. Se uită

spre spate, pieziș în sus, ca să vadă dacă au plecat și vede mișcare la ferestruica deschisă sus în zidul lateral al locuinței vecinilor săi. Privește atent cele două brațe care se ridică împreună cu rochia. Sînt ale doamnei Vanderbergh, care, cu părul vîlvoi și cu bărbia în vînt, aruncă o scurtă privire afară; pesemne că stă în vîrful picioarelor. Doamna Vanderbergh privește soarele, își privește grădina și apoi dispare. De după ferestruica deschisă începe să se audă dușul. E plăcut să locuiești aici. Domnul De Wulf are un sentiment de profundă satisfacție.

În camera de zi e cald și liniște, numai vocea domnului De Wulf și zăngănitul vaselor de bucătărie se aud din cînd în cînd. Soarele desenează pe covor o pată mare, alb-gălbuie. Firele extrem de fine se deplasează foarte lent de-a lungul tivului covorului. Sînt aproape invizibile chiar pentru ochii cei mai ageri. În deplasare, rețeaua de fire plutește suplă, cu mustățile lungi ale unei meduze în apă. Un ghemotoc de fire, transparent ca vata de sticlă, un animal mare și foarte subțire, ca un păianjen blond și vaporos.

Nu sînt nici cincisprezece zile de cînd părea că nu se mai termină iarna asta aspră și îndărătnică. Pretutindeni auzeai spunînd: te îmbolnăvește, ține prea mult, te distruge. Și, pe neașteptate, a venit vremea frumoasă, călduță. Surprinzător de brusc, soarele, aerul catifelat. O primăvară venită ca un val dulce de căldură. Simți pe dinăuntru un val care se umflă și caută să iasă și ești gata să faci explozie, ca și cum ai dat peste o comoară, își zice domnul De Wulf. Își fumează țigara de foi, groasă și lungă, și suflă mulțumit fumul prin fereastra deschisă. Lalelele au înflorit în grădină, mugurii s-au deschis și au devenit mici mănunchiuri verzi. Aici e aer și libertate și soare, cugetă el. Aici e viață fără griji, în mediul acesta, în acest interior intîm. Aici e plăcut să locuiești. Picioarele lui albe, încălțate în papuci și străbătute de multe vinișoare vinete, se odihnesc lîngă măsuța de fier forjat din salon.

În spatele fotoliului stă ascunsă și nemișcată făptura subțiratică, aproape invizibilă. Convietuind discretă, adaptîndu-și culoarea la fond. Numai noaptea, mișcîndu-se cu mare dibăcie, se cațără pe plantele de cameră și pe oamenii adormiți.

Un vizor spre timp

Un radio-concert cu numeroase bucăți de muzică italiană se încheie cu un ropot de aplauze și numaidecît după aceea o voce anunță sfîrșitul emisiunii.

O crainică drăguță, cu gura largă, pune punct — concomitent cu cea de la radio — unui program de televiziune la fel de plicticos ca atîtea alte programe urmărite de milioane de oameni. Telespectatorii se tîrăsc alene spre butoni sau spre întrerupătoare, căscînd și bodogănind: veșnic numere artistice, ședințe academice, tarafuri mediocre, iar în telejurnal înmormîntări și sărbătoriri ale unor bărbați bătrîni sau femei tinere. Prea rar sport, programe distractive, revistă sau filme de succes.

În colțul străzii, tonomatul din local este redus la tăcere. Patronul pune pe măsuțe taburetele confecționate din țeavă metalică. Ospătara scoate din gentuța de la brîu monezile, le numără și pune o grămăjoară în fața casierei și o grămăjoară în fața ei. Am să te spun mamei, să știi! îl amenință ea pe un omuleț cu ochelari, cu buza de jos proeminentă și cu niște ochi mici și melancolici, care stă singur la ușă și ar mai vrea să intre, dar în prag ezită. Un bețivan de duminică, spune patronul. Peste drum o mașină claxonează în fața ușii închise a unui garaj.

Locuiesc aici de trei ani și n-am urmărit încă niciodată cum trece seara și începutul nopții și miezul nopții, ca să nici nu mai vorbim de sfîrșitul nopții. Omul trăiește fără să bage de seamă evenimentele esențiale. De pildă: cine rămîne treaz într-adins, ca să stea la fereastră și să vadă cum înaintează noaptea? Sau măcar ca să observe cum se deplasează stelele. Ca să vadă cum mijește de după orizont lumina cînd se crapă de ziuă. Sau cum lunecă luna jucîndu-se cu norii. Tot gîndind astfel, privește din nou strada, unde lămpile cu abajururi cromate proiectează pe pavaj, la distanțe egale, niște arene albe. Fiecare lampă cu cercul ei.

Aerul miroase a vegetație puternic aromată. Verdele a început să se altereze din pricina toamnei. Vîntul s-a potolit sau își schimbă direcția. Coroanele plopilor s-au legănat

și s-au clătinat, dar acum par să se fi liniștit: stau drept și trag cu urechea, sau dorm în aerul nopții.

Își umflă pieptul și își zice: să mai respir o dată adînc și pe urmă închid fereastra. Mai stă o clipă pe gînduri. Apoi întoarce cremona ferestrei și separă odaia de noaptea de afară. E o mare deosebire între noaptea de afară și noaptea dinăuntru. Deschide din nou fereastra, dar numai de un deget.

La trei noaptea se trezește, cînd se răsucește în pat. Jos în grădină foșnesc frunze care cad din copaci. În noapte răsună foarte departe duduitul unui tren și după cîteva clipe se aude un fluierat prelung. Acum fluieratul melancolic care străpunge liniștea nopții de afară l-a trezit de-a binelea. Trebuie să fie un tren lung, huruitul trenului pe șine și la macazuri se stinge lent. De la o distanță mult mai mare, locomotiva țipă a doua oară. Vîntul mînă sunetele încoace. Ochii i se închid. Vine de foarte departe, căci nu știe să fie vreo linie ferată prin împrejurimi. Adoarme din nou.

Ai dormit bine de data asta? îl întreabă soția. El se scarpină și își pune bluza pijamalei pe un scaun. Îi spune că s-a trezit o singură dată, din pricina unui tren. Vîntul sufla încoace. Îi auzi poate ecoul de departe, zice ea. Te face să te gîndești la o călătorie undeva, într-o țară în care noi n-am fost niciodată. Poate prin peninsula Balcanică sau cam așa...

Ai auzit și tu trenul azi-noapte? întreabă el după două zile. Nu, dă ea din cap. Ai început să veghezi în fiecare noapte, că tot auzi mereu cîte ceva? Nu, dar se aude foarte tare. Mă întreb din care parte a orașului vin sunetele. Ia un somnifer și dormi cîteva nopți ca lumea. Te obișnuiești cu somniferele. Nu e sănătos. Atunci bea un sirop calmant, l-a preparat mămica anume pentru tine. De ce să dormi din făină și zahăr ars sau din lapte fierbinte sau din cacao, zice el. Sînt mulți care după-masă nu-și pot ține de somn ochii deschiși, răspunde ea. Da, dar numai după-amiază, bineînțeles.

Poate că mă culc prea tîrziu, chibzuiește el. Peste zi, toată după-amiaza, tîndălesc, nu mi-e somn. Poate că ar

trebui să mă bag în pat mai devreme. Se uită la deșteptătorul fosforescent. Din depărtare aude cum se apropie huruitul trenului de ora trei. De data asta se pare că sunetele sporesc în intensitate și că trenul trece în goană la cîteva sute de metri de casă. Cum poate să transporte vîntul prin aer sunete atît de perfect coerente, încît la atîția kilometri distanță să fie încă atît de veridice? Se dă jos din pat, se sprijină de parapetul ferestrei deschise, aude vîntul, frunzele veștede și vagoanele trenului, sus, în aer. Își umezește degetul arătător și încearcă să afle direcția vîntului. Dar nu e vînt aproape deloc. Simte un fel de curiozitate, care îl mînă spre noapte. Caută să nu-și trezească soția, mișcîndu-se cu cea mai mare precauție și dîndu-și osteneala să nu facă zgomot.

De îndată ce închide cu băgare de seamă ușa după el, simte o adiere nocturnă care îi face bine. Respiră adînc și aproape cu voluptate și o ia spre capătul străzii. Acolo unde se termină casele, aude cum se depărtează și se stinge, încet-încet, huruitul trenului de noapte. Poate că prin cartierul acesta periferic al orașului circulă prin aer niscai curenți puternici. Simte răcoarea nopții și tremură un pic.

În noaptea următoare își reazemă bicicleta de un copac și trage atent cu urechea. Frunzișul ofilit trăiește. Are impresia că în jur miroase a ochiul-boului sau a alte flori: mireasmă iute și umedă de flori tîrzii. Se apleacă și pipăie iarba, care e rece și udă. O parte a cerului de noapte e presărată cu stele.

Huruitul răsună la început departe și îi face impresia că se deplasează sus, în aer. Își îndreaptă capul ascultînd, gura îi este deschisă, privește aerul fără să vadă nimic, numai auzul îi este extrem de atent. Aude cum se apropie trenul în liniștea neagră, cum se micșorează distanța. Steaua polară sclipește peste măsură de tare. De fapt, cît o fi ea de departe de aici, de locul acesta, se întreabă el. În afară de foșnetul cîtorva frunze, liniștea este totală, dar are ca fundal huruitul și mugetul tot mai intens al trenului. Acum auzul parcă i-a devenit ultrasensibil, nu mai poate să suporte. Vede cum se apropie, la o distanță nedefinită, luminițele. Izbutește să vadă trenul de noapte. Și, deodată,

se apropie repede cele două lămpi mari de poziție, ca o catastrofă. Pironit locului simte curentul de aer produs de primele vagoane care trec în goană prin fața lui. Unii călători se uită pe fereastră și șterg abureala de pe geamuri. Unii se distrează jucînd cărți, alții citesc. Se dă un pas înapoi, și deodată nu mai vede nimic, dar simte o presiune uriașă pe ochi. Face repede cîțiva pași și trenul apare din nou lîngă el, dar acum nu mai vede decît o felie de tren, ca printr-un mic vizor circular deschis spre timp, spre noapte. Țipătul trenului îl silește să-și înfunde urechile cu pumnii.

Trece trenul! exclamă el în dormitor. Soția se sperie și se trezește. Ce e? Ce s-a întîmplat? Trece trenul la trei și zece, zice el gîfîind. Trenul? Care tren? Trenul de noapte pe care îl auzim? Da, e plin de călători, se uită pe fereastră, sau citesc. Dar unde? Uite colea, peste cîmp, în fața pădurii, e un tren fantomă, să știi, e un tren fantomă!

Biletul, vă rog, mulțumesc, dincolo de linie, domnule, dincolo de linie, doamnelor și domnilor! Trebuie să priviți oblic în sus în partea aceea, iar ca să-l puteți vedea nu trebuie să veniți în fața liniei, altminteri trenul iese din unghiul dumneavoastră vizual. Publicul formează un singur rînd lung și strîns lîngă linia trasată cu var și lîngă sîrmă, iar în spate e un al doilea rînd și în spatele lui un al treilea pe o treaptă. Lămpile palide se leagănă în vîntul nopții. Înghețată! înghețată! alune! strigă vînzătorii ambulanți. Tumult de voci. Unii fumează, alții beau cafea din cești de carton, sau ling înghețată, sau așteaptă. Dintr-un difuzor se aude deodată o voce: e ora trei, deci peste cîteva minute trece trenul fantomă, atenție la direcția din care vine întîi zgomotul, la început pare că vine din aer, din tărie, apoi aveți să-i vedeți luminile. Vă rog să nu vă mișcați de la locul dumneavoastră ca să nu-i împiedicați pe ceilalți să vadă și ca să nu ieșiți din unghiul dumneavoastră vizual. Atenție!

Conversațiile amuțesc și, de foarte departe, se aude fluieratul unui tren. În aerul nopții răsună ecoul unui huruit surd a nenumărate vagoane, al unui tren lung. Deodată, printre privitori se iscă un murmur, căci văd în depărtare

un șir lung de luminițe care trec simetric în goană prin noapte și care apoi fac o curbă lină. Cele două lumini mari ale locomotivei vin pieziș spre șirurile de oameni care își lungesc cît pot giturile. Zgomotul se intensifică repede devenind asurzitor și, în timp ce trenul trece în goană, fluierul țipă preț de cîteva secunde. La ferestre stau călători. Și...

Trece trenul, zice el, e trei și ceva. Se întoarce și fără să vrea trage pe jumătate plapuma de pe umerii soției.

În memoria rasei umane

Pentru Bert Leul

Lăptarul, cu capul scos parcă dintr-un film de desene animate, sună la ușă, toarnă laptele, ia banii și dă restul. O gospodină bună de gură face pe stradă schimb de idei cu o cumătră; pălăvrăgeala despre război și pace continuă. Se va recăsători oare țarina cu țarul și îl va chema în ajutor pe Rasputin și va stăvili scumpirea vieții?

Fărîmițînd pîinea în lapte pregătește mîncarea *omenească*. Bucătăria e plină de aburi și picături de apă și dulăpioare colorate. Cărarea grădinii e vizibilă în spate, alături piticul de beton în mărime naturală și complet uitate, podețele eleșteului, aceste mici cocoașe vopsite, arcuite deasupra apei acoperite cu frunze.

Apoi undeva, foarte vag, femeia simți ceva. Pe braț. Și-și agită într-acolo mîna, crezînd că e vreun țînțar sau vreo muscă, atinse ceva și se uită într-o parte și *văzu* o gînganie mare, metalică, instalată pe mădularul ei, o gînganie de mărimea unei broaște țestoase și foarte înaltă, cu carapace sclipitoare de *titan*, și încremeni.

O altă femeie, Kate Den Bosch, necăsătorită, cunoscu animalul acela mare altfel; dimineața, cînd se trezi ea din somn, el era instalat pe sînul ei stîng și îi vorbea pe șoptite.

Și fură văzute pretutindeni, tot mai multe, pe bărbați singuratici și pe femei singuratice, ca o invazie de omizi, de unde? Și uneori, cînd erau văzute, începeau să discute cu omul și era prea tîrziu ca să mai poată face ceva împotriva lor. Aveau nevoie de rasa umană pentru hormoni și pentru scoarța cenușie a bărbaților și femeilor. Monștrii masculi imobilizau femelele oamenilor, le convingeau cu mijloace magice, le hipnotizau sau le paralizau. Și apoi le înțepau pe rînd sînii, cîntînd, vorbind. Apoi le violau. Și apoi făptura omenească se pietrifica în chinuri. Leul *văzuse* toate acestea.

Animalul femelă punea stăpînire pe bărbați, convingîndu-i, și apoi îi străpungea, omorîndu-i. Și masculul uman se pietrifica fărîmițîndu-se, crăpa pe alocuri, și lua înfățișarea seculară a eroziunii.

În Sahara am descoperit o pădure pietrificată, ramuri, trunchiuri, cioturi de lemn putred cu inele anuale și linii autentice, dar grele ca granitul. Mai trăiau pe acolo și animale. Jivine de metal și de sticlă, care se cuibăreau prin frunzișul alb și cenușiu, sau pe crengile tari ca piatra. Pădurii i s-a dat numele meu, filmului cel al lui Leslie Howard și al lui Humphry Bogard, iar săpăturilor efectuate în templul de cristal și de tuf vulcanic, situat în apropiere, cel al lui Bert Leul.

Pentru că aproape totul s-a petrecut în istorie. Știm despre aruncarea în var nestins și despre cufundarea în ulei clocotind, cunoaștem instalațiile pentru ucis copii schilozi și infirmi, camerele de gazare, crematoriile de la Dachau. Dar timpul n-a stat în loc. Atunci a început dezgustătoarea coacere a oamenilor. Deasupra unor focuri deschise, uneori pe frigări lungi. Uneori în tigăi de sticlă termorezistentă. Tot atunci a început oribila topire în ceară și bitum. Mîini, picioare, bucăți de cap se calcinau, se chirceau și se desprindeau. Se căutau brațe carbonizate. Atitudinea era uneori nobilă. Leul a arătat, *a dovedit* toate acestea. La Tokio, Paris, New York, Heerlen (L), Milano, Bonn, Geneva, Buenos Aires și Aberdeen a urmărit asta, sau altceva. Amintindu-și între timp în mod arhaic de BX-27, uriașul supersonic apter în formă de săgeată, cu nouă motoare de-a lungul fuzelajului, cincisprezece mii de tone, zborul de linie la fiecare oră, trei sute de pasageri Port of call. Fairbanks photo. Urlă, urlă, urlă. Termodinamic și MACH-3.

Moartea oşteanului

Scenariu radiofonic

1: *Comentatorul operaţiilor de război (bătălia de la Cannae, la 2 august 276 î.e.n). Concis ca un radioreporter. Vocea lui străbate uneori eterul ca şi cum s-ar transmite prin radio un reportaj direct de la faţa locului.*

2: *Vocea în surdină care comentează moartea oşteanului şi a vieţii omeneşti.*

Fond sonor: Vuiet nelămurit denotînd prezenţa unei mase mari de oameni; trompete izolate răsună foarte departe, uneori de cîte două ori, ca semnal de adunare.

1: Cînd s-a crăpat de ziuă, s-a dat semnalul. Oastea cartaginezului Hanibal, fiul lui Barcas, cel care i-a urît pe romani, şi-a aşezat tabăra cu spatele spre siroco, vîntul care suflă zile de-a rîndul şi stîrneşte spre noi nisip şi praf. Consulii noştri, Marcus Terentius Varro şi nobilul Lucius Aemilius Paulus, nu se poate să nu-şi fi dat seama că Hanibal ne-a impus cîmpul de bătaie ales de el pe şesul de la Cannae, între marea Adriatică şi rîul Aufidus. Pe vicleanul general cartaginez îl cunoaştem de la Saguntum şi Trebia şi lacul Trasimene. E de temut, dar o oaste mai mare ca aceasta a noastră, opt legiuni, n-a fost adunată niciodată: sub drapel se află şaptezeci de mii de pedestraşi, cu şase mii de călăreţi pe flancuri.

2: Se zice că s-a iscat o ceartă între consulii Marcus Terentius Varro şi Lucius Aemilius Paulus şi că a domnit îndoiala între ei şi în rîndurile trupei, iar pe de altă parte oastea a dat semne de nerăbdare din pricina tergiversării.

1: În diferite ţinuturi s-au semnalat minuni prevestitoare de nenorocire, aşa că s-a trecut la numirea de consuli. În Sicilia, unor soldaţi le-au luat foc lăncile, iar în Sardinia, tot aşa, unui paznic de pe zidul de incintă, toiagul pe care îl ţinea în mînă. Două scuturi au sîngerat. La Praeneste au căzut din cer pietre incandescente. La Arpi au fost văzute pe cer scuturi, şi soarele luptîndu-se cu luna. La Capena au răsărit două luni. Pe fîntîna lui Hercule au fost văzute pete de sînge. Dar cel mai grăitor semn a fost că, la Roma, statuia lui Marte de pe Via Appia a transpirat, şi tot aşa şi statuia Lupoaicei.

2: S-a luat hotărîrea ca aceste semne miraculoase să fie îmblînzite prin jertfe de animale, în parte vite adulte, și în parte de lapte, și s-au oferit daruri zeilor.

1: Dar știrile privitoare la noi semne prevestitoare au stîrnit o teamă generală, așa încît decurionii au primit ordinul să consulte cartea sibilină. Deoarece la Caere un izvor termal a dat apă rece. În țara sabină, pe niște coloane sacre a apărut din belșug sudoare de sînge. Și tot așa s-au mai raportat foarte multe alte evenimente tulburătoare. Mai trebuie adăugate relatările înfiorătoare ale unor refugiați despre oștenii cartaginezului Hanibal Barcas, care și-a pierdut un ochi lîngă lacul Transimene.

2: A venit de departe, din țara punilor, cu patruzeci și cinci de mii de oșteni, din care zece mii de călăreți pe cai urîți, dar mici și iuți, de rasă africană. Și de acum doi ani a pornit cu temeritate peste Alpi și, după cîte am aflat, cu numeroși elefanți, dar aceste dobitoace au murit în creierul munților din pricina altitudinii și a frigului iernii. Pe lungul său drum n-a lăsat în urmă decît foc și cenușă, pustiind sate, luînd ostatici, trecînd prin orașe, jefuind pe unde s-a putut jefui.

Fond sonor: Zăngănit ritmic de paloșe pe scuturi și pornirea legiunilor în marș cadențat.

1: Soarele e acum mai sus, au trecut două ore de cînd s-a crăpat de ziuă și oștile au soarele lateral. Și iată, legiunile pornesc în ordinea de bătaie în careu... Prăștiașii și trupele auxiliare cu suliți, în frunte în prima linie, după ei arcașii și ceilalți, în rînduri strînse, închise; iar în mijlocul lor comandantul Geminus Servilius. În aripa dreaptă Marcus Terentius Varro cu călărimea lui, iar în aripa stîngă Lucius Aemilius Paulus. Este vădită intenția de a forța o străpungere prin linia galilor, dispuși în formă de semilună în centrul armatei inamice.

Vocea devine mai nervoasă, mai încordată.

Galii intră în luptă goi pînă la brîu, cu paloșe lungi, late, teșite la vîrf, și cu scuturi ovale, lunguiețe. Răspîndiți printre trupele lui Hanibal: tinerii nobili din Cartagina, numiți Detașamentul Sacru, cu puternicul lor corp de gardă.

2: Distanța se micșorează, milele se împuținează, primele cohorte se apropie de barbari. De pe colină se pot vedea trupele de elită ale iberilor, care vin după gali. Poartă coifuri roșii, de bronz, care sclipesc și zale de fier peste tunicile albe, tivite cu purpură, și au scuturi rotunde.

Fond sonor: rumoare lugubră, vacarm, tumult, trompete și, apropiindu-se, intensificîndu-se ca prinse pe loc în microfon, țipete și zăngănit de spade și măciuci pe scuturi și zale.

Soarele este de două ceasuri pe boltă, bătălia de pe cîmpia de la Cannae a început. Cavaleria atacă și stîrnește nori mari de praf.

Fond sonor: Pași în marș ritmic, relativ surd, cu zgomot și vacarm haotic, și lovituri ritmice în ultimul plan.

Liniște.

2: Soarele a început să dogorească.

Sutașul Iulius Augustus Callo a fost străpuns mortal și e pe moarte. Născut lîngă cîmpul de luptă, se întoarce acum la mama lui, care i-a dat viață.

Scîncete sau suspine surde, nu prea evidente.

Sîngele i se scurge. Aspre și sfîșiate de pietre și prăfuite îi sînt sandalele; tunica și pieptarul îi sînt pline de sînge, fața plină de nisip.

Deplasarea unui picior, zgomote apropiate, nelămurite. Mai tare:

Lîngă el, calul lui mort înțepenește lent.

Ostеanul, centurionul, trage să moară și vede...

Fond sonor: Prin zgomotul imens, depărtat, se aude, ca la stetoscop, bătaia surdă a unei inimi, vacarmul luptei scade ca intensitate, bătaia surdă a inimii se intensifică, apoi se transformă într-o bătaie de tobă care se aude tot mai tare din depărtare, apoi un răpăit de tobă mai rapid: o grupă și un sergent din armata britanică și cimpoaie în depărtare... Mormăit ininteligibil, scîncetele centurionului muribund, apoi se deslușesc cuvintele: Octavianus, tată, mamă, surorilor...

Fondul sonor care urmează ține mult. Din ce în ce mai tare: mici țipete scoase de fete, clopote de căluși, muzică de bîlci, exclamații ale saltimbancilor în fața barăcilor lor, răpăitul tobei unei barăci de tir... O muzică de flașnetă se transformă treptat într-o fugă de Bach, din ce în ce mai tare.

2: Centurionul zace întins și plin de sînge. El, bărbatul, el, ostеanul, omul

el care se naște ca un mic animal fără apărare și crește devenind o mare neliniște

și dintr-o privire îl vede pretutindeni pe omul care este aidoma cu el, care îl dușmănește

pe omul care pentru om este o bombă cu întîrziere.
În poziție orizontală, slab, este neputincios și liniștit și
continuă să trăiască neștiutor în el însuși,
trăiește în el însuși o viață în continuare, somnul.
Are un orificiu aici și un orificiu acolo.
Pe unde intră mîncare iese zgomot,
face cu gura mișcări care produc sunete,
cu gura aceasta produce nori albi din bețișoare moi
ca din focul pe care l-a găsit cîndva.
Ochii lui văd:
termitele: / ordinea de bătaie
uliul: / atacul
dihorul: / prada
mișcarea: / invazia
viermele: / nimicirea
Urechile lui clădesc și alcătuiesc: amintirea.

Voci amoroase ale unor îndrăgostiți, dintr-un film francez: pe jumătate pe șoptite, în surdină. Apoi, acoperindu-le, o placă de gramofon (italiană), dramatică, foarte veche. Un copil care bîiguie. Dangăt sumbru de clopote de biserică. Sonorul se stinge, apoi își revine: vacarm tot mai puternic de război, vocea de reporter a comentatorului, care, de asemenea, se aude tot mai tare, de la fața locului:

... linia centrală, subțire, a galilor este străpunsă, cavaleria luptă în mare dezordine, așa încît aproape că nu poate fi vorba de luptă, călăreții se trîntesc unii pe alții de pe cai în învălmășeală, mijlocul, unde comandă Mago, fratele lui Hanibal, a cedat, cohortele noastre în falangă înaintează, dar din marele vălmășag de pe cîmpul de luptă vedem că oștenii nubieni călări din aripa stîngă a lui Hasdrubal au pornit în jurul trupelor noastre, risipindu-i pe ai noștri prin numărul lor mare, așa încît ei — inamicii — trecînd printre rîndurile noastre, atacă pe la spate cavaleria care, sub comanda lui Lucius Aemilius Paulus, acoperă flancul stîng. Nemaifiind ocrotite de cavalerie, legiunile noastre sînt asaltate din toate părțile de africani și de iberi și, înaintați în cete compacte, le vine greu să se apere, nu știu încotro să-și îndrepte mai întîi atenția, n-au loc să se așeze în poziție defensivă, reperele sînt călcate în picioare și înfundate în pămînt, numeroasa cavalerie a cartaginezilor s-a năpustit asupra trupelor pedestre. E un masacru, măcelărirea unor legiuni încercuite și neputincioase...

Tribunul de război Gnaeus Lentulus, trecînd călare, îl vede pe Lucius Aemilius Paulus, consul, care, grav rănit de un bolovan lansat cu praștia, stă pe o piatră, plin de sînge. Încearcă să-l ocrotească în grabă cu soldații lui și să-l convingă să se suie pe un cal ca să fugă: aici nu mai e nici o speranță, exclamă el. Celălalt rămîne nemișcat pe piatră și se observă că e pe moarte.

Lent vine vocea în surdină a celui de-al doilea comentator.

2: Așa e sfîrșitul unui oștean.

Ce e un om...

El, care nu e ca jivina înotătoare, ca jivina zburătoare, ca jivina umblătoare, e pește, pasăre, cîine,

Începe un grandios concert de vioară.

viață în continuare, care se desfășoară și clădește pe nevăzute mereu mai repede.

Mîinile lui țin strîns un băț și o cutie din care scoate sunete și tonuri.

Stoarce rădăcini comestibile
și mănîncă lucruri plate, lucruri iuți.
Mîinile lui ating,
și meșteresc

Ascuțirea unei seceri.

lucruri moi, lucruri sclipitoare, lucruri care se rostogolesc, lucruri care înțeapă, lucruri care rup.

Are pălării înalte.

Tictac de ceasornic.

Înțelege repede
nici leul, nici rîsul, nici lupul
n-are o închizătoare rotativă la vizuină.
Trage linii cu bețigașe lucioase lasă urme albastre,
își drege fața cu culori și licori,
face sticle pentru tuburi,
șlefuiește lentile,
posedă becuri: fructe albe, tari, fragile, clopote incandescente ușoare ca fulgul,

De ce vrea să-și combată bezna cu lumină, foc, incandescență?

Vrea să facă ordine, confecționează cadrane care arată

Comunicare automată a centralei telefonice: „Numărul corespondentului dumneavoastră a fost modificat, formați 6 7 9...“ (se repetă de cîteva ori).

sticlă care reflectă propria lui imagine exterioară,
ace, vîrfuri subțiri, lucitoare, pentru făcut înțepături și injecții în carne.
se apropie de stele ca un obiect special
timpul prezent, timpul trecut și viitorul
Mari rețele acustice de metal prind planetele,
milioanele de stele, atît de departe, le ascultă, urechea omului ascultă radioastronomic.
Susur de stele.

Voce cu sunete: Delfinul, Orion, Cîinii de vînătoare, Părul Berenicei, Corabia Argo, Vizitiul, Lebăda, Pocalul, Corbul, radioemițătoare alternante, rapide momente de muzică, fragmente de conversație, voci în limbi străine, șuierături, ca atunci cînd cauți un post la radio. Apoi iar un fel de zbîrnîit al unui instrument electronic sau ceva de felul acesta... În timp ce fondul sonor se stinge:

îndreaptă cu ochi de cobalt spre părțile bolnave
vede plan prin om
și e dibaci:
deservește cepul și aruncă zarurile
distilează rachiul

Motorul diesel al unei nave pescărești; zgomotul motorului se stinge lent...

construiește mașina — motorul — mecanismul
aparatul de vorbit
audiția
televizorul, picupul, bacul, barca, pluta, peștera

Lătrat de cîini, focuri de armă de vînătoare (țin pînă la „iepurele")

...urmărește în hățiș mistrețul, fazanul și iepurele
...căprioara și cerbul
...în zare o haită de lupi.
Liniște
fiul lui e un prostănac sau un șmecher
fiica lui e o frumusețe sau o pocitanie
omul: un netrebnic,

Cor (cu acompaniament de armoniu) al Armatei Salvării, plus chetă

un derbedeu, o cîrpă, un înapoiat.
Totuși cunoaște înfățișarea elocventă, grăitoare,

topirea dulce cu limba și cu mîinile,
dezmierdarea și strînsoarea,
talazurile care produc convulsii. care nu sînt boală, nu sînt moarte.
Un factor nemuritor de înmulțire
și se grăbește și graba i-a devenit/scop

Zgomote: mașină de găurit, mașini de calculat, mașini de concasat, eșapament de aer comprimat, cu pauze intermediare.

... e o făptură care acționează, care crește
un spectator

Ropot de ploaie care cade pe frunziș într-un codru secular; ploaia scade treptat și apoi încetează; ciripit de păsări, clar și vesel, la început șovăielnic, apoi tot mai multe păsări.

un auditor

În depărtare tună; tunetul se stinge.

un făcător, un făuritor

O escadrilă de bombardiere se apropie, se aude tot mai tare, apoi urletul unor avioane cu reacție și explozii de bombe; zgomotul unor rachete sol-sol în succesiune rapidă.

e un privitor

Pașii de paradă ai unei formații militare germane, plus muzică de marș triumfal, cu clopote.

Sunetele se transformă în tropot de cai și se aude vocea unui reporter care comentează agitat și surescitat desfășurarea cursei de cai.

1: Mark II e în frunte, cu o singură lungime după el vine Belle au bois dormant ...

Se suprapune vacarmul bătăliei de la Cannae.

2: *Lent:*

E un știutor:

montant (substantiv masculin): piesă verticală, suport;

fanon (substantiv ambigen): lamelă cornoasă fixată pe maxilarul superior al balenei;

tritiu: izotop radioactiv al hidrogenului cu masa de trei ori mai mare ca a hidrogenului;

șaibă de siguranță: șaibă dințată care împiedică slăbirea piuliței de strîngere a unui inel de rulment;

titru: masa de substanță, exprimată în grame pe milimetru, conținută într-un litru de soluție;

Vocea se stinge lent.

stratificare: dispoziție în straturi suprapuse (vezi strat).

Liniște. Apoi, zgomote liniștite, ale unei familii la cină: zăngănitul tacîmurilor lovite de farfurii etc. și voci slabe ale unor copii care mai întreabă sau povestesc ceva.

2: Căutătorul adevărului, căutătorul de aur...

Textul se citește rece, ca un buletin de știri.

pod suspendat din beton precomprimat și echipă feminină de hochei și a pronunțat cuvîntul de deschidere la care cei prezenți au cerut să li se dea pachetul cu hrană rece și s-a rostit un toast în sănătatea reușitei efortului de promovare a relațiilor cu scopul tratativelor în vederea acordurilor și obținerii unui contract multilateral pentru garantarea libertății și civilizației și dezvoltării iar problemele de...

Strigăte, la început ca ecouri, apoi multiplicate în masă, — nu zece voci, ci o întreagă masă, — în cadență:

...OAMENI, OAMENI, OAMENI! OAMENI! OAMENI!

Bărbați: chiote pe terenul de fotbal, intensificîndu-se pînă la comoție, din pricina unui gol ratat.

Copii: cîntă într-o clasă de școală primară sau de grădiniță.

Femei: vocile unor actrițe într-o mare tragedie clasică, de pildă „Electra", ceva care se poate recunoaște repede.

2: Să fierbi un pic de fier
să mănînci un pic de cauciuc
să zdrobești un pic niște pietre
un pic să cauți, să scotocești
să bați fierul, să creezi.

Lent:

Iată, îi picură sîngele, îi picură,
dregătorului, centurionului,
bărbatului

Zgomot de picior care se deplasează; clinchet de cataramă — înghițitură — horcăit — tare:

fărîme, spart, fractură...

Voce care șoptește, cu un ecou ca al unui mort, sau duh sau muribund:

mîna e rece
ochiul e alb
umezeala e rece
tendonul e țeapăn

Zgomote: ale bătăliei, în surdină, de departe.

1: *Foarte lent, sincopat:*

Postscriptum: Cînd / umbrele / eucalipților au devenit / lungi și apoi / vagi, / și apoi / au fost șterse / de către / amurg, / zăceau / pe cîmpul de bătaie / cel puțin / șaizeci de mii de oșteni / grav răniți / și morți.

2: Printre ei / consulii / Minucius Thermus, / Lucius Attilius, / Furius Bibalulus.

1: După noapte, în zori, cartiginezii s-au reîntors pe cîmpul de bătaie ca să-i caute pe supraviețuitori, să-i înmormînteze cu mare cinste pe generalii și ofițerii morți și iată ce au văzut:

2: unii răniți grav se sculau sub influența răcorii dimineții, care le contractase rănile, muribunzi peste tot, unii își dădeau sufletul printre alții, unii le dăduseră camarazilor lor lovitura de grație, mulți își dezgoleau în fața învingătorilor gîtul și pieptul și implorau să fie uciși, unii săpaseră cu mîinile o mică groapă și își vîriseră capul în ea ca să-și pună ei înșiși capăt suferințelor,

1: un numid încă în viață a fost găsit sub un roman mort care, nemaiavînd putere să-și folosească armele înainte de a muri, sfîșiase cu dinții gîtul, fața și urechile inamicului său.

2: La Roma, ca ispășire, două vestale fecioare, Opimia și Floronia, învinuite de necastitate, au fost îngropate de vii lîngă Porta Collina, potrivit obiceiului...

Liniște, apoi începe să se audă croncănit de corbi și ciori deasupra cîmpului. Zgomotele se sting.

O povestire simbolică

Sîntem duși cu mașina afară din oraș. Un peisaj verde și vălurit, întins la infinit, alcătuit din cîmpuri în pante line. Ne oprim pe un acostament, al unui drum în semidebleu. Ne cățărăm pe taluzul gazonat, de înălțimea unui om. Acolo se află o pajiște, ca într-un peisaj flamand. O întindere nesfîrșită, acoperită cu iarbă, și numaidecît în fața noastră o banană metalică enormă, ușor ondulată, un obiect lung, un fruct țuguiat, făcut din metal alb. O pasăre fără aripi. E un aparat de zbor, o rachetă. O formă extrem de zveltă, ca o țigară de foi, ca fuzelajul unui avion intercontinental sau interplanetar de pasageri, dar mai subțire și fără aripi, animalul are numai cîteva aripioare de pește, subțiri, de-a lungul trunchiului ușor ondulat, curbat ca acela al unui rechin, și terminat într-un vîrf prelung. Stă culcat în iarbă, cu nasul îndreptat spre depărtări, vizînd văzduhul cenușiu noros, care vine mai aproape de pămînt acolo unde cîmpia gazonată coboară în pantă. Liniște deplină. Nimeni nu rostește nici un cuvînt. Persoanele neidentificate ne-au adus pe amîndoi încoace, pînă la rachetă, sau la avion, și simțim intensa lor voință, porunca lor. Nu există nici o scăpare. Ne arată cele două orificii din partea de sus a fuzelajului neted și zvelt, două deschideri pentru piloți, una în spatele celeilalte, dar între cele două deschideri distanța este de mulți metri. Necunoscuții arată cu brațele întinse pajiștea, apoi, ridicîndu-le oblic, aerul. Iar în prelungirea degetelor lor arătătoare vedem acum în văzduh un avion cu reacție, lung care despică spațiul aerian zburînd pe muche, parcă ar vrea să vină spre pămînt, dar dispare la orizont. Acum auzim mașina cum urlă în fața noastră, la mare înălțime, și străbate ca săgeata spațiul aerian. Apăs pe un comutator și urletul se transformă în șuierat. Dacă mașina zboară acum mai repede nu știu, însă zgomotul intens înseamnă că zburăm spre țintă. Dar unde e ținta? Care oraș e ținta? Nu-l voi putea vedea, asta încerc să le explic acum; nu cunosc instrumentele de bord, nu știu să manevrez aparatul, iar parbrizul de plexiglas, scund și înclinat, din fața ochilor mei, căci stau vîrît adînc în carlingă, e riglat și mat, deci netransparent. Ochii mei privesc înfrigurați tabloul de bord căutînd o busolă,

dar pe tablou nu găsesc nimic altceva decît butoni negri și clape și beculețe. După o îndelungată căutare îmi apare în fața ochilor un vitezometru, dar dispare din nou. Privesc din nou cu încordare și apare iar, așa încît acuma știu că este de ajuns să privesc cu încordare ca să pot citi viteza pe vitezometru, dar viteza mașinii este imposibil de imaginat cînd ești în ea. Cu greu îți poți face o idee despre viteza adevărată, așa cum o resimți ca pilot al aparatului, cu greu o poți realiza cu gîndul, stînd pe pămînt și uitîndu-te în sus. Nu pot vedea prin plexiglas, care a devenit mat din pricina zgîrieturilor fine. Atunci încotro trebuie să-mi îndrept aparatul? Nu mai pot aștepta mult, trebuie să aleg o direcție, numaidecît, gonește prea repede ca să pot aștepta, șuieratul intens produs de zborul ca fulgerul indică urgență extremă. Dar nu știu încotro s-o iau, le spun acelor domni. Ei însă nu răspund și arată direcția înainte și știu că numesc un oraș mare, anonim, pe care eu trebuie să-l distrug, dar nu-i aud vorbind și nu aud numele repetat de ei în gura mare. Și tot arată, brațul lor continuă să rămînă întins înainte. Și nu pot să întorc mașina înapoi și nici nu pot s-o pun pe sol, le explic eu. Ei mi-l arată pe camaradul meu, care stă în fundul primei carlinge. Nici el nu știe să conducă, zic. Rămîneți în legătură între voi, spun ei. Dar nimeni nu rostește nici un cuvînt. Nu auzim decît vîntul care vîjîie deasupra pajiștii. Mașina, lungă, stă nemișcată, jos, în iarbă. Cît e de lungă? Are vreo patruzeci de metri, apreciez eu, cînd îmi plimb din nou privirea pe întreaga lungime a fusului lung și strălucitor. Acum e extrem de urgent, știu. Domnii aceia continuă să aștepte. Mă cațăr, de pe scaunul rabatabil, ca să mă pot uita înainte, dar îmi dau seama că e cu neputință să fac asta în plin zbor, mi-ar lua ochii, capul mi-ar fi smuls de enorma frecare în plin zbor. Atunci, dacă nu pot să pun mașina la loc pe sol, — și cum aș mai putea regăsi pajiștea aceea! — trebuie totuși să mă pot salva cu scaunul ejectabil, îi conjur eu. Ei dau din cap că nu, ca și cum n-ar trebui să mă preocupe problema aceasta. Dar *vreau* să mai trăiesc, le explic eu. Ei dau din umeri indiferenți, ca și cum ar vrea să spună: în privința asta fă ce vrei, e treaba dumitale, n-ai decît să folosești scaunul ejectabil, sau pune mașina pe sol după ce ți-ai îndeplinit misiunea. Sînteți doi, spun ei arătîndu-l pe camaradul meu. Îl cunosc bine, bine, dar cine e? Nu-l mai pot vedea, oricît mi-aș suci

capul într-o parte: departe de mine văd o bucățică din cascheta lui de pînză sau de piele lăsată pe ceafă și o bucățică din ochelarii lui de aviator. Mă simt zdrobit, și deznădăjduit. Cum putem găsi orașul fără nume? Caut o hartă, dar nu este nici una. Întorc un buton și văd că apare printr-o fantă a tabloului de comandă o fișie a unei hărți de aviație. Trebuie să mă aplec pentru ca să pot deslușì linioarele și fondul galben, dar ar trebui să am o hartă generală, cum pot să-mi dau seama după cîteva linioare care se intersectează unde mă aflu și încotro trebuie să mă îndrept. Văd în gînd o hartă mare pe care se găsește undeva o pată cenușie întinsă: orașul, ținta, mă uit acum la busolă și văd în ce direcție trtbuie să zbor. Dar nu există busolă la bord, nu există hartă și nu pot să mă uit afară și nu știu cum să iau legătura cu camaradul meu. Și, mai ales: nu mai e vreme; urlînd și cu o viteză inimaginabilă, — viteza de zbor a unui avion-rachetă, pe care omul de pe pămînt nu și-o poate închipui, — pornim acum de la mare înălțime oblic spre pămînt. Acolo se află orașul, acum îl pot vedea, într-o parte, reușesc acum să conduc mai departe, mergem precis la țintă, ne îndreptăm spre el, dar cum pot să știu exact în cîteva secunde cînd trebuie să dau drumul la bombe, sau să lansez rachetele, sau poate că trebuie să trag cu tunul. Acum e extrem de urgent: sîntem chiar lîngă el, poate că am și ajuns prea departe ca să mai nimerim ținta. Atunci să coborîm în picaj, altminteri proiectilele ratează ținta, cad dincolo. Trupește simt că niște proiectile necunoscute sînt expediate, lansate, și curînd mașina e goală. Acum, după ce rezerva a fost lansată și știu că am ales momentul just, mă simt ușurat. Să îndrept repede racheta în sus și s-o duc de aici, înainte ca situația să devină fatală. Trec ca fulgerul și mă îndepărtez de oraș, deasupra căruia începe să plutească un fum gros, aud sirene, și simt o mare ușurare de îndată ce văd că străpungem norii inaccesibili, acum sînt mai liniștit, calm, ținta a fost atinsă, sarcina a fost îndeplinită și acum știu că pot conduce mașina, cu toate că nu mai pot s-o așez pe sol. Deci singurul mijloc de a supraviețui este: să pun în funcțiune *acum* scaunul ejectabil. Înainte ca mașina să fi ajuns la o înălțime prea mare pentru această operație. Și deodată sînt aproape sigur că butonul spre care îmi îndrept degetul este cel just, da, *este* cel just, afară numai dacă nu e butonul de explozie, care face ca mașina să explodeze cînd nu mai există scăpare,

cînd nu mai trebuie să fie găsită şi văzută de către inamic. Şi apăs, şi sînt lansat în sus, în văzduh, şi o clipă mi se face frică văzînd pămîntul la mare adîncime cum se roteşte şi se deplasează sub mine, în timp ce eu basculez neajutorat în spaţiul aerian. Dar atunci mi se deschide parașuta şi spre liniştea mea văd că stau suspendat absolut singur în spaţiul aerian, că nu se vede nici un avion, şi că acum cobor încet spre o mare întinsă, de un albastru deschis. Poate că nu ajung departe de coastă, şi am şi zărit un crucişător luxos care vine spre mine ca să mă culeagă. Vacanţa pe plajă începe, simt, sau începe vara, în timp ce cu o explozie surdă, foarte depărtată, pasărea lungă şi subţire se face fărîme la o înălţime incomensurabilă. Acum totul e în ordine.

Seară de revelion

Evident, sînt mult mai mulți oameni pe stradă decît anul trecut. Grupuri mari de bărbați fac zgomot cu cutiuțele lor muzicale, care pot pîrîi, pot bîzîi în cele mai caraghioase feluri, pot cîrîi, ciripi, țiui. Cele noi, ultimele din anul acesta, pot imita cele mai caraghioase sunete omenești, ca niște mici papagali.

Grupurile se întîlnesc unele cu altele și se deplasează în toate direcțiile. Evident, este mai multă lume care petrece decît în alți ani în seara de revelion, zice unul dintre băieții din grupul care trece prin fața mașinii; grupul s-a oprit acolo o clipă ca să-i privească pe cei patru bătrîni care execută un fel de bătută pe acoperișul turismului. Băieții exclamă, bat ritmic din mîini, fac un zgomot asurzitor cu cutiuțele lor muzicale electronice. Cîțiva au și luat-o agale înainte, ceilalți îi urmează la mici distanțe, ducîndu-se după ei la cîrciuma următoare, aprinzînd o nouă țigaretă hilariantă. Se amuză, rînjesc mai întîi minute întregi, tot mai vîrtos, apoi izbucnesc în hohote de rîs. Se lovesc unii pe alții pe spate, bat din picioare de plăcere.

Prin stradă străbate un puternic răcnet de claxon, și iată că vine un car alegoric festiv, de lemn, acționat de pasageri prin pedale; în car, un grup amestecat, alcătuit din șapte bărbați tineri și mai vîrstnici, stă claie peste grămadă, așa încît monstrul, care se deplasează lent, trosnește și amenință să se prăbușească. De doi ani, asemenea vehicule se găsesc înainte de Anul Nou la un preț special; numeroase grupuri pun mînă de la mînă ca să cumpere un astfel de car și să se deplaseze cu el, în loc să meargă pe jos, căci toate mijloacele de transport în comun își încetează activitatea, iar autovehiculele nu au voie să circule în ultima seară a anului.

Vehiculul cu petrecăreți trece scîrțîind. Mîine n-are să mai existe: în curînd îi vor da foc undeva, în piața orașului, al cărei mijloc este rezervat în acest scop pentru seara de revelion, sau undeva prin apropiere de splaiuri, pe cheiuri. Din ordinul Serviciului Consumației, nu e voie să fie păstrate pentru anul următor.

Se aud cîteva voci: să mîncăm ceva undeva. Sau să intrăm mai întîi într-o casă de jocuri? e de părere cineva.

Zgomotoși și neobișnuit de veseli, se duc cu toții la „Acrobați", local a cărui firmă colorată, care, ticăind, se tot aprinde și se stinge nervos, îi ispitește să intre pe ușile cu deschidere electronică. Plin ochi. Zgomot. Ziua cea mai aglomerată a anului. Peste tot, bărbați care țipă în telefon, unii cu mîna făcută pîlnie în jurul receptorului. Datorită nesfîrșitelor posibilități de combinații și prietenilor care iau fără încetare locul celorlalți, se eliberează mereu zeci de aparate. E o neîntreruptă fluctuație. De la aparatele de vorbit, mulți aleargă la cutiile de marcat, ținînd în mîini tabela individuală de punctaj, însemnînd și numărul de zor. De la cutia de marcat de pe perete, la calculatoare, unde, privindu-și tabela de punctaj apasă pe clape și urmăresc febril zecile de posibilități de cîștig care apar în formă de tabele luminoase pe ecranul portocaliu. În ciuda aerului condiționat, este îngrozitor de cald. Poate că intenționat, pentru ca publicul să nu zăbovească prea mult pe aici și să facă mereu loc unor noi grupuri de petrecăreți, care se înghesuie într-una, unele după altele, spre ușile turnante acționate de celule fotoelectrice. Luminile se sting brusc, fulgeră repede, aprinzîndu-se și stingîndu-se, de trei ori, așa încît întorc cu toții capul, căutîndu-l pe norocosul care a pus mîna pe potul cel mare și, vorbind și chiuind de zor, jucătorii urmăresc combinațiile jocurilor pe grupe. Undeva, un grup provoacă alt grup, cu un țipăt forțat. Calculatoarele luminează, cutiile de marcat se rostogolesc fără încetare, vertical, pe perete, în sus și în jos, cei mai dibaci încearcă să marcheze numerele, să citească posibilitățile de combinații, să completeze tabelele de punctaj, și se strecoară prin masa compactă spre prieteni, spre aparatele de vorbit și spre mesele rotative.

Scoțînd țipete stridente și agitate, trec pe străzi fetele. Fiecare grup îmbrăcat care mai de care mai trăsnit. Ținîndu-se de braț, în rînduri lungi și cîntînd, hoinăresc prin cartierele fetelor. În orașul femeilor este, dacă se poate, mai mare neastîmpăr chiar decît în orașul bărbaților. Grupurile de fete sînt mai puțin alcătuite după vîrstă. Femei mai vîrstnice și fete tinere împreună sînt o grupare obișnuită, pe cînd la bărbați e mai frecventă gruparea indivizilor de aceeași vîrstă.

Șirul lung de femei care cîntă trece pe lîngă zgîrie-nori, de la un local de distracție la altul. La fiecare colț de stradă

firmele radiază în culorile curcubeului. Fetele nebunatice se cațără una pe spatele celeilalte și organizează un fel de cursă, în țipătoarele lor podoabe de sărbătoare. Acum se opresc, formează un cerc, ridică brațele în sus, se apleacă, bat cu palmele în pămînt, una dintre ele se duce în mijlocul cercului și începe să se învîrtească pe loc, și să strige cuvinte pe care celelalte le repetă în cor, iar cînd jocul încetează se uită cu toatele la moneda care hotărăște, ca întotdeauna, după ritualul de alegere sau de grupare. Se aud strigăte de aprobare și murmure și exclamații „hu-hu!" dar fetele își văd de drum la braț, traversează strada oblic, spre casa de jocuri de peste drum, unde sînt nevoite să aștepte cîteva clipe din pricina unui grup care tocmai iese. Se înghesuie în local. Să rămînem împreună, fetelor! strigă cea mai în vîrstă, spuneți-le și celorlalte! spuneți-le și celorlalte! Înăuntru e un haos nemaipomenit. Toate instalațiile de călușei sînt ticsite, iar în fața balansoarelor femeile formează cozi, așteptîndu-și rîndul. Lîngă complicatele balansoare rotative cu cîștiguri la tombolă stau pe scaune vreo zece fete, ca să le treacă amețeala. Aparatele care se ciocnesc și în același timp se leagănă sînt pline cu fetișcane. Și țipă, și fac zgomot. Unele stau mînă în mînă cu cîte o prietenă, cu spatele și ceafa lipite de vibratoare și se întorc la intervale regulate. Exclamații surescitate acoperă tot felul de sunete muzicale. Se formează un spațiu gol în jurul unei femei care a leșinat și care e luată de niște infirmiere. Fetele dintr-un grup care abia a intrat își fac semne între ele, arătînd ceasul de pe perete și ceasornicele brățară. Ridică un deget în sus; apoi fac gesturi spre gură, ca aluzie la mîncare.

Încă o oră și e miezul nopții. Atunci anul ia sfîrșit.

Începe brusc. Vine de peste tot: semne de pretutindeni. Răsună clopote electrice în toate tonurile și genurile. Se aud fluierături și sunete muzicale care își schimbă tonalitatea, urcă și coboară ca în valuri, de foarte sus pînă neobișnuit de jos. Produc fiori. Dar peste tot zgomotul crește datorită trompetelor și fluierelor petrecăreților și devine tumult. Unii oferă altora o pilulă înveselitoare; flacoane și sticle colorate, sclipitoare, merg de la gură la gură; plutesc nori de fum. Toți încearcă să se facă înțeleși, dar nu se poate auzi nici o voce, ci doar vacarmul de ora douăsprezece, în noaptea de revelion. Ultimele cinci minute ale anului au zburat, pe nesimțite, iar vacarmul mai continuă să

domine cîteva minute, apoi începe să se stingă treptat, începînd cu fluieratul și cu sunetele aeriene ale clădirilor oficiale, cu emițătoarele de radio și cu sirenele. Apoi tumultul încetează destul de repede. Numai cîteva trompete și fluiere ale unor bărbați se mai aud cîteva clipe de pe stradă. Între timp grupurile se duc spre sălile de festivități ale sectoarelor și spre stadioane. Este Noaptea Concilierii, numită popular „ziua întîlnirii". Printr-o organizare împinsă foarte departe s-a asigurat o desfășurare suplă a sărbătorii. Miile de oameni se revarsă în sălile de festivități ale sectoarelor, situate la hotarul dintre orașul femeilor și orașul bărbaților. Pe o latură intră femeile, pe cealaltă bărbații. Trei bărbați iau legătura cu ceilalți prieteni. Trebuie să se ducă în altă sală. Între timp, cei dintîi din grupul de prieteni intraseră și acum dau la vizat legitimația de conciliere, apoi pornesc spre sala mare. Acolo e un fum gros și multă mișcare nimeni nu stă bucuros pe loc. A și început să se vadă foarte aproape în cealaltă parte cum se mișcă masa de femei. Cei care sînt împinși spre linia de demarcație se opresc o clipă, se apleacă scurt spre femei și trec dincolo; la fel face și celălalt sex. Cei din grupul care abia și-a vizat legitimațiile și este dus de curent încearcă să manevreze lateral și mormăie: haideți, băieți, o ștergem, tot nu se vede nimic cu îmbulzeala asta. Iată avantajul de a veni îndată după miezul nopții, după aceea te pot ține mai bine sub observație controlorii psihologici, și ești obligat să prezinți salutul de conciliere, nu poți să scapi de el. Acum sînt prea puțini ca să se ia după toată ceata.

Se strecoară afară din sală, tîrîți de curent, strigîndu-se unii pe alții ca să nu se piardă din ochi. Afară se și văd flăcările înalte ale unuia dintre primele vehicule festive care ard.

În partea cealaltă, în orașul femeilor, tot așa, miile de oameni se depărtează, răspîndindu-se în toate direcțiile, ca în fiecare an în Ziua Concilierii, din timpuri imemoriale, de mult trecute. N-a mai rămas decît în subconștient, nu în memorie, că odinioară, demult, a fost altfel. Că pe atunci a fost cîndva epoca unui fel de conviețuire a bărbaților cu femeile, epoca unor veșnice și neîncetate greutăți. De cînd țin minte oamenii, nu mai există nici un contact între cele două sexe. Decît în noaptea de revelion. Ziua Concilierii. Numită de autorități și Ziua Curteniei.

Unul din băieți cască. Se simte cam obosit și istovit. Să mai ia o pilulă psihotonică? Mai merită osteneala? Și să mai petreacă? Din fericire, mîine iar e zi de lucru, își zice. La urma urmei nimic nu e mai bun decît ritmul obișnuit. Dealtfel, potrivit zvonurilor provenite de la Serviciul Personal, mîine sau poimîine vine o nouă promoție de ucenici de la școala de meserii. Trebuie să fi fost îngrozitor în secolele trecute, că peste tot se puteau vedea copii care deranjau. De neînchipuit! Așa e ideal: după ce stau la clocit în centrele de gestație biologice sînt ținuți în crescătorii pînă devin destul de copți pentru școala de meserii. Cei care lucrează acolo o pot urma și ei. Se pare că de data asta sînt printre ei băieți nostimi. Și cîțiva extrem de îndemînatici la jocul de *ramshackle baddie*. Băiatul își imaginează vag combinații de grup, acum răspîndite, care lucrează febril cu calculatoare, cu tabele, ... în goana jocului.

Vede aproape de el un băiat care se prăbușește lîngă zid și începe să țipe și-l aude pe șeful grupului că spune: Hai, băiatule, sus! Ține! Și către el: Ține, ia și tu una, înainte! Hop! Și iau cîte una, și respiră adînc de cîteva ori, și se uită în sus, înspre noaptea liniștită și senină. Și în timp ce simte că se înviorează, vede că luna plină începe să piardă un segment. Și încă un segment, mai mare, și că luna scade, de parcă cineva ar mînca din ea o bucată mare. Iarăși e mai mult zgomot pe lîngă el, și e dus de braț. Cineva se amuză cu cutia lui muzicală. Deodată se simte iar agitat, urlă ceva, rîde, ceilalți umblă cu toții la butoni și la clape, scot sunete și zgomote, și trec mai departe, făcînd tapaj, suflînd în trompete.

Foarte puțini oameni au băgat de seamă că tocmai în noaptea de revelion era eclipsă de lună.

Evoluţia de la Brak înainte

Apoi a fost ziua celor tăcuţi, apoi ziua celor tare-vorbitori, alternativ. Azi e iar rîndul celor tăcuţi, prezenţi la propriu şi la figurat cu nenumărate priviri. Acum stau nemişcaţi şi şoptesc aproape imperceptibil. Aşa încît şi cu acest mod de a conversa, calm şi înăbuşit, se mai producea totuşi un zgomot considerabil pe multe mile în jurul minunii.

Un tumult copleşitor sfîşie văzduhul; alte simţuri decît cele ale tare-vorbitorilor n-ar rezista acestui duduit formidabil. Într-adevăr, azi e ziua zgomotoşilor. După ani de zile de dificultăţi interne s-a simţit nevoia ca cele două tipuri să fie separate în sisteme sociale distincte, dar amîndouă cu depline drepturi egale.

Zgomotoşii proveneau din epoca metropolelor gigantice, abisurile vacarmului, unde la sfîrşitul acelei ere trebuia să ţipi ca să te faci înţeles. Şi unde auzul şi sistemul nervos s-au tocit în aşa măsură, încît numai sunetele foarte puternice mai puteau fi recunoscute.

Tăcuţii proveneau din rezervaţiile de supravieţuire pe care rasa omenească muribundă şi în curs de modificare le amenajase în mare grabă în locuri liniştite. Simţurile lor nu erau încă tocite, auzul lor avea încă acuitate, percepeau totul şi mureau ca muştele în vecinătatea tare-vorbitorilor.

Înghesuiţi unii peste alţii cu sutele de mii, ba chiar cu milioanele, priveau şi ascultau vuietul care se înălţa neuniform din ocean. La cîteva minute după duduit apa începu să se rarefieze şi să se acopere cu spumă sau să devină mai agitată. Ca întotdeauna, manifestau mare interes pentru un eveniment senzaţional. Dacă n-ar fi fost schimbarea de tură, poate că unii dintre cei la început curioşi s-ar fi dezinteresat după vreo trei zile. Dar acuma nu. Aşa încît un număr enorm de încet-vorbitori, care erau de rînd în ziua aceea, urmărind cu încredere un bizar şir de pocnete sau explozii submarine înăbuşite, văzură cum apare din apa mării un platou neted de piatră uşor bombat şi cum se înalţă încet-încet. Un suspin de uimire umplu văzduhul pe o rază

de mai mulţi kilometri în jurul locului ciudatului eveniment.

Curenţi de aer noi, mai puternici, fură instalaţi spre Oceanul Atlantic, pentru a se putea transporta masa compactă de curioşi la şi de la insula-netedă-se-născuse. La anumite ore masa vie era atît de groasă încît curentul de aer se încetinea şi nu mai era în stare să menţină propulsia. Avură loc blocări uriaşe.

Fură instalate în mare grabă puncte de absorbţie suplimentare între locurile critice, precum şi numeroase tuneluri pneumatice paralele şi apropiate unele de altele, pentru a putea înghiţi şi digera enormul trafic. În dreptul marilor aglomeraţii tunelurile pneumatice mergeau în parte pe sub pămînt, pentru ca lîngă mare să iasă din nou la suprafaţă şi să utilizeze din nou spaţiul aerian. Un bîzîit intens de semnale luminoase infraroşii şi ultraviolete însoţea vîrtejul şi freamătul canalelor pneumatice, care uneori făceau lupinguri la înălţimi uriaşe şi apoi curbe armonioase, imense şi piezişe, sau apucau pe trasee înclinate şi se încrucişau la nenumărate niveluri, sau deveneau paralele între ele.

Cu cît vederea clară devenea cu timpul mai dificilă, cu atît mai intens priveau idolii ochelarici de piatră. Altarele oculare de piatră, alcătuite din deschideri mari sau tuburi goale pe dinăuntru, se mai păstraseră din Mesopotamia dispărută de mult în mileniile vremurilor, din templele oculare din Brak, Ur, Lagaş şi Mari.

Prezenţi, de piatră, idolii ascultau şi urmăreau ce se petrece. Statuile ochelarice fuseseră făcute cîndva în trecutul cel mai îndepărtat pentru a vedea scurgerea timpului, pentru a fi veşnic martore. Idolii văzuseră sutele de veacuri cum vin şi se dezvoltă de la materie la formă şi la absenţa formei. Văzuseră cum apar noii locuitori ai pămîntului, văzuseră cum se transfigurează fiinţa omenească. O văzuseră cum evoluează pînă la acorporalitate, la o inteligenţă plutitoare. La început milioanele rămase deocamdată cu o existenţă parţială, crîmpeie de trup încă sălăşluinde în materie, o ciozvîrtă de faţă, o bucată de spinare, un os, plutind alături, însoţindu-se fără rost. Sau ici şi colo cîte un cap, ultimul bastion, învelişul, apărarea primară primitivă a inteligenţei, aspectul funcţional provenit din vremurile măciucii, pietrei şi glonţului.

Mai atente ca niciodată și omniprezente, statuile oculare se uită țintă, urmăritori acerbi ai timpului. Instalate în cîte un muzeu ici și colo, sau încă îngropate sub pămînt în locuri neexplorate unde pe vremuri înfloriseră primele civilizații. Sau ca amulete de zeu ochelaric, prezente încă în cercuri restrînse. Găurile de sub piatră văd, asistă și înregistrează; zdruncinătura și cutremurul de sub ocean continuă zile în șir și insula netedă de piatră se înalță treptat și devin vizibile concavități și convexități.

Întregul spațiu aerian este acum ocupat, plin cu canale pneumatice, căi pneumatice, deplasări substanțiale de aer, nesfîrșite și în circuit, aer care este presat pe fîșii mai late sau mai subțiri, după nevoi, în zonele de acces, în regiunile de locuit și în locul enigmatic din Oceanul Atlantic unde masele venite cu duiumul își dau acum seama: din adîncul oceanului se înalță statuia unui om. Buza de sus a și început să iasă lent dintre valuri, duduitul surd încetează. Mîine sau poimîine capul de om va fi în întregime deasupra oglinzii apei.

Toți se întreabă dacă statuia a devenit materie de neant, dacă a dobîndit formă prin transpunerea tensiunilor și ideilor universale.

Tot mai strîns trebuie înghesuiți cei prezenți în timpul zborului spre senzație, căci o nouă împărțire în straturi aeriene și curenți a devenit necesară de cînd masa reacționează în mod diferit la evenimentul unic. Din an în an numărul noilor subdiviziuni și diferențieri sporește.

Lumina devine violentă: intensitatea luminoasă deasupra mării și a insulei-cap-de-om.

Ce diferite sînt reacțiile!

Azi domnește din nou șoapta și șușoteala ironicilor tăcuți, impresionant de puternică, în ciuda surdinizării generale. Dar nu pot fi calmați. Și sînt în total contrast cu ceilalți, cu cei care cinstesc capul uriaș, forma omenească, și care au început noua religie.

Mîine e rîndul lor. Apoi urmează credincioșii tăcuți ai noului cult al omului. Atunci tot ceea ce se va putea observa va fi o modestă și intensă fluturare sau filfîire. Vremurile par să se întoarcă înapoi, posibilitatea sau imposibilitatea unei renașteri, a unei noi religii nu mai trebuie cîntărită sau discutată: e aici.

Mîine e rîndul adepților tare-vorbitori ai cultului omului. Atunci zgomotul copleșitor va pluti în spațiul aerian, la sute de kilometri înălțime, ca un alt obiect mare, enorm, pătrunzînd în univers, suind în tăcerea vînătă.

Iar în ziua următoare vin la rînd ironicii tare-vorbitori și fac comunicări despre vremurile trecute, despre evenimentele din trecut și despre nenorocirile care au ținut mii de ani, pentru ca în cele din urmă să ajungă la esența purificată, la imaterialitate. Intensitatea se încordează în comun devenind revoltă. Numai înmănuncherea tensiunilor progresiste poate frîna o prăbușire înapoi în timp, o întoarcere spre un cult.

Se comunică prin tunelurile pneumatice cu ironicii tăcuți, concentrarea în comun a curentului, a tuturor curentelor intelectuale ale celor două prezențe egale în drepturi este unica șansă. Se acționează repede; adepții și adversarii țin incomensurabile ședințe de gîndire în spațiile infinite de deasupra tunelurilor pneumatice, păstrate libere anume pentru marile concentrări de mase.

Nemișcat și întru totul departe de agitația fără precedent, idolul zeului, idolul omului, străpunge înaltul deasupra oceanului verde. Fără să gîndească — poate — va fi martorul evoluției. Așa cum au fost și sînt idolii ochelarici din Bar, Ur, Lagaș și Mari. Privind intens. Prezent.

Dezintegrarea

1

Omul stătea nemișcat ca un cristal uriaș în fața complicatei sale mașini și-și plimba ochii pe tuburile, retortele și celelalte piese, confecționate din aliaje de oțel speciale, din sticlă și din aluminiu, potrivit proprietăților lichidelor care urmau să circule prin ele. Instalarea micii camere termice subterane și a cazanelor de fermentare necesitase eforturi deosebite. Refrigeratorul simplu avea să-și dovedească importanța curînd, mai ales la primele probe, pentru care omul urma să utilizeze ca element apa de mare.

Aprinse cu băgare de seamă o țigară și fumă neîndemînatic, căci fuma rar. Aceasta era ca un fel de ocazie festivă. O țigară, da, dar nici vin, nici alcool, căci nu obișnuia să bea și — ciudat bărbat! — nu-i plăceau nici femeile. Individul stătea în fața construcției metalice, mașina automată pe care o realizase după ani de zile de încercări și de muncă. Acum era gata și o putea folosi.

Îndepărtă cu piciorul un muc de țigară pe care un muncitor îl azvîrlise pe jos cînd adusese refrigeratorul. Se întoarse, luă rezervorul cu apă de mare și cu stridia vie și o deșertă în micul conteiner. Învîrti cîțiva butoni roșii și negri și, atunci, niște soluții chimice slabe se prelinseră extrem de lent în rezervor. În laborator se auzi aproape imperceptibil un fel de zumzet care venea din camera termică și de la refrigerator. Întrucît instalația lucra în parte cu radiații periculoase, avea și elemente componente de plumb și de beton. Mașina lucra infinit de lent; era un fel de creier electronic care trebuia să poată realiza transformări complicate, noi și fundamentale. Infinit de răbdătoare, de meticuloasă și nemaipomenit de sensibilă. După șase zile, un proces straniu era încheiat. Plin de speranță, omul deschise clapetele și ușițele. Surescitat, dar stăpînit, privi. În fața lui, în același bazin nu prea adînc, se afla aceeași apă de mare în care pusese stridia, dar molusca dispăruse. În mașină nu era nicăieri nici urmă de fibră animală sau de substanță mucilaginoasă, și nici un cît de mic ciob de scoică. Stridia se dizolvase în elementul ei natural din care se născuse și

care prin reacții chimice și naturale fusese păstrat în stare proaspătă. Cum s-ar spune, prin decalcifiere, o ființă vie se întorsese pe cale artificială în cosmos. Dacă experiențele următoare vor confirma acest salt înainte al științei, misterul vieții va fi în stăpînirea omului.

Cu băgare de seamă închise orificiile. Apoi începu să simtă încordarea propriu-zisă. Puse la punct tot felul de comenzi ale mașinii și numaidecît fu demarat un proces cu mult mai tulburător — în sens opus.

După nouă zile, omul se gîndi: trebuie să iau un calmant. Relaxează-te, își spuse sieși. Ochii îi tremurau. Cînd sedativul începu să-și facă efectul, se duse la mașină și deschise camera termică. Șoc. În apa gri-verzuie din bazinul termic se afla o stridie. Era mai mică decît cea originară și avea desigur forme mai grosolane. Așadar, regenerarea provocată artificial și bazată pe calciul din apa de mare, avusese totuși loc. Molusca era mică și verzuie, ca vai de ea.

•

În laboratorul mecanic aveau loc în mod regulat dezintegrări și reintegrări. Cu animale primitive vii era destul de simplu, dar treaba mergea mai greu cînd era vorba de șopîrle, care totuși se regenerează ușor (să ne gîndim la coadă, care le crește la loc dacă le e smulsă). Nici cu chiscari și cu șerpi mici nu prea mergea întotdeauna. Foarte bune rezultate fură obținute cu embrioni scoși din ouă de găină și de rață, și cu rîme. Icrele erau necesare în cantități mari pentru a se ajunge la reintegrarea unui număr mic. Un singur lucru îl frapase tot timpul: micile animale reintegrate prezentau întotdeauna ușoare modificări de culoare și erau mai mici decît în stadiul inițial al experienței.

Azi e duminică, își zise el cînd se trezi. Soarele îi căzu pe față. Se trase mai spre marginea patului, așa încît capul îi era acum la umbră. Azi e duminică, își zise el. Azi nu trebuie să mă duc să lucrez în laboratorul universității. Îi veni să rînjească. De fapt, ce se face într-un laborator universitar? În nici un caz experiențe. Învățămîntul superior este vrînd-nevrînd o fosilă: acolo se compilează și se completează fondul de cunoștințe din anii trecuți. Experiențele le faci pe cont propriu. Ca și individul de la universitatea aceea din Italia; cum îi zice? Tot un laborant. Unul care făcea avorturi clandestine și apoi, în timpul va-

cantei, în zilele libere și după orele de program, din fetușii morți fabrica săpun.

Avînd în vedere că la subsol se desfășura iarăși un proces de dezintegrare și că deocamdată nu putea să înceapă nimic nou, ce-ar fi să plece la mare cu mașina? Și să aducă, în apă de mare, niscai stele de mare, crabi, midii, crevete și meduze vii — mai ales meduze.

Pe plajă nu prea erau vizitatori. Copiii și cîțiva adulți îl urmăriră cu oarecare mirare pe omul care, cu un recipient cilindric de zinc în spinare, se plimba pe mal, iar lîngă spărgătoarele de valuri își umplea vasul cu apă de mare și cu mici animale marine. Din cînd în cînd se cățăra anevoie, printre dune, pînă la turismul lui negru și-și deșerta cilindrul într-un rezervor de plastic fixat anume în portbagaj. Apoi se întorcea pe plajă și-și reîncepea ciudatul pescuit.

Cînd ajunse acasă era foarte obosit. Și *ceva* se întîmplă întotdeauna tocmai cînd sîntem foarte extenuați și lipsiți de rezistență. Își duse în garaj mașina cumpărată de ocazie, scoase, compartiment cu compartiment, micile recipiente din cuva fixată în portbagaj și le duse înăuntru, în laboratorul de deasupra pivniței. Să mă mai uit o dată la instalație și apoi să dorm, își zise el, mort de oboseală. Coborî scara spre subsol. Atunci văzu că becul roșu al mașinăriei ardea. Va să zică instalația nu mai funcționa. De cînd se stricase? Întrucît nu trecuseră prea multe ore, poate că experiențele n-au dat greș: pentru o eventuală stare de alarmă era prevăzută energie de rezervă, care permitea instalației să mai lucreze cîtva timp.

Întîi se simți abătut și istovit. Apoi începu să lucreze și controlă cu manetele butonii și în primul rînd piesele cele mai importante. Mecanismul care nu mergea trebuia să se afle în cadrul instalației. Se uită la ceas: ora 23. Șovăi o clipă dacă să mai încerce acum să pună în funcțiune elementul care prezenta o defecțiune și în acest scop să-și sacrifice la nevoie odihna de noapte, sau dacă să lase totul pe a doua zi. Fără să-și dea seama, începuse să cerceteze, deschisese cîteva piese și deșurubase cîteva piulițe. Erau implicați foarte mulți factori noi, extrem de importanți. I se păru evident că deranjamentul provenea din apropierea radiatorului. Căldura din laborator îl făcu să transpire din abundență.

Era două fără zece cînd, înainte de a deschide camera radiatorului de lîngă prima cameră termică, se uită la ceasul brățară. Mai întîi să văd cît de repede o fixăm, își zise el. Mîinile luară în primire piuliţele şi buloanele. Ciudat, cugetă el, că într-un proces de dezintegrare deranjamentul vine tocmai din compartimentul de pre-iradiere şi de încălzire. Privi ţintă în jos, cu ochii holbaţi. O clipă simţi că-i vine să vomite, apoi fu cît p-aci să strige. În bazinul al cărui capac îl ridicase, o făptură enormă se mişca lent. O masă alb-cenuşie cu margini zimţate, care pipăiau lent pereţii bazinului şi pe alocuri chiar se agăţaseră de muchiile pereţilor. Un fetus uriaş. Avea membre ca nişte cioturi cu forme brute, iar în chip de ochi nişte găuri cu globuri groase, închise. În unele cute se mişca un tentacul subţire ca un fir. Forma necunoscută, de aproximativ un metru lungime, astupa trecerea spre camera termică principală. De aici: deranjamentul în funcţionarea mecanismului. Iată şi cauza că fiinţele reintegrate erau mai mici decît cele originare! Rămăşiţe, o parte a elementelor, se aglomeraseră şi se dezvoltaseră independent. Marginile gri-deschis ale monstrului trecuseră de muchea bazinului. Omul îşi retrase mîna, privi ţintă, plin de groază, polipul şi medită. Fu cuprins de o inexplicabilă scîrbă de această fiinţă. Era o anomalie fizică; îl îmbolnăvea. Nu mai rămînea decît o singură soluţie: să transporte polipul în faţă, în dezintegrator şi să-l dizolve complet cu acizi caustici. Ar fi fost o operaţie mai puţin lugubră decît să-l ardă de viu în focarul de sub cazanul caloriferului. Cu ochii căscaţi, privi masa moale care se mişca încet: numai părţile marginale i se mişcau. Blocul de carne, trunchiul, zăcea lipit de fundul bazinului, ca un morman greoi de creier viu. Trei părţi mai tari se conturau, rigide şi verticale, ca nişte turele incomplet crescute, pe grămada de amalgam alcătuit din animale marine primare, fetuşi şi jivine mici. Începu să desprindă încetişor monstrul cu ajutorul unor cleşti. Tot mereu neregularităţile marginale şi zimţii treceau peste muchia bazinului ca pentru o recunoaştere a noului mediu, efectuată primitiv şi orbeşte. Încet-încet omul izbuti să ridice forma jilavă, care era însă grea şi ameninţa să scape din cleşti. Deasupra hîrdăului pe care îl tîrîse pînă lîngă camera termică, polipul îi alunecă din cleşti şi căzu în rezervorul gol cu un zgomot ca de carne crudă care cade. Cu un cîrlig trase hîrdăul la celălalt capăt al pivniţei, spre solvent. Simţi că-i vine rău. Nu numai de

scîrbă: fără îndoială fusese iradiat cînd deschisese compartimentul defect. Dar asta încă nu era tot ce putea fi mai rău. Cînd ridicase hîrdăul și îl dusese anevoie spre gura dezintegratorului, simțise că tentaculul ca de pește al jivinei îi lunecă pe antebraț și pe mînă. Avusese un fior, și abia după ce polipul fu pus în rezervor simți că e ud, ca și cum ar fi stat ceasuri întregi într-o ploaie torențială: era leoarcă de sudoare.

Își pipăi mîna și antebraţul pe care văzuse zdreanța vie, cenușie. Acum sînt bolnav, își zise. Trebuie să mă duc la culcare. Am să iau un somnifer.

Visă că zace pe pardoseala de beton a pivniței, ud și plîngînd, și că fire cărnoase și tentacule informe lunecă peste el ca niște șerpi morți, inerți, fără piele.

2

Pesemne că am suferit cumva influența contagioasă a radiației, chibzui el. S-a întîmplat ceva cu mine. Ades avea dureri. Și părea că se întîmplase ceva cu carnea propriului său trup. În unele locuri carnea îi devenise ciudat de cenușie și de moale. Apoi, după cîteva zile, i se adînci în acele locuri. Se formară niște mici cavități. Cavitățile deveniră tot mai profunde. Se formau întotdeauna cîte două și se adînceau una spre alta ca pentru a săpa un tunel în carne. După alte cîteva zile comunicau între ele. Și, cu timpul, nu mai erau separate una de alta decît printr-o pieliță. Astfel de canale cu pieliță, prin care se putea privi ca printr-o sticlă mată, îi apărură la mîini și pe antebrațe, și deasupra genunchiului drept și la șale.

Trăia acum într-o totală izolare, fără să-i trebuiască nimic. Părea că-l hrănește somnul. Și apa. Tot timpul era chinuit de o sete de nestins. Am zîmbit, își aminti el alene, cînd am citit în ziar despre cizmarul acela iugoslav care suferă de o sete bolnăvicioasă, bea 35 litri de apă pe zi și simte nevoia să bea tot mai mult, iar doctorii nu știu ce să-i mai facă.

Apă. Apă. Cînd oamenilor le e sete, se dau în vînt după înot și după apă. La început stătea de patru ori pe zi sub duș, dar, treptat, tot mai des și timp mai îndelungat. Simțea nevoia să se bălăcească aproape necontenit sub duș. Ca și cum altminteri s-ar fi deshidratat. Tot mai intens

simțea o nostalgie ciudată după apă. După apă și sare. Începu să bea apă cu sare. Apă sărată. I se făcea din nou sete și totodată o frică nelămurită că se deshidratează și că îi vor spori concavitățile. Îi sporiră. Părea corodat. Ca și cum un proces de corodare, de dezintegrare, avea loc în afara instalației, inevitabil, irezistibil.

Cînd se uita în oglindă înainte și după duș observa cavitățile pe care le avea pe tot corpul. Numai pielițele le împiedicau să fie găuri. Cu timpul avu senzația că starea lui e un fenomen natural. Neliniștea și teama îi dispărură. Ca amețit sau obosit sau înțepenit se privea în oglindă fără emoție. Privea cavitățile.

Într-o dimineață văzu o gaură perfectă: în laba piciorului. Cuprins de un fel de vrajă o privi, își mișcă degetele, ridică piciorul, privi prin gaură pe sus și pe dedesubt. Se simțea bine, dar slăbit; și rîse.

În ziua următoare văzu o gaură în mîna stîngă și una în falcă. Cavitatea rotundă din obraz îl făcea să aibă o înfățișare ciudată. Apoi îi apăru una în bărbie, una micuță la o nară, apoi altele la șale, pe pulpe, în brațe.

Tot mai puțin își dădea seama că trăiește. Uneori ideea aceasta pătrundea pentru o clipă pînă la el ca o revelație venită de foarte departe. Orice gîndire absentă, părea să fi făcut loc unei existențe intuitive. O existență condusă de instincte necunoscute, o existență acvatică.

Obișnuia numai să bea, și mînca foarte puțin: multă sare și pîine. În fiecare dimineață, cînd venea brutarul și lăptarul, se ascundea după ușa de intrare și striga cu o voce răgușită și stearsă cît pîine și cît lapte îi trebuie. Adăuga că e bolnav și că trebuie să stea tot timpul în casă. După ce plecau, își trăgea halatul de casă în sus pînă la urechi, se apleca prin ușa pe jumătate deschisă, întindea mîna și-și lua alimentele.

În oglindă era un bărbat cu cavități ovale bizare în tot corpul. În unele locuri nu se mai putea vedea sub epidermă decît fibre și os. O vagă conștiență pătrundea uneori de departe pînă la el cînd se vedea în oglindă. Dar altminteri stătea numai întins într-o cuvă mare de sticlă, în subsol. În bocalul acela uriaș își mișca imperceptibil membrele sub apă, aproape vegetativ. Vegetal.

Zgomotul apei din bocalul în care stătea și pe care o mișca încet cu brațele îi făcea bine. Încet-încet se născu în trupul lui perforat, plin de găuri, o dorință puternică. Un dor vegetal. O nostalgie arzătoare după ceva foarte depărtat. După apă. După o imensitate, după un infinit. O nostalgie după mare, după ocean. Treptat nu-i mai rămase decît această intuiție, instinctivă: marea este ființa mea, este eul meu.

Într-o sîmbătă dimineața se ridică mașinal din bocalul lui, din lichidul lui și, amețit, șiroind, se duse la ușa de intrare ca să-și ia sticla cu lapte. Cu clanța în mînă, rămase locului, cu capul lăsat pe ceafă și cu ochii țintă în sus. Secundele, minutele, se scurseră. Apoi luă pe îndelete o hotărîre, sub presiunea unei dorinți trupești. Se duse înapoi la bocal. Îndesă haine și rufe în apă și și le puse pe el cum și-ar fi pus niște cîrpe. Pe cap își înfășură un tulpan ud, iar în jurul gîtului un fular ud, ridicat mult în jurul cefei și bărbiei, cum ar face un om sărac iarna. Deschise mașinal ușa interioară a garajului și se tîrî cu picioarele slabe pînă la mașină. Marea, marea, oceanul, își zise.

3

Lîngă șosea staționa o motocicletă sport italienească, roșie, cu lanternă frontală îngropată, cu ghidonul jos și cu șaua bloc, neagră, mai înaltă. Un tînăr cu un pulovăr roșu, larg, stătea călare cu picioarele pe ghidon și-și rezema bărbia de genunchi. Pe părul tuns scurt avea niște ochelari mari anti-praf.

La doi metri lîngă el se afla o motocicletă Harley Davidson, albastră, pe care stătea călare alt băiat. Purta șapcă de polițist și cămașă gri-bleu. Părea adîncit în învîrtirea butonului unui mic aparat de radio cu antenă înaltă și care cînta în partea din spate a motocicletei.

Un al treilea băiat stătea întins pe spate în iarbă; își scosese cămașa. Vremea era destul de caldă. Soarele dogorea.

„Am nevoie de un pic de mișcare", zise băiatul cu pulovăr roșu. Cel cu motocicleta Harley Davidson zise binevoitor, cu gura ușor ascuțită: „mmm..." Privi șoseaua. „Circulația e fantastic de intensă", zise cel cu motocicleta italie-

nească roșie. Mașinile goneau pe autostradă ca pe o pistă de curse. Băieții urmăriră cu privirea traficul rapid.

Deodată auziră un claxon melodios prelung; un Ford galben decapotabil depăși ca un fulger două autocamioane și dispăru în depărtare. „Da!" zise băiatul cu pulovăr roșu și-l fluieră foarte scurt și tare pe băiatul culcat în iarbă. Cel cu Harley-ul încălecă și-și trase niște ochelari pe ochi. Cel cu pulovărul roșu coborî o clipă și se prefăcu, flegmatic, așezîndu-se pe vine, că mai are ceva de pus la punct la un mic șurub al motorului. Băiatul cu torsul gol își frecă ochii și pieptul și-și puse pe nas ochelarii pe care îi avea lîngă el. În timp ce prietenul lui lua loc pe șa, se instală în spatele celui de pe Harley Davidson. „Da!" zise cel cu șapcă de polițist. Motoarele porniră cu un pocnet impresionant. Harley-ul foarte înăbușit și cu o bătaie grea. Motocicleta italiană cu o detunătură asurzitoare. „O să trebuiască să gonim serios", zise rece băiatul cu locul din spate neocupat. „Îl prindem noi", răspunse băiatul cu șapcă de polițist, zîmbind dulceag și calm. Se uitară o clipă unul la altul prin ochelari, apoi motocicletele porniră pe iarbă și se suiră pe autostradă. Băieții de pe Harley stăteau drept, ca niște luminări, cel cu motocicleta sport roșie stătea cu brațele larg deschise, cu corpul întins în partea de jos a motocicletei și cu ceafa încordată. Ochii lor, imobili, priveau șoseaua. Motocicletele huruiau una în spatele celeilalte și depășeau mașinile. Mai întîi cele două autocamioane, apoi un Opel, un Mercedes, un scuter, o furgonetă, apoi un Porsche. Căutau. Fordul galben decapotabil, care însă nu se mai vedea. Depășiră mașini una după alta. Un conducător auto își lovi cu degetul arătător tîmpla stîngă. Lumea lor consta acum din drumul de beton în linie perfect dreaptă, din vînt și din duduitul motoarelor. Atunci zăriră foarte departe punctul galben. Băiatul cu torsul gol îl arătă celorlalți cu brațul întins. Avu impresia că rezistența aerului îl va smulge de pe motocicletă. Goneau cu 160 kilometri pe oră, cînd în fața lor se înălță un obstacol. Un autocamion mic fu depășit de o autodubă neîncărcată și triplat de un Oldsmobile. Băiatul cu pulovărul roșu strigă ceva, dar nu putu auzi nimic. Se trase pînă la marginea din stînga a șoselei și depăși Oldsmobilul pe bordura de piatră a părții carosabile, fără să reducă viteza. Harley-ul depășise duba pe extrema dreap-

tă a benzii de circulație. După ce se văzură dincolo de mașini rîseră scurt, fără să-și dezlipească ochii de pe orizontul drumului. Încet-încet văzură că distanța dintre ei și Fordul galben se scurtează. Lăsară în urmă încă patru mașini cu viteză mare și se apropiară de Ford. Cînd trecură pe lîngă el, vitezometrele lor arătau 170 kilometri pe oră. Veniră unul lîngă altul, rulînd în fața turismului galben și își continuară drumul astfel un kilometru sau doi, pînă ce lăsaseră Fordul o bucată bună în urmă, apoi se deplasară spre marginea autostrăzii și încetiniră prompt, frînînd zgomotos și energic. Cînd Fordul trecu apoi pe lîngă ei rîseră și claxonară. Le țiuiau urechile, iar sîngele le năvălise violent în obraji. Din unicul aparat de radio auziră din nou muzică; aparatul cîntase tot timpul, dar cît goniseră nu-l auziseră.

„Ce căldură și ce zăpușeală", zise băiatul fără cămașă. Aprinseră cîte un Lucky-Strike și suflară fumul peste ceafă, în jos. Băiatul cu pulovărul roșu, rîzînd, își trecu palma din spate spre față pe părul ciufulit. Șapca de polițist al celui cu Harley-ul mai era încă un pic umflată de vînt. „A fost nostim cînd a trebuit să depășim pe bordura din dreapta și pe cea din stînga", zise el.

Priviră autostrada. Un Citroën negru trecu pe lîngă ei. „Pe ăsta îl mai ajungem și după o jumătate de oră", vorbi băiatul cu torsul gol, „fluierînd". „Ne mai jucăm niței după țigara următoare", zise pulovărul roșu.

Cînd țigara următoare fu gata, stinseră mucurile călcîndu-le cu piciorul în iarbă. „Hai, ușurel", propuse băiatul cu Harley-ul. Încălecară, porniră motoarele, accelerară zgomotos și se uitară înapoi la iarba culcată la pămînt în spatele eșapamentului. Motoarele erau puternic ambalate cînd se angajară pe carosabil. „Nu mergem pînă la o sută", strigă băiatul cu motocicleta italienească de curse. Rulară cu 70 kilometri la oră, întorcînd mereu capul lateral ca să se vadă unul pe altul. Harley-Davidsonul ținea dreapta. Cu băgare de seamă, ca să nu-și piardă echilibrul, cel cu torsul gol își pusese mîinile pe umerii celui cu șapcă, apoi un picior pe șaua lată și se ridică drept, într-un picior. Stînd vertical pe șa, își întinse brațele lateral. Motocicleta italienească mergea înaintea și în spatele lor, în zig-zag; băiatul își puse picioarele pe ghidon. Rîseră unul către celălalt. Cel cu

șapca îi strigă pasagerului din spate: „Preia ghidonul". Celălalt se așează pe șa și apucă ghidonul, în timp ce băiatul cu șapca se instală de-a curmezișul pe șa, cu brațele și picioarele întinse lateral. „Dă-i drumul", strigă el și prietenul fără cămașă lăsă motocicleta americană să meargă liber. O mașină claxonă lung și atunci ei trecură pe dreapta.

„Acum îl ajungem", strigă cel de pe Harley. Atunci o luară la goană.

După scurt timp văzură Citroënul negru. Pulovărul roșu se duse spre el, apoi alături, începu să facă semne cu mîna și se uită în mașină. Înăuntru, la volan, stătea o făptură care privea țintă înainte, un monstru cu niște cîrpe în jurul capului și umerilor, și cu găuri în cap și pe obraz. Rîsul băiatului cu pulovăr încremeni. Motocicleta începu să patineze. Cu mîna dreaptă le făcu semn camarazilor săi să reducă viteza și-și opri pe acostamentul autostrăzii motocicleta care se zgîlțîia de zor.

Din două găuri mici din cap începuse între timp să i se scurgă o materie cenușie subțire. El nu bagă de seamă. Cîrpele ude îi lunecă încet și îi cad din ce în ce de pe trup. Mai predomină doar o sete care îl usucă și îl sufocă. Dorința intensă crește cu fiecare kilometru.

Mașina neagră merge acum într-un ușor zigzag pe șoseaua care duce de la autostradă la mare. Un indicator arată că mai sînt doi kilometri pînă la plajă.

Mașina oprește, cu cîteva șocuri, între contraforții dunelor. Portiera se deschide și o ființă inertă, plină de găuri, lunecă din mașină în genunchi. Se tîrăște pe nisip spre marea spumegîndă. Durează mult. Cu greu, se ridică din nou în picioare. Prin el străbate lumina aerului din fața lui și îi aruncă umbre nevăzute pe trup. Zgomotul este foarte puternic acum, e chiar lîngă el: valurile înspumate care se sparg. Intră agale în mare, cu fața ridicată oblic în sus. Se culcă ușurel în apă. Se lasă să se scufunde. Apa îi pătrunde în găuri și în cavități. Se rostogolește ca un obiect; apa îl clatină și îl depărtează încetișor de mal. În larg e mai multă liniște. Sub apă, se leagănă odată cu valurile, aproape imperceptibil. Nu mai simte nimic, decît o ușoară umflare, o creștere în volum. Cu timpul, trupul lui de fibre și fire și cavități va crește. Materiile calcaroase din apa mării se

vor aglomera. Va deveni o mogîldeață care va urma refluxul, se va preface într-o făptură gri-deschis semitransparentă, vîscoasă și de trei ori mai mare ca un om. Plutind în mare, plecînd și venind odată cu mareele, în timp ce apa sărată îi trece prin găuri și agită firicelele de un verde aprins ale unor alge subțiri. Plutește ca o plantă. Rătăcind, plutind ca o plantă marină transparentă, se leagănă uneori la suprafață, uneori se balansează la adîncimi mari și mici în ocean sau atinge în trecere malul.

Vizită oficială la noua fabrică de hîrtie

Se pune un accent deosebit pe importanța acestei fabrici pentru economia regională și pentru procurarea de lucru unui număr de cinci sute de muncitori în acest ținut al țării atît de greu lovit de șomajul datorat modificărilor intervenite în structura procesului de producție. Ori trebuie să ți se pară și ție însuți ridicol sau stupid să tot rostești mereu aceleași cuvinte de bun-venit standardizate, ori trebuie să fii un gogoman, un cretin, își zise unul dintre domnii din grupul care îl urma pe directorul și pe inginerul-șef al noii fabrici de hîrtie.

Lîngă director mergea alene guvernatorul provinciei, secretarul general al Ministerului Muncii și un director din centrală. În urma lor mai venea un funcționar de grad ceva mai mic și directorul adjunct al Soc. An. Papyrus, urmat de un mic grup de (cinci sau șase) ziariști, printre care unul din partea telejurnalului, cu un mic aparat de luat vederi. Cu burta sau cu o coapsă puțin împinsă înainte și cu o mutră rece și imobilă, omul acesta trecea la scurte intervale pe lîngă fețele celor prezenți, prinzînd din cînd în cînd în imagine și cîte un muncitor care se afla întîmplător prin apropiere.

Datorită acoperișului realizat aproape în întregime din plăci de sticlă, hala noii fabrici de hîrtie a Soc. An. Papyrus era foarte luminoasă. Oamenii care lucrau aici, în această hală sănătoasă, opt ore pe zi erau persoane fericite, indivizi fericiți, cum spunea directorul. Din toate punctele de vedere, era o întreprindere industrială ultramodernă. Nu numai că aici totul sclipea, dar mai exista și o splendidă cantină pentru salariați, unde aceștia primeau un prînz la un preț moderat, unde le stătea la dispoziție un automat de coca-cola și unde în timpul orei de masă se transmitea muzică veselă, iubită de public, executată de acordeoane, orchestre la modă și cîntăreți de succes. În spatele fabricii fusese amenajat un mic teren de sport, pe care muncitorii și funcționarii îl puteau folosi după terminarea programului. Cînd vremea era prea rea (și nu numai atunci) le stătea la dispoziție mica sală de ping-pong și de biliard. Și într-ade-

văr, personalul era îndemnat să facă uz din plin de aceste amenajări. Pe pereții cantinei și ai sălii de recreații cu automat de coca-cola se aflau lozinci instructive, educative: O voință e un drum; Munca înnobilează; Bunăstare și fericire prin muncă; Fiecare om muncește ca să construiască un viitor mai bun și fără griji; Fabrica aceasta este și a dumitale; A avea în mînă un solid atu industrial, înseamnă a avea un atu național.

Unde ne putem simți mai bine decît în acest depozit de hîrtie, adăugă domnul Marissen dus pe gînduri. Între timp îi dădea politicos din cap directorului adjunct al fabricii de hîrtie, privindu-l pieziș și ținîndu-și mîinile încrucișate la spate. Totodată, domnul Marissen, director în administrație, se gîndea și la faptul — și mai ales la faptul — că peste cîteva zile avea să fie bombardat, sau parașutat, ca director general în alt departament, fapt încă nedus la îndeplinire de care numai cîteva persoane erau informate.

De care propriu-zis nu erau informați, în principal, decît Marissen însuși și șeful de cabinet al ministrului sănătății publice, și ministrul, plus un prieten bun al acestui ministru: domnul deputat Lafaire.

Norocul era generos cu domnul Marissen; șeful de cabinet al ministrului sănătății era, în centrală, un bun prieten al său. Avea să-l sprijine, ca și politicianul Lafaire, cu care *urmase* întregul liceu în aceeași clasă. Frumoase vremuri! Vremea tocelii, a farselor făcute unor profesori, vremea emoțiilor și a psihozei examenelor, așa cum se mai petreceau lucrurile acestea odinioară. Își amintește de *lecțiile* bîlbîitului, de vacarmul și tropăitul cu picioarele, de bătăile cu degetele arătătoare pe obraji, ca pe tobă, de bîzîitul și zumzăitul în clasă, de zgomotosul și revoluționarul Lafaire, care acum, ca deputat din partea partidului democrat-creștin, nu mai e prea revoluționar. — Ah, așa sîntem cu toții, la universitate tot timpul nu facem altceva decît să-i înjurăm pe burghezi, să cîntăm cuplete anti-burgheze... et les bourgeois, c'est comme les cochons, plus ça devient vieux, plus ça devient bête... Și cu doi ani mai tîrziu, cu diploma universitară în buzunar, cu un post bunicel în cercurile de conducere ale țării, sînt *ei* burghezii. Sau cum stau lucrurile acum? Păi da, așa e, nu...? Mașina asta este cea mai scumpă din întreaga instalație, zise directorul adjunct, toate sînt scumpe, dar asta e la mare distanță cea mai scumpă. Un ziarist puse cîteva întrebări despre mașină, despre ca-

pacitatea ei etc... Aici se laminează carton, zise inginerul. Cuvîntul „inginer", adică om ingenios, după cum îl tălmăcesc lingviștii regionaliști și puriști, altă amintire din școală. Este o mașină recent proiectată și introdusă în producție, un model german, zise directorul adjunct. Rosti o cifră: numărul de milioane, cît costase, sau cît costă. Dar milioanele vă spun la fel de puțin ca și un număr de kilograme sau o tonă de mercur, nu vă puteți imagina decît vag ce înseamnă.

Băgați de seamă la unsoare, domnilor, și la scăriță, zise inginerul. Cei de față formară acum un singur rînd. Urcară scărița de metal care ducea spre mezaninul de beton și-și ținură strîns lipite de coapse pardesiurile de culori închise. În această secție a fabricii domnea cel mai puternic zgomot, aici aveau loc cele mai importante procese. În partea aceea e laminorul, uscătoarele, mașina de tăiat, aici e moara de maculatură și cîrpe, mai încolo moara de material lemnos. Cei de față formaseră acum mici grupuri separate. Marissen se oprise o clipă ca să se uite, așa că reprezentanții presei trecură pe lîngă el și se suiră pe podețul de fier. Inginerul se oprise ceva mai încolo, ca să-l aștepte pe Marissen; acesta îi privea cu interes pe muncitorii care treceau la parter, conducînd mici tractoare electrice, cu cîte un șir de vagonete după ele. Inginerul arătă moara de material lemnos, apoi, cu mîna întinsă, un grup de tuburi care introduceau ceva în moară și reveneau prin partea de sus. Toți ridicară capul, apoi porniră mai departe. Vacarmul și duduitul era enorm. La rîndul lui, Marissen trecu și el mai departe. Își zise: trebuie să mă adresez secretarului general și direcției. Deodată se pomeni în moară. Se prăbușise brusc de pe podeț, dar se mai ținu agățat o bună parte de timp în cădere de o bară, jupuindu-și pielea de o proeminență de sub pod. Într-o ultimă străfulgerare văzu cum coboară și se suie paletele tocătoare și cele zdrobitoare. Directorul adjunct sări imediat la heblul de control, care se găsea la cîțiva metri în spatele lui, printre conducte, și buncărul se opri. Marissen stătea acum cu capul afară din buncăr, dînd din mîini, zbătîndu-se în pasta groasă și privind în sus. Între timp ceilalți își vedeau de drum, fără măcar să bănuiască groaznicul accident. Vacarmul și trepidația motoarelor era enormă. Directorul adjunct alergă repede pînă jos și trecu dincolo de conducte, spre scărița morii, lîngă care era accesibilă marginea buncărului. Podul era gol. De după tuburi

și conducte veni un muncitor, care mormăia nu se știe ce și care puse din nou heblul pe contact. Tocmai cînd directorul adjunct întinse mîna spre Marissen, tocmai atunci se puse moara din nou în mișcare. Cuțitele și zdrobitoarele se roteau repede. Marissen simți că se scufundă, că totul se întunecă, în timp ce vroia să țipe, deschise gura, încît îi intră în ea o pastă groasă și surcele, apoi simți o împingere puternică în stînga, o tracțiune pe jumătate înapoi. Fu rostogolit, împins în sus, din nou în jos, simți că lunecă pe lîngă peretele unsuros al morii, că e împins cu putere înainte, apoi că i se deschide umărul, ca și cum i s-ar deschide acolo trupul fără durere, că e despicat, apoi ceva la burtă și *simți* cum i se smulge un organ, tras de ceva, cu senzația că trosnește, ca la extracția unei măsele. Simți cum i se golește pîntecele, tot trupul. Apoi moara se opri din nou. Muncitorul se uita țintă la pasta din moară, cu o groază de nedescris. Doi, trei, cinci, mai mulți muncitori stăteau acum și priveau piciorul încălțat care ieșise din pastă și care mai tresărea, și o dîră roșie, ca un fir lung de păr, care, subțire ca o sîrmă, șerpui capricios prin pastă și apoi se opri.

Oficialitățile ajunseseră mai departe în timpul acestor 22 de secunde și se găseau acum în cealaltă parte a fabricii, unde mașina de mucavale își debita foile.

Uneori moartea e incalculabil de rapidă, și bizară, de un grotesc plin de toane. Cazi lîngă scărița de fier, în moara de fărîmițare, ești strivit, măcinat, în doi timpi și trei mișcări, își zise Marissen. Te pomenești în buncăr înainte ca să-ți dai măcar seama, își zise Marissen. Iată ce s-ar fi putut întîmpla. Se minuna că nu se întîmplă mai des. Zise: pardon, îl împinse la o parte politicos și ușurel pe un reporter care își nota ceva și în același timp îi spunea un banc unui coleg, ajunse din nou lîngă secretarul general și îl întrebă pe director: în astfel de fabrici sau în general în fabrici se prevede și un procent de accidente de muncă mortale? De pildă aici aveți morile și malaxoarele astea... Dacă da, la cît se apreciază procentajul?

Asasinarea unui bătrîn singuratic

Acum cîţiva ani am trăit o întîmplare foarte ciudată, care pe atunci mi-a produs un şoc puternic, dar a cărei semnificaţie n-am înţeles-o decît abia mai tîrziu. Într-o seară, după ce gazda mea se culcase şi tot ce era viu în casă părea să fi adormit, stăteam fără nici o treabă, privind în gol şi fumînd o ţigară. Tot felul de gînduri fără importanţă, superficiale, îmi treceau prin cap. De fapt, nu-mi era încă somn şi nici n-aveam destulă energie ca să mă ocup de ceva. Există clipe în care omul e în stare să aprecieze la justa valoare trîndăvia sau farnientele. Numai cei ce ştiu să trîndăvească şi să viseze şi să gîndească sînt în stare să creeze ceva care să stea în picioare, aşa am citit cîndva undeva. Fără farniente, poetul nu poate realiza nimic. Mi-aduc aminte şi azi că nu acestea erau gîndurile care îmi umblau prin cap atunci. Nu mă stăpînea ideea de farniente, ci însuşi farnientele. Stăteam liniştit, pe jumătate culcat în fotoliu, avînd încă, pe rezemătoarea braţului, o carte deschisă, pe care o studiasem îndelung, iar în faţa mea, pe masa de salon, alt maldăr de cărţi şi de lucrări de referinţă, aşa încît nu mă mai gîndeam la nimic, mă uitam ţintă în faţa mea şi fumam. Atunci am avut brusc un mic şoc, pricinuit de *ceva*. N-am ştiut numaidecît *ce* era, dar am ştiut că era ceva. Atunci, uitîndu-mă la vaza cu lalele pe care mi-o pusese gazda în cameră, am văzut că din una dintre flori iese un omuleţ. S-a căţărat pe laleaua învoaltă, a încălecat petala, şi-a dat drumul în jos pe tulpină şi, cu o mînă întinsă, a încercat să apuce laleaua de alături. Am urmărit, cu ochii holbaţi, sforţările micului personaj şi am fost martor cînd a lunecat pe tulpină în jos şi apoi s-a căţărat repede pe altă tulpină şi a dispărut în corola respectivă.

Întregul spectacol, ireal, durase poate vreo zece secunde şi, cum începuse mişcarea, tot aşa de brusc s-a restabilit liniştea şi imobilitatea. Abia după cîteva secunde mi-a revenit răsuflarea, dar acum respiram anevoie. Am vrut să mă duc numaidecît să-mi vîr nasul în lalelele din faţa mea, dar, parcă reţinut de o forţă ciudată, n-am izbutit. Ai citit

cine știe ce prostii, băiatule, mi-am zis, ai halucinații. Dar știam că, dacă mi-ar fi fost dat să-l descopăr în una din lalele pe omulețul acela ciudat, aș fi trecut pragul nebuniei. Deodată am pufnit într-un rîs zgomotos și nervos. Și *nu știam* de ce rîd.

După ce m-am calmat și n-am mai simțit decît vreo cîteva ticuri nervoase în gît și la gură, m-am sculat din fotoliu și m-am dus spre pat, dar n-am fost în stare să mă dezbrac. Nu mi-am dat seama decît vag că, de frică, evitasem să cercetez florile. M-am trîntit în pat îmbrăcat, în măsura în care mai eram îmbrăcat. Pentru prima dată după mulți ani de zile, din copilărie sau din adolescență, am lăsat lumina aprinsă și m-am cufundat numaidecît într-un somn greu. Trebuie să fi fost destul de tîrziu, pentru că atunci cînd m-am trezit brusc am avut impresia că nu dormisem adînc decît vreo cîteva ore. Un somn fără vise. Mi-am amintit imediat tot ce văzusem cu cîteva ore mai înainte.

Se luminase de ziuă, deși nu complet; ciripitul zgomotos și intens al mierlelor și al altor păsărele răsuna supărător de tare, chiar exagerat. Primăvara sau vara, mulți oameni își închid spre ziuă, pe la patru sau cinci, ferestrele camerelor de dormit, ca să nu fie treziți din nou de scandalul îngrozitor și de piuitul și ciripitul asurzitor al toantelor de păsări. N-am putut găsi niciodată ceva agreabil la o pasăre. Puține animale au o înfățișare atît de stupidă și de enervantă ca un pui de găină, un curcan, un porumbel, sau orice altă pasăre, asta e părerea mea. Fac zgomote atît de neplăcute și dau din cap atît de urît și de sacadat... Cînd eram mic îmi venea mereu un chef nemaipomenit să sperii păsări țipînd brusc și făcînd mișcări violente, sau să dau în ele cu pietre sau cu bețe. Același sentiment îl aveam cînd vedeam copii foarte mici, tînci cărora le curgeau balele și plîngeau sau făceau prostii, amuzîndu-se, cu mișcări stupide. Îmi venea să-i gîtui pe ascuns, sau să-i omor într-un fel sau altul, poate pentru că mulți copii foarte fragezi își clatină capul și trupul de parcă ar fi de cocă și pentru că pot trăi și privi atît de lipsiți de inteligență și de expresie. Mi se pare foarte posibil un masacru de copii în masă, ca cei patruzeci de mii de inocenți. Cu toate că îmi place să văd copii și, dacă va fi să mă însor cîndva, țin neapărat să am și eu. Sentimentele din trecut nu le-am păstrat decît pînă în epoca pubertății, așa cred.

Cum spuneam, se luminase de ziuă. Păsărelele sculate cu noaptea-n cap ciripeau groaznic. În lumina rece a dimineții abia mijite, noaptea, seara, zilele precedente păreau acum cu totul ireale. Deodată mi-am amintit de întîmplarea cu laleaua, dar și asta mi s-a părut foarte ireală. Nu cumva visasem? M-am apropiat de lalele și m-am uitat curios în florile larg deschise. Corolele, alcătuite din petale cu culori calde, stăteau nemișcate. Totul era atît de pașnic și de firesc, în contrast cu seara și noaptea trecută! Păreau două lumi distincte, în care e cu neputință să trăiești în același timp. Fusesem oare treaz, sau abia acuma sînt? Ce e realitate și ce e închipuire, trăire interioară? Căci de fapt *acum* ajung acolo unde vroiam să ajung. La copilăria mea.

Cînd eram băiețaș mic, mi se întîmpla să văd deodată că se petrece în fața mea ceva, uneori pe întuneric, în timp ce stăteam culcat în pătuț cu ochii larg deschiși, alteori chiar în plină lumină. Lucruri vîrîte mai de mult în cap reveneau atunci impresionant de precis, ca într-un film plin de acțiune, dar de scurtă durată. Vedeam cum se apropie tancuri și cum apar deodată în fața mea un om sau doi, ceea ce îmi producea un șoc groaznic. Erau oare năluci, ori morți? Sau, deodată, tresăream speriat, cînd eram singur, și vedeam un bărbat și o femeie cum se bat și țipă și se lovesc, într-o casă, și aveam sentimentul că totul se petrecea chiar în acea clipă în una din casele de peste drum de noi. Și strigam tare și speriat și-mi chemam părinții și mă uitam îngrozit și tremurînd la casele de peste drum, ca și cum acolo urma să se petreacă din clipă în clipă ceva înfiorător. Uneori imaginea pe care o vedeam era un tablou static, un fel de fotografie ștearsă, care stătea în fața ochilor minții mele timp de cîteva secunde.

Pe măsură ce am înaintat în vîrstă, toate acestea, imaginile și vedeniile, au dispărut. Pînă acum cîțiva ani, în seara aceea, cînd am avut în fața mea lalelele.

Ce vreau să spun cu toate astea? Vreau să spun următoarele: că adeseori m-am îndoit dacă evenimentele la care am asistat au avut loc într-adevăr, sau numai în gînd. La sensul adînc al acestor lucruri mi-a fost dat să cuget abia mult mai tîrziu. Și mai ales acum, printr-un concurs de împrejurări, care mi-a zdruncinat viața pînă în temelii și pe care m-am simțit îndemnat să-l descriu și să-l tot repet pentru domniile voastre.

În seara de 4 martie a.c., pe la ora 23, mă aflam pe una din cele mai vechi străzi dintr-un cartier periferic: Stradela Tronului. Treceam liniștit de la o casă la alta. Îmi lipeam de fațadă aparatul și ascultam cu atenție. De obicei, în cartierele mai sărace munca se desfășoară destul de comod: acolo, de cum s-a făcut ora 22, totul e aproape adormit. Ascultam cu atenție cu aparatul sau prin pereți ca să prind țîrîitul trădător al vreunui robinet care curge. Îmi însemnam numerele caselor unde constatam că un robinet de apă trebuie reparat. Această muncă de control se efectuează neapărat numai noaptea și, dacă totul merge bine, îmi pot duce rezultatele rondului la Uzina de apă a orașului Anvers pe la patru dimineața. Bineînțeles, adeseori se face și cinci. M-am obișnuit cu munca asta și n-aș ține, nici n-aș fi ținut, s-o schimb pentru altă muncă, una de zi. N-ai nevoie să te omori cu firea, nu ești niciodată controlat, ești liber și n-ai șef pe cap. Noaptea, fiara uriașă care se numește oraș adoarme, iar zgomotele, forfota, mișcarea, se sting. Ființele vii se retrag în colțișoarele și gangurile lor. Atunci își face discret apariția o mică minoritate de personaje ciudate. Astfel, am avut de mai multe ori prilejul să zăresc cîte un spărgător, care se pregătea să dea o lovitură, și l-am înfundat, telefonînd imediat poliției. De două ori am dat ajutor unor femei, o dată unei cucoane bătrîne care fusese bătută și căreia i se furase poșeta, și altă dată unei fete pe care o acostaseră doi derbedei. Noaptea e și vremea potrivită pentru a întîlni animale vagabonde sau ieșite la vînătoare, cîini fără stăpîn, care dorm chirciți, singuratici, în fața vreunei intrări acoperite, sau undeva într-un ungher, sau care urlă și schelălăie în mijlocul străzii, pisici care îți trec brusc, în goana mare, prin fața picioarelor, cîte un liliac și, ades, șobolani, unii uimitori de mari, mai ales în cartierele mărginașe, sau în zonele vechi ale orașului.

Cum spuneam, la 4 martie a.c., pe la ora 23, mă aflam pe Stradela Tronului. Fusese o zi urîtă de primăvară, pot spune, și încă mai sulfa de la nord-est un vînt uscat, aspru, unul din cele care aduc curenți de aer polar și îți dau impresia că iarna n-are să se mai termine niciodată. Nu era un vînt puternic, furios și zgomotos, ci o briză, îndărătnică și neîntreruptă, în aparență calmă și inofensivă, dar care nesocotește temperatura și timpul. Nu prea mi-a îngreunat ascultatul. După ce am ajuns la capătul ulicioarei și am „dat cep" ultimei case, am luat-o pe cărăruia care trece prin-

tre două locuințe și duce la cîteva căsuțe muncitorești, izolate. Fiecare căsuță era înconjurată de o grădiniță. Am hotărît să mă duc întîi la casa cea mai depărtată și apoi să vin înapoi spre stradelă. După ce am străbătut grădinița dinaintea intrării și am ajuns la fațadă, am băgat de seamă că în gang parcă ardea o lumină slabă, după cum mi-am putut da seama după gemulețul mat. Cînd am ajuns la fereastră am văzut că ușa încăperii, care dădea spre gang, era pe jumătate deschisă, așa încît camera era luminată partial de lumina din gang, și mai avea o lămpiță care ardea pe dulap. M-am oprit o clipă în loc, cu detectorul în mînă, dar am continuat să mă uit în cameră, stînd lateral lîngă fereastră, căci presupun că nimic nu te sperie mai rău decît să te afli într-o cameră și să te pomenești brusc că cineva ți se uită pe geam, ținîndu-și mîinile la tîmple sau deasupra ochilor. Acolo am văzut întîmplarea cea mai fantastică, cea mai de neînchipuit, din viața mea. Mai întîi a intrat în cameră un bătrîn în pijama. Bluza pijamalei nu-i era încheiată decît într-un singur nasture, așa că i-am putut vedea pieptul plin de riduri, acoperit cu păr cărunt. Am simțit un fior cînd bătrînul s-a apropiat de fereastră, iscoditor, cu capul întins înainte. M-am lipit de perete și l-am auzit cum își reazemă mîinile de geam și se uită afară. Apoi l-am auzit cum își drege glasul și pleacă de la fereastră. Cînd am privit din nou camera, el împingea niște scaune, apoi a pus pe comodă o casetă de metal cu capacul ridicat. S-a întors și a rămas ca încremenit, uitîndu-se țintă la ușa pe jumătate deschisă care dădea în gang. Am auzit clar cum îi vorbește cuiva, cu o voce tot mai puternică și mai pițigăiată. A început să gesticuleze, a făcut cîțiva pași înapoi, a răsturnat un scaun, a căzut, și a ridicat ceva de pe jos, un obiect în formă de bară, înfășurat într-o cîrpă, cel puțin în cea mai mare parte. Probabil că eram cu totul captivat de acele mișcări ciudate, succesive, dacă am fost martor imobil și impasibil la tot ceea ce a urmat. Bătrînul, stînd în patru labe pe pardoseală, *și-a tras brusc o lovitură puternică în frunte*. A gemut tare și îndelung și și-a mai tras apoi încă vreo cîteva lovituri pe frunte. Între timp tot arăta parcă pe cineva și striga: lașilor, tîlharilor! Lași. La început n-am putut zări sîngele, dar încet-încet urmele de sînge au devenit foarte vizibile pe obraji și deasupra unei sprîncene, cu toate că încăperea se afla în semi-întuneric, fiind scăldată de o lumină slabă. Acum bă-

trînul începuse pur și simplu să plîngă, vorbea, l-am auzit că *imploră*. S-a tîrît pe pardoseală ca un animal rănit care vrea să scape de dușman, apoi s-a agățat, în deznădejdea lui, de fața de masă, încît aceasta a lunecat de pe masă, tîrînd după ea o vază, care s-a spart în cioburi mari lîngă bătrîn. A mai țipat o dată, cînd și-a mai tras o lovitură, — un țipăt ascuțit, ca de fată, — a încercat să se scoale în picioare, a șovăit și apoi a căzut mototol, ca o viță tăiată cu stîngăcie. Abia atunci am băgat de seamă că mă aflu lîngă el, tremurînd ca o insectă mare. Speriat, mi-am venit în fire. Nu mi-am dat seama complet de cele întîmplate în prezența mea și instinctiv am făcut stînga-mprejur și am luat-o la goană, pe jumătate gîfîind și pe jumătate plîngînd de frică.

De cîte ori trăgeam aer în piept sau îl dădeam afară scoteam țipete îngrozite, pe jumătate reprimate în fundul gîtului și pe cerul gurii. Credeam că înnebunesc de spaimă și deodată... a venit spre mine o bicicletă, omul a descălecat și mi-a spus: hei, neică, încotro alergi așa, ia stai nițel... Nu eram la mai mult de vreo treizeci de metri de casa cu pricina. Omul m-a apucat strîns de ambele brațe și am simțit că mîinile lui sînt ca niște clești, din care n-am să mai pot scăpa niciodată. Nici putere nu mai aveam, toată energia părea că-mi pierise și deodată am simțit că mă înmoi în așa hal, încît credeam că leșin, iar genunchii mi s-au îndoit; de fapt biciclistul mă ținea în picioare. Era un individ înalt, cu o șapcă înfundată în cap pînă peste urechi. Pe iarbă, lîngă cărăruie, își lăsase bicicleta, a cărei roată din spate se mai învîrtea, cu un ticăit slab și rapid. Atunci am avut un fel de black-out, un gol în cap, am pornit, am făcut cîțiva pași, dar nu mai știam nimic, și apoi mi-am revenit, datorită luminii pe care am văzut-o ieșind prin golul ușii deschise și datorită strigătelor omului de lîngă mine. A strigat peste umăr un nume, un nume de bărbat, apoi mi-a dat drumul și a fluierat puternic de cîteva ori cu degetele. După acest fluierat strident s-a deschis o fereastră și s-a aprins lumina într-o casă situată cam la o sută de metri mai încolo. Următorul lucru pe care îl mai știu este că un al doilea bărbat și un băiat de vreo șaptesprezece ani erau lîngă noi.

Asasinarea unui bătrîn singuratic, scria cu litere de-o șchioapă un ziar, iar alte ziare vorbeau despre: Un caz misterios: crimă sau bizară sinucidere? Un bătrîn original găsit mort în împrejurări ciudate: făptuitorul presupus tăgăduiește în modul cel mai categoric și susține că l-a văzut pe bătrîn cum înscenează o agresiune. Vroia oare bătrînul singuratic să se creadă că e vorba de jaf? se întrebau mulți, în ciuda tăgadei mele. Cu toate că nu s-au putut produce dovezi formale împotriva mea, au continuat să mă țină în stare de arest și să mă ancheteze la nesfîrșit. Nu-mi intră în cap cum de n-am înnebunit în perioada aceea. Cu cît înainta cercetarea, cu atît mai mult au fost nevoiți să admită că sînt într-adevăr nevinovat, cu toate că reveneau mereu cu întrebarea de ce n-am intervenit atunci cînd am fost martor la cele ce se petreceau în cameră, de ce am stat și am privit cu sînge rece și am văzut cum este ucis un om (căci a fost mai mult decît o simplă sinucidere) fără să mișc un deget. Ca și cum aș fi privit cu sînge rece și m-aș fi amuzat. *Eram paralizat!* Destul. Și de ce n-am dat imediat o mînă de ajutor, căci bătrînul mai *trăia*, a mai trăit încă șapte ore și ceva, dar n-a mai vorbit decît foarte puțin: fraze incoerente, ceva despre doi bandiți, despre banii care îi dispăruseră și despre o bară. Întreaga afacere părea să fie unul dintre cele mai fantastice cazuri din cîte trecuseră vreodată pe la poliția judiciară. Dar cazul cel mai fantastic este de obicei realitatea, căci toate acestea se întîmplaseră cu adevărat. Dealtfel, istoria cunoaște mulți oameni care s-au gîtuit cu propriile lor mîini sau și-au ținut răsuflarea pînă s-au sufocat. Bătrînul era într-adevăr cunoscut printre vecini și mai ales printre membrii familiei ca un original, un om nestatornic, uneori dezechilibrat, cu multă imaginație. Trăia perioade întregi calm și relativ retras, din pensioara lui, și apoi avea brusc perioade în care nu înceta să bea și facă prostii, mormăind și moțăind nopți întregi singur în dormitorul lui. Pînă cînd într-o bună zi s-a produs undeva în administrație o *inexplicabilă* încurcătură și nu i s-a mai trimis pensioara. La reclamațiile lui a venit bineînțeles răspunsul prompt, cu scrisoare tipărită, că problema a fost luată în cercetare și că i se va comunica în scurt timp rezultatul. La 23 martie a.c. problema intrase în a patra lună (de cercetări). Rudele bătrînului au afirmat că imobilul era proprietatea lui și că administra și banii surorii lui bolnave și infirme, aproximativ 120.000

franci. Sora aceea, despre care doctorii spuseseră că nu mai are mult de trăit, pusese banii pe numele lui, cu o clauză, că atîta timp cît trăiește ea, el trebuie să-i plătească întreținerea și îngrijirea medicală. Contrar tuturor așteptărilor, starea sănătății surorii condamnate s-a ameliorat: femeia a *rămas* în viață. Situația *a rămas* neschimbată mult timp. După vreo trei ani, bătrînul tocase toți banii. Unii au susținut cît se poate de categoric că dăruise sume importante cîtorva tîrfe, care l-au supt cu măiestrie pe fraier. Pînă cînd într-o bună zi pensioara n-a mai venit, iar banii surorii bolnave (încă) se terminaseră. Atunci, într-un acces de disperare și de remușcare poate, moșneagul, cunoscut ca om ciudat și dificil, văzîndu-și onoarea amenințată, a simulat un atac tîlhăresc, ca să dea o anumită întorsătură acestei situații insuportabile și insolubile. O întorsătură care, contrar așteptărilor sale, avea să-i fie fatală. A durat cîteva săptămîni pînă să fie de acord anchetatorii cu această explicație. Succesul s-a datorat mai ales rudelor, care nu-l vedeau cu ochi prea buni pe bătrînul plin de toane. Sora lui a fost dată atunci în grija uneia din rude, care spera ca în schimb să moștenească mai tîrziu căsuța sărăcăcioasă și prost întreținută a bătrînului, dar după aceea s-a aflat că imobilul era grevat de o ipotecă de patru cincimi din valoarea lui totală. Oamenii cu multă experiență și minte știu cît de departe pot merge nesăbuințele și ce repede se topesc banii cînd omul e impulsiv și (sau) bea și cînd un bătrîn singuratic, anost și neatrăgător, mai vrea să aibă femei tinere și atrăgătoare.

Interogatoriile la care mă tot supuneau mereu nu puteau continua, firește, la infinit. Din fericire, ele sînt acum de domeniul trecutului. Eu sînt iarăși în serviciul Întreprinderii de alimentare cu apă a orașului Anvers, dar acum nu mai am de făcut munca de noapte pentru controlarea robinetelor de apă uzate și care necesită reparații. Totuși, cu interogatoriile lor neîntrerupte, pînă la urmă tot te-ar băga în cofă, oricît de nevinovat ai fi. Vreau să spun: știi foarte bine că n-ai nici un amestec în treaba asta, dar întrebările lor meșteșugite te-ar face uneori să șovăi, să stai la îndoială. Ei ar vedea în nesiguranța ta o confirmare a bănuielilor sau a punctului lor de vedere, ar continua cu de două ori atîta energie și curaj, și simt, și știu, că pînă la urmă te-ar putea convinge că ai făcut ceva. Și tocmai asta e: și înainte aveam, dar mai ales de cînd cu ancheta am sen-

timentul că uneori fac sau iau parte la lucruri de care eu însumi nu sînt conștient, de care nu-mi dau seama. Uneori, după o noapte de somn, mă întreb: unde am fost azi-noapte? Am fost plecat? Ce am făcut aseară? Căci doar n-am culcat tîrziu. Nu..., nu se poate. Ba da. Am impresia puternică și convingătoare că am fost undeva, într-un loc pe care l-am uitat cu totul, de care mi-e cu neputință să-mi amintesc, dar pe care cu timpul îl știu tot mai clar, încep să-l intuiesc. Am făcut ceva. Am săvîrșit o faptă sau un șir de fapte, inconștient. Sau cu altă conștiință. Și așa am început să am îndoieli (iar în alte dăți eram ferm convins de contrariul) dacă nu cumva aș fi putut săvîrși eu atacul, sau dacă nu l-am săvîrșit eu. Inconștient, într-un fel de semisomn, în timp ce mă vedeam pe mine însumi, sau poate că am văzut după aceea, ca într-un film, sau cu o a doua conștiință, un alt eu. Un eu dintre cei mulți care se ascund în tine și pe care acum, după atîția ani, încep din nou să-i simt foarte deslușit. Un eu dintre aceia care ies uneori la iveală și se impun, și-i izgonesc pe ceilalți din conștiință, și se manifestă în mod irezistibil. Și acum îmi frămînt creierul cu întrebarea aceasta: cine știe ce-am făcut și nu știu. Ce-am făcut și ce n-am făcut?

Un automobilist pasionat

„E pasionat", își zise baschetbalistul. „Vinde automobile. E maniac. Un adevărat și autentic microbist. E și un mare mucalit, un hîtru. N-am mulți prieteni atît de veseli ca Macky. Puțini sînt atît de iuți ca Macky."

„Săptămîna trecută am făcut afacerea", continuă Macky. Vorbește foarte repede, ca un meridional. E un tip iute. Îi merge gura ca o mitralieră. Trebuie să-l asculți cu atenție. Ochii lui te hipnotizează, clipind din cînd în cînd puțin, numai o dată.

„Cum se face că încărunțești așa de repede, Macky?" se întrebă baschetbalistul.

„Cunoști bulevardul Verde, care dă pieziș în strada Coifului, știi cum merge treaba acolo: de obicei iese din strada Coifului cu mașina un nebun, un aiurit, dar prioritatea o au cei de pe bulevardul Verde, mă-nțelegi? Eu mă apropii cu mașina, — asta a fost marți seara, pe la șase, — la ora de vîrf, așa că-ți închipui, plus că începuse să se întunece, — mă apropii cu mașina, o vechitură, dar vioaie, un Jaguar. Mai traversasem de cîteva ori prin locul acela tot sperînd să dau de o gutuie care să iasă din strada Coifului așa, fără să frîneze, fără să oprească, fără nimic. Și uite că apare deodată de acolo ușurel un Studebaker bej, o mașină din alea asigurate pe sume mari. Cucoana la volan! Pac!" Macky izbește cu pumnul în palma celeilalte mîini. La încheietură îi atîrnă un lănțișor de argint, cu o plăcuță pe care e gravat un nume. „Pac! O prind, pe cucoană sau mai bine zis mașina ei, ha-ha, oblic pe dreapta. Întorc la iuțeală volanul, spre dreapta, așa încît toată mașina mea se freacă de Studebaker și mă opresc paralel cu cucoana. Cobor, tacticos, mă duc spre dumneaei și zic: cine plătește asta? Pasămite, eu veneam din dreapta, coniță, "Macky poartă azi o șapcă sport cadrilată; acum conduce un Fiat-sport. „Fac un gest grațios cu mîna în direcția din care venisem. Cît ai clipi a venit poliția și s-a adunat popor. Declar: ... de aceea am mai vrut să virez repede la dreapta, dar tot am ajuns-o. Aveam prioritate, zic. Cu rabla veche tot nu mai știam cum s-o scot la capăt, așa că am pus chestiunea frumușel: toată partea stîngă trebuie îndreptată și revopsită, plus bară nouă, far nou și așa mai departe. Pe scurt:

s-a făcut tîrgul la iuțeală. Rabla are acum iarăși oarecare valoare, căci din banii pe care mi-i plătește asigurarea o pun la punct și o vopsesc toată. Ți-am spus povestea cu puștanca pe care am luat-o cu noi acum vreo...".

Macky își freacă halba și ciocănește în masă cu brelocul Esso care îi atîrnă de inelul cu cheile mașinii. Continuă să vorbească și-și face vînt cu mănușile subțiri de piele. „Încă două halbe", îi zice ospătarului baschetbalistul. Macky vorbește despre un rămășag pe care l-a făcut în seara din ajun: de la gara centrală, trecînd prin oraș, cine ajunge să treacă primul prin tunelul care duce pe celălalt mal, el, Macky, într-un Volkswagen, iar concurentul într-un De Soto. „Dar n-a avut încotro, a trebuit să se dea bătut, uiteașa", și Macky își pune degetele mari pe măsuță și și le apasă pînă devin albe și apoi roșii. Macky e un adevărat amator de automobile. Un amator profesionist. Macky cumpără și vinde automobile.

„Simca aceea cu care am gonit săptămîna trecută pînă la Scheveningen, am vîndut-o bine, am cîștigat gras", zice Macky. „Mai mergea pe cinste, era un tip sport (și pronunță cuvîntul pe franțuzește). Anvers centru-Bruxelles Laken în optsprezece minute, musiu! Acum mai caut o mașinuță sport bună, una cu temperament, o zvîrlugă, ha-ha. Sînt unii care nu mai au curaj să meargă în mașină cu mine".

„Păi te știu șofer bun, Macky", zice baschetbalistul. „Mîine joc, se gîndește, să nu stau prea tîrziu azi. Am un adversar al naibii mîine...".

„Acum două săptămîni am mai dat gata încă un ambielaj, un vilbrochen, auzi? Da, al unei mașini foarte drăguțe, un DKW. Vroiam să-l încerc un pic cu un prieten, pe șoseaua asfaltată care duce la Zoersel. Merg cu o sută cinci și, deodată, pac! Ha-ha! I-am spus carosierului meu că, dacă se-ntîmplă să mă fărîm într-un pom sau altcumva, să-mi facă un coșciug de tablă, în forma unui automobil mic. Serios, serios. Dacă se-ntîmplă, are să fie bine plătit pentru asta! Ha-ha. Îl las bucuros să cîștige un ban bun, o plăcere face cît cealaltă".

Bert și Macky rîd zgomotos pînă la urechi. Bert are trupul zvelt și mlădios. „Ar fi nostim, zice Macky, să fii îngropat într-un automobil mic și îngust, de formatul corpului, perfect etanș, fasonat și vopsit cu măiestrie, întocmai ca unul adevărat. Iar pe drum pînă la cimitir: muzică veselă, din radiouri mici, portabile. Ha-ha."

„Ca o înmormîntare cu jazz al unui negru popular la New Orleans", își zice în gînd Bert. „Didn't he ramble... tö tu tö tu tötu tö tö tötö..." „Dragă, adu-mi o cafea filtru." „Ce?" „Am lăsat-o mai moale cu băutura, am lăsat-o mai moale în ultima vreme, închipuiește-ți că într-o zi cu soare fac armonică o mașină serioasă, plătită chiar de mine cu bani grei! Închipuiește-ți, ia închipuiește-ți, te rog."

„Mîine trebuie să joc, zice baschetbalistul, e un meci important care contează pentru clasamentul final."

„Măi băiatule, mi-a scăpat o ocazie: o MG albă, modelul de anul trecut, dar habar n-ai ce sănătoasă și vioaie. Am încercat-o pe autostradă: sublimă, unică! Pe toți i-am depășit pe toți, dar era prea scumpă..., prea...".

„Am să obosesc", își zice prietenul în gînd. Poartă o cămașă sport italienească, verde-smaragd, cu guler răsfrînt. „Trebuie să dorm, să mă odihnesc."

Epilog

Au fost de față toți prietenii. Bert nu-i cunoștea pe toți. Mai era acolo și un alt jucător de baschet. Aproape fiecare avea cu el un mic aparat de radio cu baterii. Macky stătuse destul de mult timp pe catafalc, pentru că meșterul de la atelierul de caroserie fusese ocupat cîteva zile pînă peste cap. Era un model galben, destul de grosolan, dar era totuși un automobil, scund și plat. Roțile le avea vopsite în negru și gri și geamurile tot așa, firește. Oamenii de pe stradă căscau gura! Nu văzuseră încă niciodată o înmormîntare așa de rapidă. Căci și asta fusese prevăzut categoric în condiții: automobilele negre și mașinile prietenilor care urmau cortegiul claxonau și goneau nebunește pe străzile cu circulație intensă; dealtfel, Macky lăsase dispoziții ca și pentru asta să se plătească tot nebunește. A fost o goană, o cursă, pînă la cimitir. A fost de un haz nemaipomenit. Părea că visezi. Micile aparate de radio cîntau de zor, foarte tare. Didn't he drive! Yes sir, he sure did! A fost un automobilist incorigibil, Macky ăsta.

Omul e de piatră

Jos a răsunat o notă și, zbîrnîind, o alta după ea. Auzeau numai tonuri de bas. În fiecare seară: tonuri mai degrabă greoaie și bîzîind înăbușit. Pianistul, care nu știa să cînte, n-avea habar de muzică. Un om care cumpărase un imens pian cu coadă nu știa să cînte. Își punea degetul pe o clapă: o notă. O notă de bas greoaie. În fiecare seară se puteau auzi cele cîteva tonuri joase care, oricît de disparate, aveau totuși o puternică și ciudată coerență între ele.

„Nu e un om care nu știe să cînte, îi zise el soției. Mai mult decît nepricepere, notele, sunetele produse și ținute, se leagă între ele". Soția nu răspunse. Ca întotdeauna — niciodată — nu. Casa neagră, înaltă, fără parter. O casă neagră înaltă. Fără parter. La etajul întîi pianistul. La etajul al doilea El și Ea. Magazinul părăsit sau dărăpănătura de la parter.

E ora 22 sau cu un minut mai tîrziu. Clapele lovesc. Pe stradă sînt numai felinarele. Stai de gardă și privești: în două ore va trece sau se va furișa un om pe strada cu ziduri.

Ce mică e camera. La doi metri depărtare e *ea*. În spatele ei e peretele. Peretele cu poza. Acum s-a depărtat orice oră, orice timp, orice ceasornic există izolat în sine însuși. Dar în fiecare seară ești martorul unui muzicant. În fiecare seară, după odihnă, vin sunetele distanțate. Foarte aproape se află EA. În fiecare zi mai aproape, dar în fiecare zi sau seară peretele e la fel de aproape în spatele ei. Ori ea vine mai aproape, ori peretele. Ceva proliferează în spațiul camerei. Ceva proliferează și cancerizează spațiul, fărîmîndu-l. Ceva umflă și contractă spațiul. Spațiul care devine un cub de lumină strict pe măsura încăperii. Între cubul care e pe măsura cubului rămîne spațiu 1 milimetru. Ca să trăiești vremelnic în el, dacă ai dimensiunile hîrtiei.

Ciuma nu i-a cruțat pe copii. Pe nici unul dintre copii nu i-a cruțat ciuma. Ciuma a fost ca un ochi al providenței. A secerat ogoarele, camerele, pînă ce unele au rămas pleșuve și zbîrlite, cu solul neted. Un nou spațiu: 1 mm.

Pe diagonală se află EA. EA: icoana. Cu ochi mari. Tăcută, sfîntă și nemișcată. *Ea* e cea care micșorează treptat spațiul. Fenomenul se observă seara.

De fiecare dată notele, incoerente și foarte disparate, cad și suie, se observă fenomenul. Mîinile albe, întinse înainte, țin un obiect de citit. Ochii rămîn închiși, neprivindu-l, depărtați de el. Încet-încet EA vine mai aproape. Icoana. EA. Nefertiti. Capul, trupul.

Orele tîrzii ale serii îl aduc inevitabil pe omul care nu știe să cînte. Lovește clapele daltoniene. Bing și bang. „Nu e un om care nu știe să cînte", zice EL, dar *ea*, Nefertiti, vine mai aproape milimetru cu milimetru.

Într-o seară aud ei un sunet ciudat, necunoscut: strune destinse înăbușite. Cauciuc. O coardă groasă. O mustață tetradimensională a seriozității. Un arc fără săgeată, un arc sonor. O răspîntie țîșnitoare. Notă cu notă, lovitură cu lovitură e trasă coarda. Balistica ei conjugă loviturile grele, suspendate și verticale ale omului și pianului. EL și EA știu cu antenele: instrumentiștii au în fața ochilor semiluni negre. Ochii și vocile lor n-au grai. Pianul și contrabasul de după ora 22 sînt fluizi și încremenesc. Uneori ei aud un țăcănit, apoi un clinchet fin, ca al unui clopoțel minuscul de argint. Va să zică a mai venit un al treilea muzicant, jos.

Acum ceasornicul ei brățară prinde lumina unui felinar și o radiază. Fasciculul e mic și stins și nimerește ochiul pe diagonală. De ieri EA vede ceasornicul foarte aproape. Distanța iar s-a micșorat. Curînd micul ceasornic de damă de pe mîna ei va fi chiar lîngă unul din ochii lui. Am să număr minutele, se teme EL. Fiecare notă de jos este o mică unitate de timp. Acum pereții nu mai sînt decît la o palmă unul de altul. Printre ei, icoana, Nefertiti cea vie, se înghesuie spre EL.

„Mai departe nu poți să ajungi", zice EL. Ea își ridică o clipă privirea de pe mîinile albe cu ceas. Cum așa, brațele ei sînt de hîrtie? De jos EL aude țăcănitul, o tăcere, clopoțelul care zornăie aproape imperceptibil, o tăcere încordată, strunele destinse, pianul mai înăbușit decît aiurea. Doi sau trei nebuni.

De îndată ce cromul minusculului ei ceasornic îmi atinge irisul lovesc. Nu-mi rămîne decît legitima apărare. Un foarte scurt moment i-a pricinuit EA dureri în iris cu ceasornicul ei cromat. Atît de scurt încît EL n-a băgat de seamă lovitura dată de el însuși. „M-a învins, își zise el. M-a doborît cu micul ei ceasornic, cu micile ei minutare". Dar cînd corneea i s-a vindecat, a văzut-o pe Nefertiti roșie pe pardoseală.

De sub planșeu a răzbit sus o notă a contrabasului, una a pianului și apoi a urmat un interval. Pereții se depărtaseră milimetric. O nouă țăcănitură, o notă a pianului, o liniște îndelungă, o coardă joasă vibrînd înăbușit și sfornăid ca o insectă care respiră. Apoi a dat EL în pardoseală cu piciorul. Lovitura s-a acordat cu basul, apoi a urmat pianul, intervalul, clopoțelul, lovitura cu piciorul pe pardoseala de lemn, apoi pe prima treaptă a scării. Acolo a așteptat. Basul, pianul, interval, clopoțel, călcătură pe a doua treaptă în jos... Pian înăbușit — bas prelung — țac — lovitură — interval — picior. Se micșorau pașii, se apropia ușa. Și la fel ca ceilalți trei așezați unul cîte unul lîngă perete, nu departe unul de altul, lipiți ca niște fluturi, avea și EL ochii vineți, umflați și încercănați. Și făcu mișcări ciudate cu degetele. Surdă, vibrația basului, coarda cea mai de jos, rezonanța pianului, liniște, țac, clopoțel de argint la hotarul perceptibilității. călcătură.

Oamenii sînt de piatră.

Un monument temporar

Erau atît de multe aparatele de zbor care coborau și se înălțau vertical, încît în zborul lor puteai descoperi un anumit ritm, un fel de regularitate, ca și cum în fiece moment vreo zece din ele se urcau concomitent în văzduh și în fiece moment tot atîtea coborau.

Strada 82 era cea mai aglomerată din tot districtul 214. Pe benzile rulante mii de oameni se deplasau spre casă. Vorbeau între ei prin niște microfoane minuscule, instalate în fața gurii, sub globul transparent, de iarnă, și legate cu o bandă de metal care trecea pe obraz ca o rană liniară. De fapt era cam prea cald pentru globul de iarnă. Cei mai mulți oameni se temeau însă de o bruscă și ușoară fluctuație a temperaturii. Se întîmplase destul de des ca serviciul de stabilizare meteorologică să fie neputincios.

În chenarul galben al ziarului, Bengtson citi un articol amănunțit despre starea vremii: temperatura cea mai ridicată (pentru acest anotimp) din ultimii 21 de ani. Azi temperatura maximă: 12°C. De 6 zile timp frumos. În următoarele 3—4 zile: se speră că vremea va putea fi stabilizată pe acest interval. Duminică timp potrivit. Sub chenarul galben se afla prima serie de fotografii mari, în culori, cu scurte legende dedesubt. Aruncă o privire pe un articol tipărit în albastru despre traficul maritim în jurul Americii. Încetul cu încetul se lăsă amurgul, atmosfera începu să se coloreze. Aerul de deasupra clădirilor deveni mai întîi galben și apoi, un timp mai lung, portocaliu, apoi roșu deschis: accentuarea simbolică a apusului de soare, trecînd spre purpuriu și apoi spre verde. Verdele ținu de două ori mai mult. Era liniștitor. Apoi culoarea se schimbă din nou. După vreo 15 minute culorile intermediare, pastelate, ale amurgului aveau să fie înlocuite de iluminația nocturnă, mai vie.

Bengtson cască. Își mai aruncă o scurtă privire spre celelalte informații tipărite în ziar cu litere mari, apoi îl împături și îl puse bine. Un aparat alb al poliției coborî foarte brusc, vertical, pe drumul de beton. Vibră o clipă, iar motorul rămase în funcțiune. Cei patru polițiști își rotiră privirea și vorbiră scurt între ei. Apoi mașina se

înălță cu un zgomot lin în văzduhul devenit între timp albastru-pal.

Pînă la districtul 216 mai era o bucată bună. Se afla nu departe de marile linii de transport spre sud. Bengtson își zise: cum ajung la intersecție, iau banda rulantă. În districtul lui nu se făcea iluminația aerului. Acolo, noaptea, puteai să vezi uneori stelele și era și zgomot mai puțin. În anumite locuri se putea auzi freamătul ciudat al vîntului. Încă ceva care mă odihnește, cugetă el. Din ce în ce mai intens tînjea, aproape instinctiv, după factorii odihnitori ai vieții cotidiene, și știa asta. Lucruri de care înainte nu prea se sinchisea. Îmbătrînesc? se întreba el. Sînt surmenat? De ce nu asculți muzica recreativă, știrile, de ce nu locuim și noi într-un district mai frumos, unul cu iluminația atmosferei, îl cicăleau soția și fiica. O puteți vedea pe cea din districtul 214, zicea el. Cum te-ai mai demodat, tăticule, așa sunau reproșurile.

Simțea că trebuie să ia seama să nu devină un neadaptat tipic. Ci du-te la un psihiatru, ești din ce în ce mai nervos, o auzea zilnic pe nevastă-sa spunîndu-i. Înainte erai dornic de viață, plin de elan, acum ești mai degrabă deprimat decît echilibrat. Păi dacă îmbătrînesc, răspundea el invariabil. Dar simțea, știa că era într-adevăr de cîteva ori mai deprimat decît ar fi fost normal. Tensiunea de zi cu zi. Ca de pildă azi: să se ducă la centrul local de conjunctură în domeniul locuințelor și stabilizării, să răspundă la întrebările verbale, să completeze formularele. Și tot timpul zgomotul insuportabil al mașinilor, vocile din casca telefonică, muzica. Și mai ales oamenii grăbiți care te împing și te îmbrîncesc cînd trec pe lîngă tine. Și statul în picioare: iarăși ceva care te istovește, te doboară. Sînt mulți care se așază pe vine pe banda rulantă, lucru pe care persoanele de la un anumit rang în sus nu și-l pot permite. E un lux pe care și-l permit copiii, tinerii și cei care nu sînt nevoiți să se teamă că-și pierd prestigiul. Către toți cei ce ne aud, către toți cei ce ascultă... Iarăși se difuza un comunicat al poliției. Cu o senzație de greață, Bengtson întoarse butonul aparatului de radio la zero. Greața îi rămase. Îi deveni tot mai intensă, transformîndu-i întreaga ființă, căci odată ce se instalează greața, sila, te obsedează, iar mintea începe să ți se frămînte, să pipăie cu niște antene imaginare, ca pentru a afla de unde vine, cum, de ce. Îi trecu pe dinaintea ochilor fil-

mul ființelor, al oamenilor din fața lui, de lîngă el: numeroasele ființe în mișcare, trupuri verticale, spinări, capete, cu globuri, brațe, picioare. Persoane, indivizi, mulți, numeroși. Eul se simte înghesuit, știe că trebuie să se mulțumească doar cu un locșor de nimica toată. Să împartă spațiul, oxigenul, viața, cu miliarde și miliarde de alți indivizi. Asta nu mai e viață, își zise el, ci viață *cu* alții, *pentru* alții. Omul e o ființă socială, spuneau lozincile. Oare e adevărat că un om în singurătate ar muri?

Și simt că devin tot mai singuratic, cugetă el. Să ridici un zid împrejurul tău. Sînt unii care au izbutit să facă asta. Așa e Jo, căruia îi merge foarte bine în grădina lui. Sînt tot mai mulți oameni care pun la încolțit semințe și cresc plante în răsadnițe anume proiectate. O modă pentru unii, un snobism. Pentru copii e recomandabil: îi învață cum a fost acoperit pe vremuri globul pămîntesc cu viață vegetală și cum a crescut acea viață, cum s-a reprodus. La urma urmei, cele cîteva grădini botanice pe care le mai poți vizita azi nu oferă *acea* ilustrare documentară amănunțită pe care o obții în propria ta răsadniță. Dar o obții temporar. Numai că Jo e un pasionat: comandă de la toate centrele istorico-botanice din lume semințe de plante care au trăit pe vremuri în aer liber. Și numai autentic arhaice! Nu hibrizi curioși, din cei mai noi, obținuți în laborator cu materiale și celule sangvine care produc exemplare vii ciudate, de nerecunoscut.

Poate că în fond acesta fusese motivul, resortul membrilor micilor cluburi de băutori. Să ridice un zid din păstrarea vechii și uitatei, — așa spuneau ei, — plăceri de a bea. Oamenii care preferau înecșoșarea alcoolică sedativelor, ca pe vremuri. Azi nu mai sînt mulți cei care se cramponează nebunește de băuturi amare sau neplăcut usturătoare, ca berea, whisky-ul sau cum le mai zice, și care susțin că gustul lor îți poate da satisfacție. Azi, cînd există băuturile dulci și calmante, care împreună, cel puțin, produc o senzație mai intensă și totodată mai plăcută.

Gîndul îi zbură la Lary și la Hen, pe care nu-i mai văzuse de o groază de vreme. Erau membri înfocați ai clubului de băutori. Încet-încet îi veni în minte întrebarea de ce nu i-ar căuta *acum* pe băieți la club, unde își făceau veacul. Își aminti de vorbele lor: cînd bei, ai ceva de făcut. Cînd bei stai de vorbă. Conversațiile sînt rare în ziua de azi, sau scurte, niciodată ca lungile taclale, discuții, sporovăieli, ex-

plicații, de odinioară. Dealtfel, dacă iei o pilulă, stai și aștepți, nu mai vorbești. Zaci și aștepți, și merge atît de repede, încît abia ai înghițit-o și te-a și cuprins moțăiala. Dar dacă bei, simți la început satisfacție, apoi treptat voluptate și mai tîrziu sete, și simți că *durează*.

Ai să vezi, zise Larry, cel cu ochii roșii, bizari. Suflînd alene fumul de țigară, își plimbă privirea asupra lumii. De pe acoperișul de aterizare al zgîrie-norului se putea vedea orașul vechi, sau locul lui de odinioară. Acolo unde pe vremuri fusese un locșor, un colțișor sau un spațiu liber, se aflau acum parcaje betonate, terenuri metalice de aterizare, piste oblice de decolare și uriașele mașini electronice, creierii vieții de toate zilele. Instalațiile cibernetice din care se puteau auzi în mii de locuri cele mai variate țăcăniturî și hîrîituri. Cît vedeai cu ochii: blocuri de locuințe, clădiri turn, drumuri de beton, nenumărate antene colective. Cu binoclul se putea urmări desenul abstract de la baza blocului pînă la peste 40 km. Dincolo de această limită blocurile și liniile, în aparență foarte mici, continuau la infinit. În multe locuri zidurile erau colorate. Clădirile erau vopsite în diferite nuanțe, ca să fie ușor de recunoscut, ca niște jaloane, și totodată ca să rupă întrucîtva monotonia.

Sus în văzduh domnea, la diferite înălțimi, o îmbulzeală ca de furnicar. Pretutindeni se vedeau aparate de zbor și mici puncte în depărtare. Priveliștea aceasta nu se întindea numai pînă unde ajungea privirea, ci și mai departe. La treizeci de kilometri mai încolo, la o sută de kilometri, la două sute și cincizeci de kilometri spre dreapta, la încă nouă sute de kilometri mai departe, la încă două mii de kilometri spre sud, spre nord, spre toate punctele cardinale. De fapt e impresionant, își ziseră Bengtson, Larry și cei doi — pentru Bengtson — străini. E impresionant să știi că tot uscatul e zonă de locuit, că tot uscatul e plin de oameni. Pînă la malurile mărilor, pretutindeni clădiri; tot uscatul e plin de oameni. Pînă la malurile mărilor, pretutindeni clădiri, drumuri carosabile, suprafețe pe care miliarde de oameni locuiesc, muncesc, trăind cu instalațiile lor cibernetice pentru producerea de hrană, materiale, celule vitale, iluminat, încălzit. Sus pe zgîrie-nori îți puteai face o idee despre toate acestea. Numai la stînga districtului nu continua. Acolo era apa, portul cu zidurile cheiurilor lui înalte ca niște turnuri și cu antrepozitele lui înzidite. Pe vreme fru-

moasă masele de oameni se îmbulzeau într-acolo și se uitau, de pe terasele făcute în întregime din sticlă, printre propriile lor picioare, la priveliștea de dedesubt. Terasele erau suspendate pînă departe deasupra apei. Oamenii asistau la spectacolul captivant care se desfășura sub ei sau în fața lor: navele mari care deveneau deodată vizibile în mijlocul golfului sau printre diguri, cînd ieșeau la suprafață, spintecînd foarte lent oglinda apei. Și apoi deschiderea și descărcarea lor cu ajutorul macaralelor scunde și lungi. După cîteva ore sau zile, dispăreau iarăși în cîteva clipe, se scufundau, sau erau pe drum spre alte continente, o călătorie aventuroasă de trei, uneori pînă la șase zile: pînă la capătul lumii.

Pe măsură ce treceau jumătățile de oră simțea că se schimbă, că devine alt om. Simțea că dorința lui ascunsă se aprinde, crește, că ia naștere alt soi de energie, o adevărată răzvrătire. Își dădea seama că totul ar putea să dobîndească alt sens, că resemnarea face loc unei revolte împotriva vieții atît de complicate. Sentimentul de independență tot mai puternic, pe care îl știa aproape. Revolta tot mai mare *împotrivă*. Împotriva modului de organizare.

Împotriva soției, care nici nu era soție sau nu era decît în parte. Și așa erau toate soțiile, aproape mașini electronice și ele, mașini artificiale, aceste ambițioase reci și metodice, aceste posesoare mulțumite. Și în același timp sentimentul de frustrare, frustrare înnebunitoare, știind că nici tu, nici nimeni nu le mai poate satisface vreodată, nu le mai poate face să aibă un orgasm firesc. Desfășurarea monotonă a relațiilor sexuale, pilulele de autosatisfacere, pe care le luau și fără de care nu puteau ajunge niciodată la punctul culminant. Punctul culminant care venea întotdeauna banal de lent și pe care îl puteai privi fumînd calm. O urăsc. O urăsc.

În timp ce se uita îngîndurat, de pe platforma acoperișului, peste oraș, în direcția mării invizibile, Larry continua să-l privească, pînă ce Bengtson își dădu seama că e privit. Ei, ce zici, te înscrii în club sau nu? Bengtson dădu grav din cap. E curios, ciudat, zise el, cum ți se poate schimba brusc felul de viață, chiar dacă ești la o vîrstă, hai să zicem, mijlocie: treizeci și șapte de ani.

Eh, rîse Larry cu o ușoară nuanță de cinism: mai ai timp. Gîndi: e cu un an mai tînăr decît mine. Oftă adînc,

își drese glasul, deschise brațele respirînd. După ce te obișnuiești te așteaptă mult mai mult. Pînă atunci mai trebuie să înveți să faci deosebirea cu limba, și să înveți să apreciezi, să guști diferitele faze. Dar să știi că nu e greu. Pe vremuri, demult de tot, băutura avea și părțile ei negative: mahmureala, limita de alcoolizare. Specialiștii ingenioși le-au venit de mult de hac. Pentru un începător e un avantaj enorm. Recuperatorul stă gratis la dispoziție, folosirea lui e cuprinsă în cotizație. O cură de respirație, o injecție neutralizantă.

Bengtson: Știi ce m-a determinat să te caut?

Primul străin: Munca de zi cu zi, fișa de pontaj, ordinea, organizarea. Nevasta mai mult ca orice, poate, ca pe noi.

Al doilea străin: Să le fim recunoscători nevestelor: ele ne-au împins spre băutură.

Larry (cu ochii închiși): Dacă cel puțin s-ar putea elimina zbîrnîitul și vîjîitul aparatelor de zbor, la nevoie măcar pe jumătate, totul ar fi mai suportabil.

Bine amețit, Bengtson se găsea pe baza rulantă a străzii 90. Era seară: oamenii mișunau în toate direcțiile. Prea puține gînduri metodice și sociale îi frămîntau mintea. În el, în întregul lui trup, totul era o calmă siguranță, o forță. Niște polițiști în alb îi apărură în față. Stăteau înșirați lîngă banda rulantă. Lămpile intermitente, portocalii, ale aparatelor de zbor îi atraseră atenția. Un panou mare avertiza: evacuați banda din mijloc și banda din dreapta (banda rapidă). Treceți în partea stîngă. Oamenii se înghesuiră pe banda indicată. Apropiindu-se de piață, Bengtson desluși o mulțime imensă care privea ceva. Își reglă microfonul minuscul și îl întrebă pe un trecător de lîngă el, căruia îi atinsese mai întîi brațul, ce se petrece. Aici urmează să se facă prima demonstrație în public cu monumentul temporar, zise omul. Bengtson își aminti numaidecît de popularizarea făcută în acea zi la radio și la televiziune și de anunțul din ziar. Sub influența alcoolului preistoric porni, acum fără să se mai grăbească, împreună cu alți curioși de pe banda rulantă și își căută un locșor în față, în noianul de oameni care creștea în fiecare minut. Își prezentă legitimația de serviciu și, ca urmare, putu trece. Nu avea în fața lui decît două rînduri de privitori. În mijlocul pieții fusese lăsat liber un spațiu pătrat. În dreapta se afla un mic conteiner metalic cu o mașinărie deasupra. În imediata apropiere a con-

teinerului se agită un mic grup de oameni. Demonstrația avea să dureze o oră, după care urma să fie repetată în alt district. Înainte de a fi introdusă în producție, mașina (care era extrem de scumpă) fusese programată să facă un turneu de demonstrații de cîteva săptămîni.

În apropiere de echipa de tehnicieni și de învățați fuseseră plasați reporterii TV cu camerele de luat vederi și ziariștii din străinătate. Începu să domnească o activitate febrilă. La un moment dat, Bengtson se întrebă ce căuta el acolo. Nu mai vreau să văd mulțimea și acum îmi caut iarăși un locșor în mijlocul ei. În fața lui se afla un gogoman pe care îl cunoștea și care, de îndată ce întoarse capul și îl recunoscu, încercă să lege cu el o conversație. Dar din fericire răsună anunțul de avertizare și prin mulțime trecu vibrația de înaltă frecvență, care pătrundea pînă în măduva oaselor. Toți își ațintiră privirile. Din mașinăria din dreapta ieși un fel de rază de lumină sau o flacără, care se întinse pînă în mijlocul vastului spațiu liber și începu să formeze un nor ciudat, la cîțiva metri deasupra solului. Norul crescu și luă o înfățișare bizară și apoi o formă determinată, care rămase neschimbată. O statuie voluminoasă, abstractă, de cîțiva metri înălțime, stătea suspendată în repaos deasupra pieței; fu străbătută în masa ei și la suprafață de ciudate nuanțe colorate, și deodată rămase stabilizată, ca statuie gazoasă și totuși cu aspect metalic, cu un luciu ca de aluminiu. Mulțimea, la început doar mirată, privi surprinsă monumentul. Acesta este monumentul temporar, fură cuvintele difuzate prin radio. Substanța, forma, urmau să se păstreze aproximativ o oră, după care aveau să se estompeze și să dispară. Era necesară cam o jumătate de oră pentru a se încărca și regla din nou mașina, în vederea repetării experienței. Un profesor urma să facă o scurtă expunere.

Dîndu-și perfect de bine seama și fiind absolut conștient că de curînd devenise un alt om, un om nou, Bengtson privi ceva mai puțin mirat monumentul temporar decît l-ar fi privit altă dată. Un puternic sentiment de repulsie îl cuprinse. Mai înainte cu siguranță că acest sentiment n-ar fi fost atît de pronunțat și de categoric. Dar azi, acum, la ora 22, după ce mocnise nelămurit luni de zile, se născuse în el ceva. Luni de zile existase șansa ca această încolțire mocnită să ducă la o completă și docilă supunere, resemnare sau delăsare. Dar acum știa că o nouă energie îl însuflețește.

O forță pe care o resimțea ca pozitivă, dezgust, revoltă, pusese stăpînire pe el, așa cum un inamic cucerește un oraș. Revolta împotriva monstruozității care se desfășura în fața lui. Își zise: așadar, iată începutul unui nou chin zilnic. În curînd, pretutindeni, aerul, spațiul, va fi înțesat cu monumente temporare, cu statui de propagandă și publicitate. O obligație zilnică de a asista la o nebunie în plus.

Oamenii văzură că, cineva din rîndul al doilea sau al treilea se înghesuie să treacă mai în față, îl văzură că se îndreaptă spre mașină, că vreo cîțiva tehnicieni îl privesc întrebător și cercetător și că o persoană se duce spre el. După aceea văzură cum se apropie Bengtson de cabina de sticlă a instrumentelor de control și cum începe deodată să dea cu picioarele în ea spărgînd-o, cum smulge cîteva sîrme, cum încearcă să răstoarne cu piciorul stîng mica mașină, în timp ce un grup de cinci oameni îl înșfacă și îl iau de acolo. În cele cîteva secunde în care se petrecuse impresionantul incident, monumentul temporar începu să tremure, fu acoperit de o lumină puternică și deodată dispăru. Încetase să existe. Iarăși cîteva secunde de uluire, apoi două persoane săriră în față, și încă două, și încă, un fel de multiplicare de personaje, care se năpustiră asupra lui Bengtson. Răsunară strigăte în receptoarele individuale din interiorul globurilor: linșați-l, linșați-l. Și brusc un val turbat de ființe omenești se năpusti asupra făptuitorului, distrugătorului, rupîndu-l aproape în bucățele. Trupul lui imobil fu preluat de agenții de poliție în alb, iar mulțimea fu împinsă înapoi, presată, de avioanele pneumatice care bîzîiau la o jumătate de metru deasupra pavajului. Radioul vesti clar și rapid cele întîmplate. Toți cei care stătuseră acasă în fața televizorului asistaseră și ei. Și fix cu zece minute mai tîrziu se putu citi în foto-ziare: Monumentul temporar distrus de un barbar. Brutalul reacționar sau irresponsabilul a fost linșat de mulțime.

Explozie

Într-un cîmp vizual nedeslușit, cu subîmpărțiri și cu pete, se mișcă ceva, ceva care vine dintr-un adînc întocmai ca de sub suprafață. Are contururi vagi, dar numaidecît urcă pînă la suprafață și atunci contururile i se desenează cu precizie. E un corpuscul oval; se încrețește un pic și apoi pornește glonț. Apoi se oprește. O mică formă înfricoșător de liniștită. Dispare pe jumătate sub o pată vaporoasă, prin care e din nou vizibilă cu contururi voalate.

A dispărut brusc din cîmpul vizual rotund, din ocular, din ochi. Să așteptăm cu răbdare. Deodată intră iarăși glonț în cerc. Are loc o contracție bizară. Se umflă, se strînge și, brusc, se scindează. Acum sînt doi corpusculi. Reproducere asexuată. Corpusculii se vor scinda și ei, de un număr nesfîrșit de ori. În cîteva ceasuri se vor fi înmulțit, generoși și activi, de nenumărate ori.

Corpusculii scizipari nu se mai văd. Acum se văd bastonașe. Se mișcă sau stau pe loc nemișcate un scurt răstimp. Un bastonaș atinge în unghi drept alt bastonaș, apoi pornește mai departe. Bețișoare lungi și subțiri, transparente ca sticla, altele gri închis.

Și apoi globulele. Printre bețișoarele lente, care se rotesc în jurul propriei lor axe, globulele negre gonesc talmeș-balmeș încolo și înapoi, evitînd fără greș orice atingere între ele. Acum globulele par să se rostogolească, apoi să lunece. O bilișoară, altă bilișoară, în zigzag, gonesc palpitînd în și din cîmpul vizual. Și în toate direcțiile. Globule. Bastonașe. Balet de virgulițe și punctulețe. O bilișoară atinge un bastonaș și dispare în el. Semnalul a fost dat. O liniuță și o biluță. Și să tot mănînce. Bastonașele mănîncă globulele. Acum au loc radicale schimbări de formă. Bastonașele se umflă, se încovoaie, devin cerculețe închise, inelușe, inele elastice, mlădioase, care se îndoaie, se mișcă. Între o globulă și un bastonaș: un ineluș. Inelușe elastice vii sub bastonașe și sub punctulețe negre. Punct linie, linie, punct punct punct inel punct, inel linie inel. Lucruri noi se nasc cronometric. Devin mai mari sau dau naștere altor forme, aceste microorganisme. Un număr infinit de adaptări. Le poți pune la un loc în castronașe, în borcănașe, zice vocea, le poți hrăni abundent, poți forma din ele un terci. O coca

vie. Coca vie ia formă extensibilă; lipicioasă și extensibilă, dintr-o singură bucată. Deschizi un castronaș și deșerți din el un pic de terci: rămîne atîrnat de buza castronașului și se balansează ca un clopot mucilaginos, viu. Se contractă, se întinde, se ridică, apoi cade la loc. Gri-albăstriu cu margine verde deschis sau verde ca marea. Apuci de capăt, zice vocea, îl ridici între degetul mare și arătător și îl îndeși înapoi în castronaș. Își reia înfățișarea de fluid omogen. Uneori prezintă nuanțe colorate frumoase. O dungă roz, un văl purpuriu, picățele galbene. O prismă minune, zice vocea. Să privești materii noi, miraculoase, să le cultivi, să te joci cu ele. Mereu ceva nou. Vocea spune: recentă descoperire formidabilă. Se descoperă microorganisme vii într-un minereu, și încă în minereul cel mai ucigător, în cel de uraniu. Există deci microorganisme rezistente la cele mai puternice radiații radioactive. Trăiesc în ele. Mereu ceva nou. Să se experimenteze mereu, zice vocea. Cu nuanțe colorate, vii, cu forme minuscule, schimbătoare, microorganisme.

Personajele de pe stradă, — căci e cu adevărat o stradă, — se mișcă, pășesc, se grăbesc talmeș-balmeș unele printre altele. Zigzaguri mai mici și mai mari între ele. Sînt oameni. Să mă uit bine, atent. Firește, căci și eu sînt pe stradă. Acum văd. Sînt printre ei. Dar izolat de ei, în mijlocul străzii largi și fără circulație. Toți oameni. Toți oameni. Ia naștere un fel de sforăit în aer. Are un ton lugubru. Persoanele se uită în sus. Sforăitul se apropie, devine mai furios. Oamenii se opresc, iscodesc cercetător spațiul aerian. Cerul e de un albastru imaculat, nu se zărește nici un nor, cît de mic. Vreme frumoasă, dar unde e soarele? Nu se vede nici o mașină, nici un aparat de zbor. Zgomotul s-a intensificat și a devenit un hîrîit puternic. Un hîrîit puternic, sec, ca al unui ferăstrău mecanic de mare turație. Oamenii stau țintuiți locului, fără să vorbească, și ascultă, și privesc. Capetele lor sînt îndreptate în sus. Încearcă să descopere ce se petrece, ce este. Sforăitul hîrîitor este asurzitor. Nu se zărește nimic. Sforăie aaaaeeeeerr. Totuși nu este un sforăit egal și monoton.

Vocea spune: privește pictura, privește opera de artă. Omul-artist lucrează, creează, experimentează. Pictura are nuanțe fine. Materie transparentă verde ca marea cu pete vaporoase bleu și cite o dungă trandafirie ici și colo. Cu-

loarea se mișcă. Ies la iveală felurite soiuri de purpură, evoluînd spre castaniuri bogate. Pe neașteptate devin vizibile niște globule și apoi niște bastonașe lacome și zeloase, dar neiertătoare. Se petrec tot felul de schimbări. Deodată un fir negru străbate glonț materia care devine mai puțin transparentă. La început imperceptibil, ușoara ondulație a crescut și devine o cocoașă. Mai încolo a început ceva să încolțească. O sămînță. Sub lămpile calde și sub razele ultraviolete a răsărit o plantă mică în carnea roșie din partea stîngă a tabloului. În partea de jos carnea roșie, pe jumătate fluidă, începe să se reverse peste ramă. Un lob ca de cauciuc atîrnă în jos. Artistul potrivește poziția tabloului. Îl pune în mod mecanic pe orizontală. Lobul roșu se retrage. După cîteva ore va forma o sferă, poate. Numeroși privitori urmăresc fascinați formele și nuanțele schimbătoare ale enormei opere de artă.

Hîrîitul sforăitor este categoric monoton. Dar cînd asculți foarte atent pare că are unele variații. La fel ca atunci cînd asculți extrem de atent tic-tacul unui ceasornic sau zumzetul unui instrument sau aparat electric fin. Oamenii stau încremeniți pe strada largă și fără circulație, fără vehicule. Nu sînt acolo decît oameni, oameni, cu fața ridicată în sus, cu auzul în alertă, cu ochi care se rotesc încet, încercînd să sondeze spațiul aerian, să-l cerceteze. Sforăitul devine tot mai puternic. Devine tot mai agasant. Tot mai sinistru. Nu se vede nimic, dar acum se aude cum coboară sforăitul. Unii fac speriați un pas, cîțiva pași înapoi. Dar ce înseamnă înapoi cînd vine de sus ceva invizibil. Jos nebunescul aeeeeerrr nu mai poate fi auzit, și apoi brusc: o explozie formidabilă. Pare să dureze ceasuri întregi, pentru că atunci cînd te aruncă în aer o explozie, cînd ești dezintegrat, nu mai există timp, de parcă explozia ar fi veșnică.

Vocea spune: în ziua următoare privitorii s-au și adunat iarăși în fața operei de artă. Cei care au venit noaptea din nou ca să privească vor reveni abia tîrziu în timpul zilei, căci acum se duc să se culce. Te uiți cîteva ore și apoi vii înapoi mai tîrziu, cînd au luat naștere forme noi și cînd s-au conturat mai clar unele variații. Da: plasma care picură sincronizat hrănește plantele minuscule încolțite și florile de carne, bacteriile uriașe, mărite acum de 500.000 de ori

cu radiații și mijloace artificiale. Artistul-biolog, pictorul, sculptorul, biologul, chimistul, în echipă sau individual, creează, creează subtil.

A doua zi în tablou bate un fel de inimă. Izolată frumușel, o bucată de carne bate slab și ritmic. Privitorii din afara cabinei de sticlă pot auzi pe rînd bătaia cu ajutorul unui microfon și al unui aparat de ascultat. Vocea spune: în ziua următoare tabloul, sub influența unei temperaturi ridicate și a unei iluminări și alimentări și așezări altfel reglate, va răspîndi pentru prima dată un miros. De nerecunoscut. Un miros slab, fad, nu neplăcut, nu de putregai sau de descompunere. Un miros slab, chiar întrucîtva plăcut. Un miros de plante și de carne sănătoasă, amestecat.

Iar la trei zile după a treia zi, spune vocea, în fața celor care priveau atunci întîmplător prima pictură experimentală vie, mișcătoare, s-a petrecut lucrul cel mai de necrezut. Niciodată așteptat. Nemaipomenit. În formele și părțile (izolate unele de altele) ajunse acum la o înaltă dezvoltare se formaseră mici goluri și găurele și căpăcele, deschise și care se închideau. Se prescrie o liniște deplină în mica sală ținută în întuneric, unde tabloul viu experimental evoluează și e hrănit și îngrijit sub niște aparate de iluminare și de iradiere speciale. Numai bazinul de germinare e scăldat în lumină. Într-o liniște și izolare deplină, într-o căldură germinativă și în lichide și picături nutritive, trăiește, se transformă, crește sau se usucă, lîncezește pe alocuri, opera de artă a omului.

Din cînd în cînd un savant deschide parțial bazinul de germinare ca să pună ceva la punct. Întîmplător, în a șasea zi, oamenii prezenți atunci fură martori ai evenimentului de necrezut: în difuzorul în care se puteau auzi bătaia inimii și uneori zgomotul slab al unei picături, auziră deodată un freamăt, un oftat. De atunci opera de artă produse cu regularitate sunete ușoare, nelămurite, un fel de suspine.

Acum omul deveni încă și mai agitat. Se întoarse pe partea cealaltă; era obosit de călătorie. Căci fuseseră plecați la drum, mult timp. Și ce liniștită îți pare casa, ce goală și ce părăsită, cînd intri iar în ea după o absență de cîteva săptămîni! Ce minunat îți răsună atunci pașii pe plăcile de pardoseală din vestibul și pe parchetul care trosnește în camera de zi, și ușa din dos pe care abia acum o descui și care se deschide scîrțîind. Și vezi grădina: liniștită, neatinsă, iarba crescută mult a năpădit în parte cărarea. Cîtă pros-

peţime în toate acestea şi cîtă linişte. Lada de gunoi stă în mijlocul curţii de serviciu, sub chioşc. Cum a ajuns acolo? Se duce spre ea. Ce miroase aici aşa? Ridică puţintel capacul şi sare numaidecît înapoi, speriat de roiurile negre care îi zboară brusc în faţa capului ca nişte pietricele aruncate cu putere: muşte negre mari, care continuă să iasă din ladă. Îl trece un fior: cîteva din acele insecte mari şi obraznice i se aşază pe cap, pe păr, pe umeri. Sare la o parte, îşi agită braţele în jurul capului. Sub chioşc se află tot mai multe muşte mari, cele mai multe se înalţă în văzduh şi dispar în copac şi peste zidurile grădinii, în curţile vecinilor. Şi duhoarea. Nu mai ies muşte din ladă. Se duce spre ladă şi priveşte cu groază: înăuntru e un fetus în stare de putrefacţie. În concluzie, zice vocea, nu-ţi lăsa niciodată lada de gunoi afară cînd pleci în călătorie.

Acum omul se trezeşte tresărind. E culcat pe spate. Deschide ochii mari. Neliniştea continuă să-l apese. Un coşmar, îşi zice. Tuşeşte un pic şi-şi întoarce din nou cearceaful peste pătură ca să nu-i mai vină lîna la bărbie. Se întoarce. Nu stă bine, se întoarce iarăşi pe partea cealaltă. Încearcă să se gîndească la altceva. Nu-i vine mare lucru în minte. Aţipeşte din nou. Se gîndeşte la ceva cu un ziar, răsfoieşte un ziar mare. Cineva e la comisariatul de poliţie. Spune: socru-meu are 79 de ani şi locuieşte singur pe strada Brădetului şi nu l-am mai văzut de cîteva zile, locuinţa lui e încuiată şi nu se zăreşte nici un semn de viaţă înăuntru. I se dă un agent de poliţie să-l însoţească. Poate vedea printr-o crăpătură a ferestrei că bătrînul de 79 de ani stă culcat pe glaful ferestrei. Comisarul şi medicul satului reuşesc să pătrundă în locuinţă prin acoperiş. Se duc spre bătrînul de pe glaful ferestrei. Sub trupul mortului doctorul descoperă o buturugă de lemn. Îndepărtează buturuga de sub cadavru. Deodată se aude o împuşcătură. Un glonte îl nimereşte pe doctor în mîna stîngă. Sub bătrîn se afla un mic tun, din cele folosite de oamenii de la ţară ca să sperie păsările. Bătrînul fusese un original. Montase pe armă o mică ţeavă şi pusese în ea gloanţe de revolver. Îndepărtarea buturugii a provocat descărcarea armei. O mică lovitură de tun. Glontele, care pătrunsese în încheietura medicului, a trebuit să fie extras la spital printr-o intervenţie chirurgicală.

Un băieţaş cu picioarele diforme se apropie, şchiopătînd anevoie. Are faţa verde, de muribund. Spune: tăticule.

Trupul îi e stăpînit de o încordare insuportabilă, simte o căldură de parcă îl străbate un curent electric care crește în intensitate și care urmează să devină fatal din clipă în clipă. Trebuie să fie chestiune de secunde.

Acum se află în apropiere o femeie foarte urîtă. Îl privește țintă, compătimitor, și în timp ce șterge niște pahare vorbește, dar el nu aude ce. O persoană cu un cap de broască țestoasă le taie drumul, foarte repede.

Dezastrul crește, neliniștea, teama neplăcută cresc. Cu o mișcare a piciorului azvîrle păturile de pe el, se trezește pe jumătate. Copilul mai spune: tăticule. El se ridică în capul oaselor. Păturile îmi țineau prea cald, își zice. Își rotește privirea prin camera semiîntunecoasă. Se simte de parcă îl mai așteaptă o constatare lugubră. Vrea să lepede totul de pe el. Cum este cu putință să ai o asemenea succesiune de coșmaruri, se întreabă el. Doar n-am mîncat nimic seara tîrziu. Nici n-am citit, nu sînt nici surescitat sau surmenat. S-a întîmplat ceva? Încearcă să-și reamintească dacă în cursul zilei s-a petrecut ceva care să fi putut constitui un prilej sau o asociere de idei pentru un vis urît. Adoarme din nou. Numaidecît se simte amenințat. Bănuitor și cu nervii și simțurile într-o încordare extremă, se uită în jur, în timp ce înaintează pe strada părăsită. În depărtare se văd venind cîțiva tineri, niște derbedei. Își țin mîinile pregătite, ca și cum ar vroi să se ia la bătaie. El se uită în spate și vede alți trei. Acum sînt cu el într-un beci. Îl culcă la pămînt și spun cu voci stridente că o să facă ceva cu el. Nu te omorîm, nu, dar o să facem ceva cu tine. El strigă, vrea să le vorbească, să le explice. Dar ei au și început să-l lovească, să-l brutalizeze. Se simte amenințat de moarte, strigă după ajutor. Și-a pierdut orice control asupra propriului trup. Cheamă, dar nimeni nu vine în ajutor. Se aude pe el însuși strigînd: Nora! În timp ce se aude pe el însuși strigînd acest nume, deschide ochii și abia atunci se trezește speriat. Inima îi bate tare, respirația îi e accelerată. Transpir, își zice, dar picioarele îi sînt reci. Am să-mi caut altă poziție. Își depărtează picioarele ca o foarfecă deschisă și-și pune brațul drept sub pernă și brațul stîng pe jumătate îndoit lîngă piept, așa că brațul se reazemă pe palmă. Are impresia că și-a instalat prea jos capul. Îl dă mai pe spate; acum bărbia e mai în față. Mai

rămîne treaz cîteva secunde, dar începutul somnului îl cuprinde în mod reflex, ca și cum visul ar trebui neapărat să continue. Atmosfera sumbră rămîne. Simte că un nou coșmar e gata să înceapă. Mai bine mă scol chiar acum, își zice. Dacă nu întrerup imediat atmosfera asta apăsătoare, nu încetează. Îmi scoate peri albi sau mă îmbolnăvește de inimă. Au mai murit oameni în urma unui coșmar. În timp ce se scoală, un picior al patului se deplasează pe linoleum cu o mică pocnitură. Întunericul îl învăluie ca un veșmînt fantomatic. Are sentimentul limpede că e mort, că e un strigoi. Respiră adînc de cîteva ori și deschide ușa care îl sufocă. Ușa se rotește cu un scrîșnet și în fața lui se află un gol întunecos. Înaintează încet, orbește, cu picioare nesigure și-și plimbă mîna pe perete în căutarea întrerupătorului. Într-o fracțiune de secundă își spune: poate că e ceva în casa asta, poate că a pătruns un spărgător și am auzit inconștient ceva în somn, am avut o presimțire. Se gîndește stăpînit de groază și nesiguranță, că tot bîjbîind pe întuneric după întrerupător va simți poate brusc un om, sau se va împiedica de un trup întins pe jos. Găsește întrerupătorul și aprinde lumina. Are un șoc puternic. Încearcă nefiresc de repede să învingă orbirea. Se uită repede în jur. Nu se vede nimic deosebit. Treptele scării, una cîte una, scîrțîie tare. Cu auzul și nervii încă încordați de sentimentul de catastrofă, se uită tot timpul peste parapet și încearcă să distingă sau să perceapă dacă e ceva jos. Între timp atmosfera sinistră a mai cedat un pic. Aprinde lampă după lampă. Își zice: am să iau din beci cîteva sticle de bere. Berea te destinde și te liniștește. Ajuns în camera de zi, se duce spre fereastră, dar își dă seama că e încă pe jumătate adormit. Dă storul puțin la o parte și se uită afară, la mașină. Acum e lună; automobilul stă la locul lui, pașnic și cuminte. Lumina indirectă a casei scării a stins-o, dar parterul e scăldat într-o lumină excesivă, ca și albă. Ușa pivniței scîrțîie un pic cînd o deschide. Are și ea nevoie de un pic de ulei, chibzuiește el și coboară scara de lemn alb. Pivnița miroase a rece și a piatră jilavă. De pe o treaptă pe alta, vede cele două goluri întunecoase, cele două încăperi. Aprinde, în amîndouă, lămpile slabe fără abajur și aruncă mai întîi o privire la stînga și la dreapta. Apoi ia o sticlă și încă una. Două cred că o să ajungă, își zice, pot oricînd să vin să mai iau una. Ajuns la capătul de sus al scării beciului i se pare că a auzit un zgomot ciudat, tocmai cînd stinge lampa. Își ține răsuflarea

și mai trage o clipă cu urechea. Intră în camera de zi. Ce ciudată i se pare acum, și ce pustie. Ce noapte ciudată, își zice. Visurile urîte îmi joacă renghiuri, mă mai ţin încă în ghearele lor. Cum e cu putinţă? Din sertarul bufetului scoate un decapsulator. Fiecare mișcare, fiecare sunet, pare amplificat de o sută de ori, își zice. Împinge sertarul la loc. Cu mîna stîngă apucă sticla și cu dreapta o destupă. Metalul lovit de sticlă zăngănește. Răsucește decapsulatorul și brusc răsună o explozie formidabilă. Simte o presiune fantastică și o lovitură în obraz, așa încît capul îi este aruncat spre ceafă. Cade jos, picioarele lui lovesc și zgîrie cu degetele pardoseala, unul din papucii lui urîţi de piele îi cade. Mai scîncește o dată, nu mai poate să respire și nu mai știe nimic. Trupul lui, cadavrul lui, e intact, dar din gură îi iese un pic de salivă și i se prelinge ca un fir subţire care ajunge pînă la pardoseală, la parchet, unde se adună și rămîne frumușel pe loc ca o bilă lichidă, ca o mică perlă.

Broasca țestoasă

— De ce toate lucrurile frumoase trebuie cumpărate? De ce nu se pot obține fără bani?

— De! Știi la fel de bine ca și mine că asta e o întrebare prostească, zise soțul ei.

Își vîrî din nou în gură pipa scurtă și o supse, în timp ce se apleca asupra eprubetelor. Întrucît pipa îi atîrna în jos, fu nevoit să bage de seamă să nu i se prelingă salivă, căci avea întotdeauna multă salivă. Închise becul Bunsen și agită lichidul încălzit. Soția lui luă broasca țestoasă în mîini și o privi cu sentimentul cu care sînt privite toate lucrurile abia cumpărate sau achiziționate. Capul broaștei se retrase lent sub carapace. Picioarele i se mișcau anevoie, ca și cum ar fi fost obosită de o vîrstă foarte înaintată. Dar lucrurile nu stăteau tocmai așa: era un animal tînăr, care urma abia să mai crească.

Appo privi lichidul. Avea convingerea că materia aceea fluidă are puterea întăritoare a mii de doze mari de vitamine.

Era rodul a zece ani de activitate de chimist amator. Cum ajunsese la acest rezultat? De fapt nici el nu știa, dar n-ar fi recunoscut niciodată că nu știe. N-ați practicat cu îndărătnicie nici un hobby cînd ați fost în liceu sau indiferent unde? Așa a început și Appo. Împreună cu un prieten, și-a procurat din magazinele de specialitate tuburi de sticlă flexibile, eprubete, și la început cele mai elementare substanțe chimice. Spiritul de cercetător minuțios, dornic să analizeze și să experimenteze, atît de agreat de francezi — Rostand, Curie, Duhamel, Carrel și chiar Sartre — l-a îndemnat să se ocupe de chimie serile. Căsnicia lui cu Grena nu-i frîna cercetările, ci i le înlesnea. Nici unuia din doi nu prea îi plăcea să iasă în oraș. Soția lui citea relativ mult și îi aproba strădaniile, încurajîndu-le, deși fără să le înțeleagă prea bine.

Ce urmărea Appo? De multă vreme biochimia îl captiva peste măsură. Făcea experiențe cu bulion de cultură, cultiva bacterii și își îndreptase cercetările spre un anumit obiectiv: să realizeze ca specia să crească în dimensiuni și să devină mai robustă. Încerca să obțină chiar lichide care să înlocuiască bulionul și să creeze posibilitatea de a se obține

rezultate mai bune. Își experimentase unele extracte chimice pe animale mici și ieftine, ca broaște, gîndaci, muște, șoareci. Era convins că va găsi o substanță care să poată fi preparată chimic și cu care să devină posibilă o nebănuită înnobilare și întărire a rasei.

Cu tratamentul hormonal se familiarizase de mult. Numai extraordinara lui modestie îl oprise să publice rezultatele pe care le obținuse cu pui de găină și cu iepuri de casă peste măsură de dezvoltați. Dealtfel, o asemenea minune, un pui de găină uriaș, nu mai era minune, de cînd în alte țări mari se obținuseră astfel de animale și fructe uriașe cu ajutorul unor tratamente științifice care de care mai originale. Dealtfel, Appo mersese mai departe. El încerca să găsească o substanță mai nouă, mai eficace, care să întreacă în rezultate experiențele anterioare și mai ales care să fie mai ușor de administrat și să poată fi folosită și de către om. Un fel de vitamină cu puteri ancestrale, care să poată fi luată în modul obișnuit și care să producă infailibil mutații structurale fundamentale.

— Nu crezi, Grena, că te-ai cam pripit cumpărînd o broască țestoasă, acum?

— Păi chiar tu ai...

— N-am spus nimic precis, o întrerupse Appo, tremurînd de enervare.

Soția lui îl privi mirată și pe jumătate speriată.

— Dar, Appo...!

Nu înțelegea cum de putuse soțul ei să se înfierbînte subit, cu toate că se obișnuise cu el de mult. Tăcu și se retrase de la locul lui de lucru. Luă în brațe broasca țestoasă și se îndepărtă, dezmierdînd-o cu tristețe, ca pe un copil.

Appo se puse din nou pe treabă. Își răsturnă un lichid gros pe degete. Pierzîndu-și răbdarea, mormăi ceva, ca pentru sine, și neutralizâ lichidul cu o substanță dintr-o sticluță colorată. Era în culmea agitației, pentru că știa că se află foarte aproape de țintă. Uneori îl treceau fiori prin spinare și prin șale cînd se gîndea că lucrurile se precipită. Rezultatele nu puteau întîrzia; trebuia să ajungă la ele.

În ochii unui profan, atelierul lui Appo ar fi evocat imaginea unui laborator de alchimist medieval. Totuși, nu părea chiar de tot imposibilă realizarea în scurt timp a obiectivului pe care Appo și-l imaginase aproape intuitiv.

Își luară rămas bun de la amabila gazdă și, numaidecît, după ce se urcară în taxi, Grena îi spuse, în timp ce-și aranja rochia de seară ca să nu se mototolească:

— Nu sîntem noi oamenii care să umble pe la serate... Ce zici, Appo?

— Iar ai stat ca un manechin. Pur și simplu n-ai schimbat o vorbă cu nimeni. Recunoaște... Ce-o să-și închipuie despre noi? După ce că ieșim atît de rar!

— Aș fi preferat să stau acasă.

— Dar nu putem sta veșnic numai acasă. Mai trebuie să și ieșim cîteodată.

— În seara asta n-a avut rost.

— N-a avut rost, dar... Dar cînd are rost, după tine?

— Niciodată n-are rost.

Încet-încet simți că Grena se dă bătută. Și tăcură amîndoi pînă ajunseră acasă. Grena, sîsîind, trase aer printre dinți și, înainte de a se dezbrăca, își scoase pantofii.

— Pentru a doua oară m-am simțit prost cu pantofii ăștia cumpărați la Bady, zise ea ca să schimbe vorba. Mă strîng de parcă ar fi cu trei numere mai mici.

Appo o privi vag și zise:

— Mă duc să mai arunc o privire în atelier.

Pe Grena începuse s-o enerveze activitatea lui, dar nu răspunse nimic și-și frecă picioarele, privindu-și-le cu atenție.

Se tot suci și se răsuci în pat. După vreo jumătate de oră se uită la ceasul ei brățară cu cadran fosforescent, căci un deșteptător fosforescent n-avea ce căuta la ei. Appo era inamicul ceasornicelor. În toată casa nu era nici un alt ceasornic.

La ora două Grena adormi.

Muștele erau acum cu mult mai voluminoase. Cele mai multe dintre ele ajunseseră mai mari decît niște bondari albaștri, grași. Bîzîiau monstruos în borcan și păreau uneori că vor sparge pereții de sticlă. Cîteodată se isca brusc agitație între ele, undeva pe fund, totuși erau mai lente decît muștele normale. În timp ce ținea borcanul în mîini, le simțea cum izbesc în pereți, iar bîzîitul de la fund se simțea din cînd în cînd ca un zumzet prin sticlă și i se transmitea pînă la oasele mîinilor.

Și la broaște intervenise o modificare. Dar aici doza părea să fi fost prea violentă, căci trei dintre cele șase broaște

erau vădit bolnave, două zăceau moarte și numai una se mișca, mai încet decît normal, dar era sănătoasă. Pentru broaște trebuie să mai aștept vreo două zile, își zise el, și deocamdată să nu le mai dau nimic. Poate că cele care mai trăiau aveau să se însănătoșească, altminteri experiența pe broaște ar fi fost o nereușită, ceea ce însemna că se pierduseră cîteva zile prețioase și că trebuia să ia totul de la capăt. Șoarecii muriseră toți. Asta îl indispuse. Ce se întîmplase acolo? Căută în jurnal și parcurse cifrele dozelor administrate. Cercetă atent un mic recipient plin cu un lichid galben, sperînd să descopere astfel ce nu e în regulă.

Cantitatea era greșită? Sau substanța însăși?

Luă alți șoareci și alte broaște și frecă niște pîine cu lichidul acela galben, pînă ce se făcu un fel de aluat. Cîntări și însemnă cu precizie. Lîngă fiecare număr punea cîte un punct cu un creion colorat și, cu același creion, după ce îi umezea vîrful în gură, trăgea o liniuță pe spinarea șoarecelui sau a broaștei care avea să primească doza următoare. Era nevoit să umezească de fiecare dată vîrful creionului, căci acesta se înfunda în pielea micilor animale și nu mai colora aproape deloc. O vopsea albă obișnuită ar fi fost de preferat, își zise el în timp ce făcea această operație. Acuși încep din nou cu mușchii.

După cîteva zile avu siguranța deplină.

— Unde e broasca țestoasă? întrebă el, intrînd în bucătărie.

Soția îl privi neîncrezătoare.

— Ești sigur?

— Da.

— Ce mai fac broaștele?

— Poți să le vezi.

— Întîi să văd, zise ea, încercînd să apere broasca țestoasă.

— Ah...

— În grădină, răspunse ea fără să mai stăruie.

Appo luă broasca țestoasă din nisip și o duse în atelier.

Grena urmări broasca țestoasă toată ziua și n-o scăpă din ochi nici o clipă. Seara Appo îi spuse:

— Dacă își face efectul asupra broaștei țestoase, o să încercăm și asupra noastră. Broasca țestoasă este încă un animal tînăr și mai *trebuie* să evolueze, pe cînd noi nu, dar nu face nimic.

— Ascultă, ești sigur că n-are s-o doară sau că n-o să moară din asta?

— Nu cred s-o doară. Cel puțin, nu pot să-mi dau seama de acest lucru la celelalte animale de experiență. Iar o broască țestoasă e mai interesantă decît animalele mai mici, care au viață scurtă. Broasca țestoasă putem s-o urmărim luni de zile, la nevoie chiar ani de zile. Dar nu cred să fim nevoiți să așteptăm atîta.

— Nu mai spui nimic, Appo?

— Vreau mai întîi să fiu sigur că omul poate suporta tratamentul și că poate avea un avantaj de pe urma lui. Și primii oameni care vor putea cunoaște această senzație vor fi: tu... și cu mine.

După cîteva săptămîni broasca țestoasă avea dimensiuni de peste două ori mai mari decît cele inițiale și părea teafără și sănătoasă. Appo și soția lui stăteau uneori toată ziua cu ochii pe micul animal preistoric.

„Cum se poate?", își șoptea el uneori sieși.

Animalul fu crescut și îngrijit cu toată atenția. Aproximativ la fiecare trei zile puteau constata o uimitoare diferență în greutate. Și de cîte ori dimensiunea ajungea la o anumită valoare, Appo se ducea la Muzeul de științe naturale sau la Grădina zoologică și își însemna numele broaștelor țestoase care aveau dimensiunile și greutatea broaștei țestoase experimentale din grădina lui. Urmărea în toate amănuntele mișcările animalelor similare și le compara cu viața broaștei țestoase. O caracteristică începu să se contureze, în concordanță cu ceea ce observase el la alte animale mai mici: reacțiile și mișcările erau mai lente decît cele ale jivinelor netratate. E greu de observat cît de încetă este de fapt o broască țestoasă, dar prin comparații atente Appo își putu face o idee despre influența miraculoasei substanțe.

De două sau de trei ori pe săptămînă se întorcea la acvariile de la Muzeu sau la Zoo. Grădina zoologică îl costa bani frumoși, iar Muzeul nu-l costa aproape nimic, așa că cele două colecții se compensau reciproc. Unele exemplare existau numai la Zoo, alte specii se găseau numai la Muzeu.

De cîte ori venea apoi acasă, dădea raportul, cu un sentiment de mîndrie solemnă, pe care însă știa să și-l disimuleze:

— Acum e la fel de mare ca broasca țestoasă capsulată amboneză, sau ca Amyda Ferox, sau ca broasca țestoasă cu piele (Dermochelys coriacea).

Prima doză pe care și-o amestecaseră în alimente părea să fi fost prea infimă pentru a declanșa o reacție, fie fizică, fie psihică. Dacă nu aveau să se facă simțite nici un fel de influențe dăunătoare sau alarmante, urma ca Appo să mărească treptat cantitatea. El, Appo, era un om de un calm arareori perturbabil. Soția lui, înzestrată cu o capacitate de a presimți și de a intui tipic feminină, se lua după tot ceea ce simțea. Uneori interpreta în așa măsură, încît își inspira chiar sieși o teamă nelămurită și înregistra bătăi de inimă. Teamă de necunoscut. O substanță anormal de puternică și care avea să producă în starea lor trupească și mentală mutațiile cele mai neașteptate cu putință, poate îngrozitoare.

— Sînt mai mult sau mai puțin... mai mult sau mai puțin sigur că n-o să creștem ca broasca țestoasă, zise Appo. Perioada noastră de creștere s-a încheiat; probabil că nu vom putea pune celulele organismului nostru în situația de a începe o nouă perioadă de creștere.

După primele cîteva zile începură să bage de seamă adevăratele simptome incipiente. Ca puncte de reper aveau animalele experimentale și broasca țestoasă. Se simțiră totuși amenințați, apoi îngrijorați, căci nu știau ce se va petrece cu ei.

— Și tu simți moleșeală? se întrebară unul pe altul la început.

Și-și descriau unul altuia cît mai clar cu putință ce senzații au.

Moleșeala era plăcută. Căci există și o moleșeală bolnăvicioasă, ca cea produsă de febră sau de gripă.

Un sentiment intens de satisfacție. La început foarte slab și chiar ocazional, deveni în urmă stabil. După prima săptămînă se simțiră sătui ca după un șir de ospețe. Acționau mai lent, dar mai siguri de ei. El, care înainte arăta foarte demn, acum părea uneori grotesc, dar soției lui îi spori fermitatea și imperturbabilitatea. Cu timpul începură să se simtă peste măsură de puternici și de siguri, iar în relațiile lor sexuale se comportau ca niște bovine greoaie. Resimțeau o sănătate ancestrală după fiecare apropiere și se căutau unul pe altul de trei-patru ori pe zi.

Cu toate că mîncau mai puțin ca înainte și deci substanța avea un efect puternic, nu creșteau prea repede în greutate. Broasca țestoasă cîntărea acum aproape patru sute de kilograme, așa încît pentru Appo și Grena apăru o problemă nouă: unde să arunce excrețiile animalului, care creșteau proporțional. Cu atît mai mult cu cît amîndoi deveneau tot mai inerți și leneveau din zori și pînă seara și așa mai departe.

Capul broaștei țestoase era la fel de voluminos ca cel al unei capre mari, iar pielea ei încrețită producea o senzație ciudată cînd vedeai cum își sucește animalul de la stînga la dreapta ceafa lată, la capătul căreia se afla capul cu gura căscată.

Grena, femeia înceată, începu să iasă tot mai rar din casă. Litrul zilnic de lapte rămînea neconsumat. Începură amîndoi să lucreze mai puțin. De cîteva ori, chiar, nu mai aprinseră nici focul. Plăpumile zăceau pe jumătate făcute morman lîngă paturi. Beatitudinea interioară a lui Appo și a soției sale era ca un fel de beție. Nu se mai puteau lipsi de cele cîteva picături zilnice turnate în mîncarea lor frugală. Ochii lor păreau voalați și absenți, ca cei ai unor oameni robiți stupefiantelor. Vreo două zile, Appo încercă să scape măcar în parte de sub stăpînirea substanței miraculoase și încetă administrarea ei, cu prețul unui efort uriaș, dar lor, în starea în care se aflau, acesta li se păru încă și mai inuman.

Trei zile nu luară picături. Visele îi părăsiră, eforturile părură mai mari și mai dificile. În a patra zi, parcă nici treaba cea mai măruntă n-ar mai fi putut-o efectua. Se simțeau bolnavi și vulnerabili. Timpul trecea și îi chinuia. Îi cuprinse acum ceva ce nu cunoscuseră niciodată; plictiseala. Totul în jurul lor părea lipsit de sens, iar viața, viața aceasta pe care ceilalți oameni o suportau, li se părea acum fără rost, aspră și rece.

Cufundați într-o toropeală caldă, urmăreau cu ochii, nemișcați, picăturile care se prelingeau în mîncarea lor minimală, numărînd... una... două... trei... patru... cinci...

Substanța uleioasă, de care nu se mai puteau lipsi înaintea toropelii producătoare de vigoare și mulțumire. O exce-

sivă împlinire trupească. Deveniră încă și mai grei, dar nu se mai cîntăreau.

În atelier, șoarecii și șobolanii alergau din cînd în cînd ca turbați în coliviile lor, se goneau unii pe alții în colțuri și-și arătau dințișorii sub mustăți. Ronțăitul și chițăitul se auzeau de la distanță. Rozătoarele puteau fi auzite aproape fără întrerupere, toată noaptea și toată ziua, cum zgîrie și rod bucățile de lemn de pe pereții de fier ai cuștilor.

Pielea bărbatului și a femeii se întinse. Cu toate că nu se îngrășaseră peste măsură, nici nu deveniseră mult mai grei, și nu crescuseră în înălțime decît cu vreo trei centimetri, se simțeau mai plini și mai grași. Uneori li se părea că n-ar putea să fie mai încordați, mai împliniți. Numai dorința de a lua din picăturile fermecate continua să-i frămînte, nu dispăru. Mintea lor nu mai funcționa aproape deloc. Nu mai rămăsese decît automatismul unui număr foarte limitat de funcții fundamentale.

Într-o dimineață, cînd se sculară din pat, lumea păru că a încetat să existe. Era ca și cum ar fi stat atîrnați amîndoi în cameră, umflați ca niște baloane. Femeia scîncea încetișor, ca un copil în comă, în agonie. Bărbatul își ridică mîna, ca și cum ar fi vrut să facă un gest hotărîtor, să întoarcă fluxul gravului cataclism. Dar nu putu continua. Își îndreptă lent ceafa, iar femeia păru că tremură. Apoi plesniră, aproape concomitent. Pielea le crăpă în diferite locuri. Ruperea pielii fîșii în propriile lor urechi și le dădu o senzație nedureroasă, de beatitudine, cînd simțiră că dispar pentru totdeauna. După ce pielea fu sfîșiată în mai multe locuri, explodară amîndoi ca două baloane de săpun prea mari. Carnea țîșni din plesnituri, împroșcînd sînge pe pereții albi, în stropi și jeturi.

În atelier, șobolanii scăpați din cuști își ridicară boturile și se năpustiră ca la un semn asupra broaștelor uscătive, pe jumătate moarte.

Dublul

Cartea fusese dată. Pentru a cincea oară venisem după ea. Cine era omul acela nu s-a putut afla. Mi-am zis: am să revin peste două zile. Pînă atunci trebuie s-o aducă înapoi.

Lucram la Biblioteca Centrală; traduceam. Dimineața îi puteam vedea pe funcționari cum sosesc, cum își pun pe ei halatele și cum constată din nou, cu mutre somnoroase, inevitabila mea prezență, căci eram primul cititor din sală. La ora patru custodele striga tare, de trei ori: închiderea, domnilor. Știam că despre mine era vorba, pentru că rămîneam pînă în ultimul minut. Traduceam și sperам să i-o iau înainte. Era o chestiune de cea mai mare importanță. Dacă mi-o lua el mie înainte, munca mea era inutilă, adică: onorariul pe care contam ca să mai pot trăi încă vreo cîteva luni se ducea pe copcă.

Eram convins că e același. Încă de la primul meu articol mă lovisem de el. Cînd am oferit articolul, abia apăruse un material similar. Cînd am publicat un material despre un subiect cu totul neobișnuit, mi-am zis: acum sînt singur. E o lucrare originală. În alt hebdomadar a apărut un articol despre o temă practic identică. Sîmbătă. Hebdomadarul meu se punea în vînzare în fiecare joi. Hebdomadarul *meu*, pff! nu mi-ar face plăcere să mă înțelegeți greșit, nu țineam deloc la revista aceea. Va să zică aveam un avans de două zile față de el, de data aceasta. Eram cu două lungimi înainte. Mi-era rușine. Prin urmare mă vîrîsem involuntar într-o întrecere. La început a fost un sentiment jenant, apoi a devenit o frămîntare, apoi o obsesie.

Despre Tambimuttu nu s-au spus încă prea multe, mi-am zis. Și mi-am zis: am să scriu ceva despre Tambimuttu. Mi-am făcut un plan special și m-am hotărît să intru în corespondență cu el. Scrisoarea mea a fost lungă și expansivă. Ceream date. Puneam întrebări. A plecat cu Tanamaru. Am asistat la plecarea vaporului. Cînd au fost desprinse de pe stîlpi amarele și am văzut că vasul lunecă încet primii metri am știut că scrisoarea mea e înăuntru. Undeva înăuntru; l-am scotocit cu ochii, nu ca pe un tot, ci ca pe niște elemente componente: colțuri, încăperi, pereți despăr-

țitori, magazii, scări, coridoare și deschideri. Scrisoarea putea să se afle în față, într-o încăpere cu tot felul de lucruri, împreună cu bagajul de mînă. Nu, poșta era probabil undeva lîngă căpitan, într-o cabină alăturată. Telegrafistul este omul care se ocupă de legături, de radio, de știri; deci poșta se află probabil mai degrabă sub supravegherea telegrafistului. Am căutat cabina radio. Era cam pe unde erau și antenele, așa am bănuit. Mi-am imaginat cabina: de fier, cu niște casete metalice, emițătoare, receptoare, cu o groază de butoni și de contacte, și alături o magazie pentru poștă: trei saci aproape plini cu mici obiecte plate și de metal ușor; vedeam poligoanele vîrîte în iută. Va să zică acolo e și ea, mi-am zis: unica scrisoare personală și valoroasă de pe toată nava.

Vaporul maritim a pornit lunecînd încet, ca un elefant docil, domesticit, dar mai solemn, mai personal. Părea a fi el stăpînul, iar dresorii lui niște domni inutili care vor să-și dea importanță. Un vapor seamănă cîteodată și cu un geniu, dar nu des. Asemenea vapoare sînt puține.

Acum eram aproape singur. Am pornit să fac în sfîrșit ceea ce doream de mult: să hoinăresc toată ziua la soare. Căci era un septembrie cu soare. De trei săptămîni. La început mă făcuse să mă comport ca un animal întărîtat. Simțeam nevoia instinctivă să-mi întind gîtul, să-mi las capul spre ceafă și să urlu ca un animal devenit deodată primejdios. Uneori aveam sentimentul că sufăr de boala lui Basedow, în stadiul incipient (incipient, acesta era cuvîntul...). Ochii mi-au ieșit din orbite, sprîncenele mi s-au depărtat din cauza încordării nervoase împinse mult prea departe și eram cu totul descumpănit.

Trebuia să recuperez *acum* totul. Acum. Acum mi se oferea din nou o șansă: soarele aducea totul înapoi, iar că lătorul grăbit numit timp se oprise în loc. Era istovit, sau trecut, sau reținut. Dacă trăgeai cu urechea, nu auzeai decît sunetele olare, amplificate, proprii începutului de toamnă, precum miresmele tari primăverii. Soarele ca prezență. Ca o femeie care stă și așteaptă, goală, pe un scaun, și zice: ei, ce mai aștepți? Apoi iarăși o activitate, cu totul alta pentru toți, afară de mine; eu eram singur și nu aveam nimic de făcut. Nu se observa nimic. Am abandonat ținuta încordată și m-am destins. Să mai trag cu urechea o clipă. Era adevărat. Nu mă înșelasem. Poarta era deschisă și trecerea liberă.

Am intrat să beau o bere ici și colo. Am legat cîteva conversații cu niște femei blonde de la tonetele de răcoritoare etc. și am încercat să fac impresie asupra cîtorva dintre ele. Acum nu-i mai invidiam nici pe cei care stau la soare în Italia sau în alte părți. Nici eu nu aveam ce face și stăteam și eu la soare, sau mai bine zis mă plimbam pentru că la noi n-ai unde să stai jos. Oameni mi-au părut ridicol de grăbiți. Eram rege, eram stăpîn, eram regele raes.

Și tot timpul urmăream scrisoarea: acum e în dreptul Lisabonei, acum trece pe la Cádiz, acum a ajuns în fața insulei Elba...

Deodată, nu știu cum s-a întîmplat, mi-a revenit în minte dublul meu. Omul care îmi șterpelea ideile și încerca să mi-o ia înainte. Și am devenit agitat și m-am gîndit: numai să fi ajuns scrisoarea acolo, numai să nu fie Tambimuttu plecat tocmai acum; poate că între timp el, dublul, scrie și el una, și mi-a mîncat avansul. După patru săptămîni am început să mă uit în cutia de scrisori. M-am interesat din nou la ce oră vine factorul. La șapte și jumătate-opt, sau ceva mai tîrziu, pe la zece...

După ce am așteptat de două ori pe la zece și n-am văzut nici un factor, am întrebat: cum merge de fapt treaba asta, vine la zece sau nu? Da, aproximativ la zece, în mod obișnuit, dar adeseori și la zece și jumătate sau la unsprezece. Știu că așteptam prea devreme răspunsul, dar se putea foarte bine ca Tambimuttu să răspundă prin avion. Cu toate că nu era probabil...

Mi-am zis: am să-i trimit întîi o scrisoare lui Tambimuttu cu privire la bucățile traduse, sau mai bine la cele pe care sînt în curs de a le traduce, și în felul acesta mi-aș putea rezerva traducerea. Ah, probabil că va trebui să citească mai întîi traducerile. Așa că lucram de zor la Biblioteca Centrală. Mereu credeam că în ziua respectivă voi fi gata. De trei ori s-a mai adăugat cîte o jumătate de zi. Traducerile merg încet. Și totuși: eu scriu repede, textul e curgător și nu prea greu, eu lucrez intens, n-am avut nevoie să caut în dicționar decît două cuvinte. Traducerea îmi curge din condei. Și totuși: sînt bucăți atît de scurte și durează zile întregi.

Mă plimbam acum cu o carte și cu o hartă și cu niște mărunțișuri. La soare. În centrul orașului sau prin port. Aș fi preferat să circul pe șosele la țară, prin Germania spre sud, prin Franța spre Spania. Dar acum nu se putea. Așteptam scrisoarea, hoinăream și încercam să prețuiesc deplin, la justa lor valoare, libertatea și *la vie bohème*. Uneori lucrul acesta e anevoios, mai ales la început. Omul e atît de deformat de obișnuința de a munci încît la început simți un fel de jenă, un fel de inutilitate, încît ai impresia că ai lăsat ceva în urmă. Ai chef să iei înapoi acel ceva. Încetul cu încetul merge mai bine, simți că devii mai nesimțitor și mai leneș, judeci mai lent și mai indiferent. Și am scris cîteva poezii. Mai tîrziu mi s-au părut bune. Eram mulțumit.

Într-o seară stăteam pe jumătate dormind, pe jumătate fumînd, pe jumătate ascultînd radio-ul lui Puti. Era muzică și versuri, muzică pe versuri și versuri pe muzică. Nu eram atent și atunci am auzit, ca prin vis, exact conținutul uneia din ultimele mele poezii și... *poc*. Ce rablă! a spus Puti și radio-ul tăcea și poc-ul picase taman înaintea numelui poetului care urma să fie numit tocmai atunci și era o emisie cu vreo douăzeci de nume, așa că a fost imposibil să mai pot afla... sau trebuia poate să scriu celor de la radio, dar ce post era? Bruxelles, sau un post din haosul de la Hilversum, sau un post local? Și Puti? Nici el nu știa.

Sau... nu cumva... nu cumva aș putea fi eu, s-ar putea să fiu eu cel care a împrumutat invers proporțional? Acum aici, apoi acolo? Ce-ar fi să mai torni un pahar... Asta am să și fac, a zis Puti... Consternare în forul meu interior. Păi da, gînduri care se ghicesc, care coincid, s-au mai văzut de multe ori. Nu băgasem de seamă. Rîsesem și vociferasem cu ceilalți că vom mai bea împreună. Așa, așa, așa... va să zică aici se punea o problemă de originalitate. M-am sculat în picioare, și Puti la fel. Mă duc și eu să mă culc, a zis Puti. Și eu, am bîiguit... dar acum nu mă duc. O, atunci mai stau și eu, a zis Puti.

Orice-ar fi, trebuie să mă scutur, acum și pentru totdeauna. Cum puteam evita influența? Să lucrez mai repede, să public mai repede? Să vorbesc mai puțin și să mă gîndesc

mai puțin la asta? Să citesc mai puțin și să urmăresc mai puțin toate cele îndeaproape? La ce bun? Și totuși trebuie să îndrept situația. Dar cum?

Într-o dimineață, și nu la zece sau pe la zece, am găsit o scrisoare în cutie. Era o scrisoare de la Tambimuttu. Și... *Un compatriot al dumitale mi-a pus înaintea dumitale aceleași întrebări cu același scop, dar am să-ți răspund încă o dată și dumitale...* Deci și aici. Și acum. Rar mai fusesem atît de iritat. Aș fi fost în stare să comit o crimă, plus o sinucidere. Rar mai fusesem atît de iritat.

Acum nu-mi mai rămînea decît un singur lucru de făcut. Unul singur. În legătură cu traducerea mai puteam încă să acționez.

Am apărut la bibliotecă. Mi-am zis: acum urmează. Acum am să trăiesc ceva. Am cerut cartea. Fusese împrumutată. Dar ia stați puțin, a spus funcționarul care purta un halat groaznic, au mai sosit cîteva avize și probabil că este și cartea aceea printre ele. Da. Între timp mă privea bănuitor peste ochelari. Îmi venea să spun: măi omule, nu mai face o mutră atît de idioată. Dar tocmai atunci mi-a venit în minte un plan și nu i-am mai spus decît scurt: merde. A zîmbit o clipă ca și cum cuvîntul n-ar fi fost rostit la adresa lui, nu-l înțelesese. Cuvîntul acesta sună grozav de impersonal.

Am continuat să privesc vitrinele de lîngă pupitrul de primire. Și trăgeam cu urechea și urmăream de aproape cu privirea toate cărțile, piezișș, cu capul înclinat.

A doua zi funcționarii au ridicat din sprîncene cînd m-au văzut că intru iar și că iau loc lîngă pupitrul de primire. Ce carte? m-a întrebat nepoliticos unul din ei. I-am spus și i-am dat un număr. M-a privit scurt și a așteptat. Iar eu am făcut o mutră plictisită, cu buza de sus ușor săltată și cu o sprînceană ridicată, și mi-am dres glasul tacticos și îndelung. Am rămas acolo ca să-mi aștept cartea și i-am iscodit pe toți cei ce aduceau sau luau cărți. La început am fost nervos și plin de încordare cînd m-am gîndit că ar putea să apară dublul. Ar fi fost o situație ciudată. După ce am așteptat cîteva ore, iar respirația a început să-mi miroasă și să aibă un gust neplăcut, pentru că-mi ținusem gura închisă atîta timp și pentru că nu mîncasem încă ni-

mic, pînă la ora paisprezece, m-am lăsat de iscodit, mi s-a făcut lehamite și pînă la urmă problema nu m-a mai interesat defel.

La ora trei a intrat un bărbat ca și mine. Îmi semăna, după cum ați putut bănui. Avea aceeași statură și o haină de piele ca a mea, dar pe care atunci întîmplător *nu* o purta. M-a privit superficial cîteva clipe. În timp ce mă duceam spre el, funcționarul a spus scurt: cartea a fost restituită. Știu, i-am spus. A dat din umeri. M-am îndreptat spre străin. Mă pregăteam să leg o conversație. Mi-am zis: am să-i ofer afară un pahar și am să aflu totul. Mi-a venit o idee originală. Străinul a și dat din cap că da, cînd am început. Da, am tradus cîteva bucăți din ea, a spus el, și a fost atît de evaziv și de rece că n-am răspuns nimic, iar el, răsfoind atent cartea sa nouă, a plecat numaidecît.

Cartea a fost restituită, a spus încă o dată funcționarul. Mă simțeam groaznic. Gura mi se uscase și înghițeam anevoie. Încă nu mîncasem nimic. M-am gîndit: acum ar trebui să plec. Nu-mi mai trebuie, i-am spus.

Lighioana

Încă nu se înserase de-a binelea, iar aerul era verde, cu nori negri, grei, așa încît am scos strigăte de groază. Simțeam cum mi se prelungește uluiala de la o oră la alta. M-am apropiat de port. Arăta mai bătrîn decît îl văzusem vreodată pînă atunci. Mi-am aruncat privirea prin cîrciumi. Toate erau goale, de parcă s-ar fi vorbit între ele. Una singură avea un client, dar acela tocmai ieșea. Semiluna părea că nu progresează. Poate că se stabilizase. Pesemne că se crăpa de ziuă. Un liliac a trecut foarte aproape de mine. Am făcut un gest împotriva ghemului zburător și am intrat printr-o ușiță pivotantă. Am rămas locului și am căutat-o cu privirea pe fată timp de cîteva minute. Din cană picura bere într-o strachină. Era liniște deplină. Problemă enigmistică vizuală: unde e fata? Îmi venea să rîd, dar știam că m-aș fi speriat eu însumi de rîsul meu. Deodată am văzut că se mișcă ceva. Lîngă sobă s-a clintit un braț. Am auzit un căscat lung. S-a trădat, era menirea ei să se trădeze mereu, să se lase descoperită dînd și ea un mic ajutor substanțial (cutia de conserve cu cuțitul de conserve).

Cred că am mai stat acolo cîtva timp fără să se petreacă nimic. Apoi am văzut-o că se scoală și vine spre mine; în drum și-a întins bluza pe sîni, trăgînd-o în jos. A venit în stînga mea și mi-a scos pălăria de pe cap. Cînd mi-a văzut părul a tresărit, ca și cum s-ar fi speriat. Am observat că și-a dat și ea seama că mersese prea departe. A ezitat și ar fi vrut ca eu să nu fi intrat niciodată acolo.

Am știut atunci că intrasem instinctiv în cea mai retrasă cîrciumă din port.

Lîngă fereastră, o lampă foarte mică se balansa din pricina curentului care sufla printr-o crăpătură. Mi-a atras atenția. M-am întors încet, fără pălărie, și m-am uitat la lămpiță. Fata părea îngrozită pînă în măduva oaselor și, privindu-mă cu trufie, ca pentru a mă face să mă tem de ea, și-a aprins o țigară, apoi s-a retras după tejgheaua barului.

Trebuie să fi fost pe acolo un ceas cu cuc, pentru că i se auzea tic-tacul cu timbru metalic. Am auzit cum suflă

fata printre buzele strînse primul fum. Nu m-ar mai fi putut ispiti să mă deplasez din mijlocul localului decît dacă s-ar fi apucat brusc să se dezbrace.

La început am crezut că e liniște acolo, dar acum am auzit cum cade un tăciune în sobă, apoi încă unul. Un suport de halbă părea că se mișcă pe o masă. Atunci n-am știut dacă mai intrase cineva în încăpere, dar am știut că sînt spionat. Mi-am întors brusc capul într-o parte și m-am uitat la lămpița de lîngă fereastră. Am văzut prin geam un cap slab, enorm și am făcut ochii mari ca să-mi pot da seama dacă era al unei femei bătrîne sau al unui bărbat. Părul îi flutura lîngă geam. A dispărut cîteva clipe, apoi s-a auzit arcul ușii și străinul a intrat. Era cel mai ciudat bătrîn pe care îl văzusem vreodată. Părul îi ajungea pînă pe spate și călca drept, ca un atlet. În mînă ținea o cutie mare de lemn, cu pereții plini de găurele. Rotindu-și privirea, a venit încet spre mine, în mijlocul localului. Fata era palidă. Aș fi vrut s-o pictez. Bătrînul purta un vindiac verde închis, de piele. I-a dat respectuos din cap ospătarei de după tejghea.

Fata a umplut mașinal două halbe. Bătrînul m-a dus pe o bancă, într-un colț. A dat deoparte cutia de lemn din fața lui. Era un cub cu latura de aproximativ treizeci de centimetri. S-a apucat să-mi vorbească, iar eu îl ascultam atent. La început am crezut că ciocănește cu degetele pe masă, dar își ținea mîinile în fața lui, nemișcate. Niște mîini cu degete nemaipomenit de lungi, ca în picturile lui El Greco.

Sporovăia într-o limbă nedeslușită, amestecată cu ceva franceză, ceva spaniolă și ceva portugheză. Din limba aceea păsărească am ajuns cu timpul să înțeleg ce spune. M-a convins să cumpăr cutia cu un preț destul de modest. De fapt se lipsea de ea mai mult de mila mea; iar eu l-am crezut.

Era vorba de un animal veninos, dar care se putea domestici.

Am auzit un rîcîit și, din cînd în cînd, auzeam iarăși un rîcîit intens și mișcare în cutie. Îmi făcea impresia că jivina vorbește sau că scoate anumite sunete, care îmi dădeau fiori. Îmi făcea impresia că în cutie se afla un crab sau rac uriaș.

Vîntul sufla îngrozitor de tare. Se izbeau ferestre și cred că și uși; m-am oprit în loc ca să mă asigur că lumea e pustie, și mi-am dat seama că se loveau atîtea cercevele în casele goale încît mi-ar fi fost cu neputință să le închid pe toate, nu mai era nici o speranță să mai pot dormi o noapte. N-am zărit nici un semn de viață, dar lumea nu era încă pustie.

Jivina se mișca în cutie. Trebuia să umblu cu băgare de seamă cu cutia. O fi neagră sau cafenie? Și apoi, o asemenea arahnidă uriașă nu cumva are și opt ochi?

În timp ce stăteam pe un scaun în atelierul meu plin cu șevalete, mi-am dat seama că suisem cu pași discreți scara, ca să nu scîrțîie, că deschisesem ușa subțire de lemn și că mă aflam în cameră de multe secunde, sau poate minute. Ușa era subțire, ca o ușă de carton dintr-un decor de teatru, așa că mă simțeam în nesiguranță și spionat. Am căutat o pătură veche și am atîrnat-o la ușă. Cutia se afla în fața mea pe pardoseală și o vedeam și în oglinda mare din colț. Am reflectat ce să fac mai întîi. Ușa era încuiată. Cutia a trosnit. Se mișca jivina. Mi-era frică și transpiram. Cutia stătea în mijlocul încăperii, pe pardoseala de beton și era mult loc în jurul ei. M-am sculat de pe scaun și am luat din colț un băț gros. Am așteptat și am chibzuit că este vorba poate de o specie de păianjen care sare și atunci nu e chip să-l stăpînesc, dar bătrînul indonezian îmi păruse demn de crezare.

M-am hotărît să deschid cutia. Nu-mi mai pot aminti ce mișcări am făcut, dar aveam impresia că lumea se prăvălește peste simțurile mele. Primul lucru pe care l-am văzut a fost o uriașă și înfiorătoare insectă roșie care a țîșnit din cutie. Am auzit-o clar cum umblă. Avea picioare lungi și păroase care țăcăneau groaznic în timpul mersului. După ce s-a depărtat de mijlocul mansardei, s-a oprit într-un colț. Am fost cuprins de o frică formidabilă și am început să tremur de groază văzînd lighioana aceea. Stătea nemișcată. Cred că au trecut cîteva minute. Era o liniște apăsătoare, așa încît am avut impresia că am fost pulverizat, iar sentimentul de așteptare pe care îl avusesem la început dispăruse cu totul. O pereche dintre picioarele păroase s-au mișcat; au fost ridicate foarte încet și puse apoi cu precauție înapoi, ca pentru a pipăi terenul.

Gura și gîtul mi se făcuseră ca de piatră și deodată am băgat de seamă, cînd am înghițit pentru prima dată, că se uscaseră cu totul, așa că mi-au dat lacrimile. În timp ce ochii îmi erau voalați, păianjenul s-a deplasat cam cu un metru.

N-am avut curaj să dorm și am rămas treaz, fără să-l pierd din ochi. Cel care veghează de frică știe că primele două ore trec repede, dar, după ce s-a făcut unu noaptea, timpul se furișează în taină, ca un trădător, ochii încep să doară de atîta privit, iar urechile ostenesc de atîta ascultat. Obosești în așa hal, încît n-ai mai face nici o mișcare nici dacă ai ști că vei fi atacat și ucis. Totuși, păianjenul mă făcea să tremur și nu îndrăzneam să mă urnesc din loc. Picioarele mi-au înțepenit și mă durea spatele. Nu puteam să beau pentru că nu puteam să ajung pînă la apă: păianjenul stătea între mine și robinet.

Dimineața, primul orologiu a sunat aton, ca o toacă. Prin lucarnă am văzut o fereastră luminată; îmi era frig. Poate că dormisem ușor sau moțăisem. Lighioana stătea ceva mai încolo. Cînd s-a luminat, mă obișnuisem cu ea, iar frica mai scăzuse întrucîtva, sau poate că oboseala mă mai molesise. Cînd am întors robinetul, m-am gîndit la taverna goală, unde cumpărasem păianjenul roșu. M-am bălăcit în lavoar și m-am uitat din colț la păianjen. Am văzut scaunul pe care am stat toată noaptea, ca pe un scaun singuratic pe care stai la un interogatoriu.

Nu s-a atins de bucata de pîine pe care i-am aruncat-o. Portocala am rostogolit-o destul de departe de el ca să nu-l gonesc, dar cînd după o bună bucată de vreme părea că nici asta nu-i place, a încolțit în mine convingerea că trebuie să fie carnivor. I-am aruncat bucățele de carne crudă; prima bucățică a înșfăcat-o repede și a tîrît-o cu niște fălci care s-au dovedit a fi foarte robuste.

Deoarece lighioana nu se mișca și nu-și schimba locul decît foarte puțin, m-am instalat pe pat, cu bastonul, cu o sticlă cu apă și cu ceva de mîncare. Am petrecut ziua acolo, chibzuind, în timp ce mă uitam la lighioană, ce trebuie să fac. N-am riscat naivitatea de a dormi cu animalul acesta liber în cameră, iar cînd s-a întunecat, am încuiat camera și mi-am petrecut noaptea la Armata Salvării.

Cînd m-am înapoiat, dimineața, și am deschis ușa împingînd-o cu piciorul, am intrat repede, am încuiat și am căutat imediat cu privirea lighioana. Am văzut un șoarece ciudat, care zăcea ca și cum ar fi fost o jucărie de cauciuc dezumflată: absolut plat. Complet supt. Lighioana nu se vedea. Am căutat-o cu băgare de seamă. Întîi m-am suit pe masă, de unde am putut privi peste rafturi, peste dulapuri și peste mormanul de argilă de modelaj. Apoi am căutat peste tot, jos, mai întîi sub pat și pe urmă în pat: printre pături, sub pernă. Cînd am început să cred că fugise sau că se ascunsese într-un loc unde nu mai putea fi găsită, a țîșnit deodată chiar pe lîngă mine de sub planta mare din cameră. Am sărit la o parte și i-am auzit picioarele păroase cum țăcănesc ca picioarele cornoase ale unui rac cînd fierbe în cratiță.

După ce am închis lădița, mi-am șters cu mîneca sudoarea de pe frunte și de pe tîmple. Ușița de sticlă luneca în sus și în jos ca o adevărată poartă de ecluză. Lădița era mai mare decît cutia în care adusesem animalul, dar încă destul de ușor transportabilă cu brațele. Am aruncat înăuntru cîteva frunze de copaci. Din cei zece cobai pe care i-am cumpărat, am fixat unul în lădiță, cu o sfoară petrecută pe după picioarele dinapoi, am lăsat ușița ridicată și am pus colivia la vedere. Cobaiul s-a apucat să roadă o cojiță de pîine, agitîndu-se pe frunze. Atunci lighioana s-a îndreptat spre lădiță. Mai întîi s-a apropiat pieziș, dintr-o parte. S-a dus într-acolo în etape, ca o pisică vicleană care vrea să prindă o păsărică. Apoi, deodată, cu o primejdioasă și înspăimîntătoare viteză, s-a năpustit în colivie asupra cobaiului. Am auzit chițăitul și scîncete și am tremurat. Urmărisem cu atenție, ca un vînător, și, fără să șovăi, am tras de sfoară. Ușița a căzut și a închis lădița. Am putut vedea de aproape cum îl suge lighioana pe cobai pînă la ultima picătură.

De atunci am început să pun în fiecare seară cîte un șoarece sau un cobai în lădiță, închizînd păianjenul înăuntru în timpul nopții, așa că puteam dormi liniștit. Dimineața îi dădeam drumul și umbla toată ziua liber prin cameră. Apoi am început să-i vorbesc, întîi cu stîngăcie, firește, nefiind obișnuit, ca unui sugar furat sau ca unui cîine preluat de la alt stăpîn. Părea că-mi ascultă vocea și

că e mai înțelegător decît multe alte animale și chiar decît unii oameni.

M-am apropiat de el zi de zi tot mai mult, vorbindu-i tot mai îndelung și mai des. Uneori nu-i dădeam nici o pradă cîteva zile la rînd, dar aruncam pe jos o bucățică de blană, sau o coadă de iepure de casă, spre care se repezea numaidecît. Așa încet-încet, l-am domesticit. După vreo douăsprezece zile l-am atins chiar cu mîna; acum mă obișnuisem cu el cum m-aș fi obișnuit cu un animal domestic oarecare... Și apoi, într-o seară, mi-a venit o idee. Știam acum ce voinică este lighioana: tîra după ea un cobai mare aproape la fel de repede ca atunci cînd umbla singură și era mai iute ca un cîine. Se cățăra pe pereți și pe tavan și știam că, de îndată ce putea înhăța prada, îi injecta un venin puternic, cu efect paralizant imediat. M-am dus întîi la o fată de stradă, care îmi pozase cîndva, și i-am cerut un pisoi nou-născut, prefăcîndu-mă că-l găsesc foarte drăgălaș. Am fost nevoit să mă prefac, pentru că de fapt eu urăsc pisicile ca pe oameni, și mai mult decît țînțarii și tramvaiele. Cele dintîi lucruri pe care țineam să mă răzbun erau stupidele și dezgustătoarele tramvaie, în care mă simțeam întotdeauna îmbrîncit și murdărit și... pisicile care îmi intrau pe vremuri în cameră pe fereastră și făceau o murdărie îngrozitor de rău mirositoare pe cuvertura patului, pe covor și în alte locuri. Și acum mă mai trezesc în fiecare noapte din cauza pisicilor; uneori e o simplă închipuire. Odată m-am cutremurat cînd un copil mi-a povestit impresionat că văzuse cum un crescător de porumbei, înarmat cu un baston care avea în vîrf un cui de cinci țoli lungime, bine ascuțit cu pila, gonise o pisică pînă pe glaful unei ferestre situate la mare înălțime. Pisica se ghemuise într-un colț, între niște ziduri înalte, iar omul abia a putut să se apropie. Era furios. Iar în hulubărie copilul văzuse porumbei morți, plini de sînge, și o groază de pene. Pisica șuiera și miorlăia strident; apoi crescătorul de porumbei, furios, a ajuns totuși pînă la pisica furioasă și a străpuns-o cu cuiul fixat pe baston, în timp ce ea se zvîrcolea cu mișcări atît de rapide cum numai o pisică e în stare și țipa și zgîria cărămizile.

N-a fost chiar atît de trist cînd păianjenul s-a repezit la pisoiul care umbla încet prin cameră pe lăbuțele lui de cati-

fea și l-a ținut pe loc pînă i-a supt tot sîngele. După ce s-a săturat, l-am dezmierdat cu degetul mijlociu și am pus în jurul lui frunze și crenguțe aduse din parc.

Spre spaima mea, la început, apoi spre uimirea mea, lighioana a mai crescut. Și după vreo trei luni era atît de domesticită, încît o puteam dirija spre orice obiectiv viu. Într-o seară am atras în cameră un motan bătrîn care plîngea și țipa în fiecare noapte, ca un copil de doi ani, și mai tare. Atunci am crezut că am să-mi pierd uriașa insectă roșie, dar cred că motanul era orb, și prea bătrîn, ca să poată face sărituri sau să învingă dușmanul. Văzusem că în toate luptele dintre pisici se lăsa mușcat. Lighioana i s-a prins brusc de burtă și de piept și atunci motanul a căzut pe spate, a dat violent din capul lui rotund, s-a agățat cu ghearele, dar n-a izbutit să scape de insectă și apoi mișcările i s-au încetinit, paralizate, și în timp ce nu mai avea decît convulsii slabe, iar eu priveam cu respirația oprită, păianjenul l-a supt pînă l-a ucis.

Arahnida îmi umplea existența cu o puternică și irezistibilă prezență. De cînd o aveam, nu mai pictasem nimic și nu mai făcusem nici măcar o schiță. Ultimele trei pînze stăteau neterminate pe șevalete. Din seara în care achiziționasem lighioana nu mai închisesem borcanele cu culori și nu-mi mai spălasem pensulele și penelurile. Dar mă simțeam mai bine. Privirea îmi devenise mult mai rapidă și mai pătrunzătoare, auzul mai fin, mișcările mai scurte și mai nervoase, dar mai bine coordonate. Eram plin de tensiune și de o nouă vitalitate. Chiar atunci cînd nu știam unde stă ascunsă și nu mă mai gîndeam la ea, cînd mîncam, cînd plecam, cînd modelam ceva din lut, vreo oală sau vreo strachină pe care s-o vînd din lipsă de bani, sau cînd dormeam, tot timpul îi simțeam prezența. Uneori se ivea subit spaima, umbla prin mine și se oprea nemișcată undeva, brusc și inexplicabil, cu o viclenie tîrîtoare. Cînd o observam și o urmăream îndelung, mi se părea cîteodată că rămîne în urmă, dar își continua drumul.

Cînd își ucidea victimele, aveam adevărate șocuri, pe care le exteriorizam prin hohote de rîs isterice, ținînd capul vîrît în mormanul de pături aruncate claie peste grămadă.

Mă convinsesem de oportunitatea noului meu plan cînd a fost vorba de cîine. Cîinele vagabond, pocit și murdar, care îmi ieșea pretutindeni în cale, mîrîind, negru ca tăciunele.

Din banii mei, veșnic ultimii, îmi rămîneau totuși oricînd zece franci pentru o bucată de caltaboș, pe care aș fi preferat să-l mănînc chiar eu. Cu prețiosul caltaboș am reușit să atrag cîinele. I-am adresat, firește, cuvinte ipocrite și i-am aruncat o bucățică de cîrnat, pe care a prins-o lacom în bot. A mers automat tot drumul după mine, ținînd tot timpul capul în sus.

La mansardă i-am dat jumătate de cîrnat, sperînd să-l pot reține fără prea multă osteneală pînă se întunecă de-a binelea (începuse să se însereze). I-am dat o bucățică de pîine, pe care mai întîi a luat-o în bot, dar apoi i-a dat drumul. S-a uitat la mine. De cîteva ori a adulmecat prin cameră părînd să uite pentru ce venise. S-a postat la ușă, ca și cum ar fi spus că vrea să plece. Dar apoi am pocnit cu limba și i-am arătat cîrnatul, din care i-am dat o bucățică, și atunci s-a instalat iar pentru scurt timp în fața mea, rîcîindu-mi nerăbdător piciorul cu laba.

Cînd s-a mai întunecat, m-am așezat pe pat, ținînd bine sub observație întreaga mansardă, căci timp de trei zile nu-i mai dădusem păianjenului de mîncare, ca să-mi reușească experiența. (Uneori mă întrebam chiar dacă nu-i dădeam prea multă hrană). Cînd s-a făcut în cameră întuneric aproape complet, am zdrobit cîrnatul într-o farfurie, cu un pic de pîine și un pic de apă. Cîinele a înghițit lacom mîncarea. Întîi a stat iarăși cîtva timp în așteptare la ușa dinspre scară, dar în cele din urmă s-a culcat în fața ei, pe jumătate încovrigat. Mi-am zis că un animal presimte moartea și atunci se neliniștește, dar cîinele nu părea să presimtă nimic. A scheunat de cîteva ori, a clipit din ochi și a adormit.

Cu respirația accelerată, am iscodit cît am putut de inofensiv bezna care devenise aproape completă. Din cînd în cînd, părea că totul îmi joacă în fața ochilor și că se mișcă sau că licărește. Deodată am știut că se clintește ceva, și nu cîinele. Nu știam de unde venea. Și apoi am văzut brusc păianjenul urcîndu-se spre tavan. M-a trecut un fior. Acum, văzîndu-l deasupra camerei, m-am speriat de mărimea lui impresionantă. Nu știam cît cîntărește, dar simțeam că în această insectă ireal de mare se ascundea o forță enormă. Probabil că abia venise într-acolo, pentru că înainte cu o clipă n-o văzusem nicăieri. A stat scurt timp liniștită, exact deasupra cîinelui, după cît am putut aprecia. Parcă mi-ar

fi dat cineva un brînci în spate, cînd a căzut ca o felină, chiar lîngă cîine, care a sărit în picioare ca pe arcuri. În timp ce abia începuse să latre speriat, păianjenul i se și agățate de piept. Zăpăcit, a încercat să-l înhațe, s-a răsturnat și a început să se zbată culcat pe spate. Lătratul lui, pe jumătate mîrîit, s-a transformat din ce în ce într-un scheunat jalnic, în timp ce dădea din picioare, se rostogolea și gîfîia. Apoi și-a dat capul înapoi, și-a ridicat botul și, cu buzele încă răsucite, a căzut într-o parte. Atunci am auzit de jos scîrțîitul scării. Etajul de dedesubt era ocupat de birouri pustii, deci era cineva de la etajul al doilea. Mi-am simțit bătăile inimii în ceafă, iar limba mi s-a lipit de cerul gurii. Eram ca paralizat, împreună cu întreaga viață de la mansardă. Era o liniște mormîntală. Pașii s-au oprit undeva pe scară. Cineva se neliniștise din cauza schelălăitului puternic al cînelui. Am început să rîd zgomotos și să pocnesc din limbă și să vorbesc într-adins nu prea tare, ca și cum i-aș fi vorbit unui cîine, și mi-am tîrșîit greoi și de cîteva ori picioarele pe dușumele. Măi ștrengarule, hai măi ștrengarule, hai, vino, am strigat, trăgînd atent cu urechea. Mi-am dat cu palma pe pulpă, și cînd m-am oprit am auzit din nou pașii de pe scară, care se depărtau, coborînd, apoi o ușă care s-a închis.

Lîngă ușa mea zăcea un mic morman negru, dublu.

Înainte de a aprinde lumina, am răsturnat oglinda pe jos și n-am călcat-o în picioare, ci am făcut-o bucățele cu călcîiul. După acea încordare tulburătoare n-aș mai fi vrut să mă văd în oglindă.

Nu mă mai puteam lipsi de lighioană, mă subjugase ca un stupefiant. Simțeam că e bunul meu, o coexistență prețioasă, o coordonare. Să pictez nu mai aveam timp și, destul de ciudat, nici nu mai simțeam nevoia. Mi se părea că e o activitate inutilă și lipsită de importanță. Ce-i drept, mai modelam destul de mult și intens, castroane și oale de lut. Pînă ce m-am lăsat și de modelat, după ce am intrat prin efracție, prima noapte, cu păianjenul.

Cunoșteam ușa pentru că fusesem des în camera lui. Mai întîi am reflectat mult pînă să știu care e ora cea mai favorabilă pentru efracție. Nu trebuia să încerc la un interval prea scurt după culcare, nici în toiul nopții, pentru că atunci omul se trezește ușor și ar fi fost și periculos să umblu la ora aceea pe stradă cu cutia în brațe, și nici prea aproape de zori, pen-

tru că atunci se luminează de ziuă și unii oameni se scoală devreme. Poate că un astfel de om locuia chiar lîngă el.

A bătut ora două și jumătate în casa de alături. Mă neliniștea și mă înfricoșa faptul că se auzea prin zidul de calcan. Mi s-a părut chiar că percep și tic-tacul, dar mi-am dat seama că-mi auzeam uneori propriul meu ceas de mînă, iar alteori nu. Ușa era descuiată. Asta nu m-a mirat, pentru că era un om așezat și era sărac lipit, așa că în odăița lui murdară nici cel mai ticălos om n-avea ce face. Am resimțit o tainică plăcere nocturnă cînd am putut să constat că eram atît de tăcut și de precaut, încît parcă nici nu mai aveam nevoie să respir. Omul poate trăi și cu mai puțină respirație decît se crede. Mi-am zis chiar că n-am să mai respir deloc. După ce ușa a fost deschisă cam de treizeci de centimetri, am deschis cutia și am dat drumul lighioanei în cameră. A stat întîi liniștită cîtva timp, așa am avut impresia, apoi am văzut într-o fîșie de semilumină, care cădea prin fereastră pe partea laterală a patului, o mînă palidă care se ridica și cobora, ca și cum ar fi ciocănit ușurel pe pătură. Respirația omului adormit scădea vădit. Cînd am socotit că momentul e destul de lipsit de primejdii, m-am furișat înăuntru, foarte tare aplecat, aproape tîrșîindu-mi picioarele la cîțiva milimetri deasupra pardoselii, ca un dansator dibaci, ca să nu calc lighioana, dacă s-ar fi aflat undeva pe jos. Am tras cu urechea lîngă pat și, în timp ce-mi țineam lanterna de buzunar, plată și colorată, lipită între ochi, așa ca să nu pot fi recunoscut niciodată în lumina aceea slabă, am îndreptat fasciculul luminos spre el și am văzut păianjenul, care se deplasa lent de pe gîtul lui pe obraz și pe cap. I-am pus lădița în față și a intrat automat în ea, ca o buburuză într-o cutie de chibrituri.

A fost întotdeauna atît de liniștit, încît acum nu mi se părea un păcat ceea ce făcusem. Nu era extraordinar, dar nici rău. Țineam la el. M-am gîndit mult la asta. Ziarele au scris despre o „crimă sau moarte subită" cu titluri atît de mici, deși pe prima pagină, încît aproape că n-au fost văzute.

A patra oară. A patra oară.

Nu puteam să-l sufăr pe bătrînul flașnetar care stătea în fața catedralei cu căruciorul lui construit și pictat în chip de catedrală. Știam unde locuiește. De mult mă încăl-

zea certitudinea că am să-i vin de hac, lui și tocilarului de pe stradela Moorken, care credea că tot orașul depinde de picioarele lui, cînd, sub șopronul lui caraghios, călca pe cele două scîndurele subțiri care păreau a fi niște prelungitoare vii ale picioarelor.

În parte, așteptările mi-au fost înșelate pentru că noaptea părea atît de calmă și de călduță, încît m-a dezarmat fără să bag de seamă, iar elanul mi s-a topit ca o bucată de zahăr în ploaie. În parte, așteptările mi-au fost înșelate, pentru că noaptea nu m-a ajutat. Adeseori nopțile nu ajută pentru că oamenii cred copilărește că nopțile sînt toate la fel de propice.

Bătrînul dormea într-un pat așezat pe un coridor, după cîte știam. Întrucît nu putea plăti nimic, ceilalți doi bătrîni îl lăsau să doarmă acolo de milă, dar și pentru că mirosea urît. În odăița lor nu era loc pentru trei. Peste zi, cînd era vreme rea și nu putea ieși cu flașneta, stătea cu ei în cameră. Făcea parte din triumvirat. Locuia cu ei, dar dormea pe culoar. Acolo era uimitor de cald. Întregul culoar îngust, care la capăt se înfunda într-un perete, părea să trăiască datorită căldurii și respirației bătrînului. Prin ușă i-am auzit pe ceilalți cum sforăie.

Atunci i-am dat păianjenului drumul; prea devreme. Ce s-a întîmplat, brusc, nu știu, dar bătrînul și-a ridicat capul, înainte ca păianjenul să se afle pe trupul lui. L-am auzit că mormăie întrebător: hă? Nu mi-am mai putut ține respirația. Am vrut să chem lighioana înapoi, dar ar fi fost o nebunie. Păianjenul nu era un cățel. Aș fi vrut să fug, dar mai speram că păianjenul tot are să-i vină de hac. Bătrînul părea că nu bănuiește încă prezența mea după colț, lîngă scară; atunci l-am auzit deodată că țipă ca un copil pe care îl sperii cu... un păianjen! A lovit cu mîna. Cu ochiul meu neliniștit, lipit de muchea colțului zidului, am văzut cum îi cad păturile pe jos. A lovit cu mîna; păianjenul i s-a agățat de mînă. A urlat cu o voce spartă și stridentă, ca un om torturat, și a izbit de perete păianjenul care i se ținea agățat de mînă. Păianjenul a șters-o, înclinat, adică pe jumătate pe perete și pe jumătate pe pardoseală, și a venit spre mine. Inconștient l-am primit în lădiță și am luat-o frumușel la goană pe scară în jos. Am auzit voci. Cineva a deschis o fereastră și s-a uitat pe stradă. Mi-a strigat ce-

va. Alo, ce s-a întîmplat? am auzit de undeva din spatele meu. Alergam ca scos din minți. Am aruncat păianjenul în Escaut cît am putut de repede. Era unica mea salvare. Apoi am pornit spre casă, absolut calm și liniștit, pentru cazul că m-aș fi întîlnit cu cineva. Dar în sinea mea continuam să alerg ca un scos din minți. Tot timpul am avut impresia că sînt spionat și urmărit, că sînt căutat. Fierbeam. La început am fost convins că se va ști că eu am fost. Dar datorită unei ciudate capacități de a mă stăpîni, am scăpat. Omului acela nu i s-a dat niciodată crezare cînd a vorbit despre păianjen.

M-am refugiat aici. Am blestemat, am lîncezit. De atunci am retrăit de o mie de ori noaptea aceea. Nu-mi dau seama care a fost hiba. Nu văd hiatul. Am încercat adeseori să aflu ce... A fost oare de vină păianjenul, sau bătrînul, culoarul, patul, sau faptul că locuiam lîngă Escaut, sau eu, sau noaptea,... sau altceva?

La stînga liniei de elicoptere

Vremea era schimbătoare. Aerul era limpede, iar după soare se vedea că e vară. Uneori vîntul sufla mai tare. Norii erau mai groși și părea că se apropie furtună sau ploaie, dar norii treceau repede mai departe, se risipeau, se împrăștiau, se schimbau. Și apăreau din nou porțiuni albastre pe boltă.

Plutea. Plana. Uneori, cînd vîntul sufla tare, se rotea ca o sfîrlează. Încerca să-și păstreze înălțimea. Zbura aproape tot timpul la o jumătate de metru deasupra solului. Își lua iarăși înălțime cînd întîlnea obstacole. Sclipea, dar pierdea tot mai mult din forța ascensională și din energie. Acum se deplasa mai anevoie, uneori mai mult datorită curenților de aer și palelor de vînt decît propriilor sale puteri.

La marginea unei pajiști fu absorbită cu putere de un pîrîu plin. Și numai cu mare greutate putu să se mențină la oglinda apei, luînd viteză, pentru ca la vreo zece metri mai în aval, urcînd deodată pieziș deasupra gîrlei și trecînd malul, să dispară în văzduh.

Simțea și vedea sub ea autostrada cu cîte trei benzi în fiecare sens, care ducea în linie dreaptă spre orașul de departe. Mașinile goneau pe benzile de circulație. Aproximativ la un kilometru în stînga autostrăzii trecea linia de elicoptere.

Zgomotul a trei avioane veni odată cu vîntul și apoi se stinse.

Acum aproape că nu mai sclipea. Treptat deveni mai transparentă și începu să geamă. Plutea lin și neajutorată, depărtîndu-se de drumul de beton.

Deveni mai tăcută.

Apăru orașul. Drumurile ca niște dungi albe duceau spre el.

Acum se afla în centura verde care înconjura orașul și care avea cîțiva kilometri lățime.

Uneori simțea șocuri. Cu încetul, devenea inexistentă.

Se apropia tot mai mult de terenul în lungă pantă lină, care nu era nici măcar o colină. Geamătul spori în valuri mai scurte. Era formidabil că o făptură atît de mică putea produce asemenea vibrații radiante.

Ce fatalitate o făcuse să aterizeze aici, pe Pămînt? Timp de multe zile duse lupta împotriva mediului cu totul străin. Zi de zi își pierdea viteza și înălțimea. Acum zbura și plutea bîzîind jos, aproape de sol.

Ajunsese lîngă terenul în pantă.

Uriaș și vizibil de la multe mile depărtare se mișca aparatul. O suprafață orizontală se balansa lent. Forme de aluminiu suspendate și cu geometrie schimbătoare străluceau la soare. Plăcile de bronz și cercurile de fier erau mai dure. Bara lungă făcea foarte regulat, ca un rotor enorm, cercuri oblice la cîteva zeci de metri deasupra terenului gazonat.

Aparatul era spațiu și mișcare, încîntare. Nu mult mai departe era autostrada.

Trecu pe sub aparat spre iarbă și bîzîind slab, bîzîind slab, deveni în scurt timp invizibilă, și în cele din urmă dispăru, sub aparatul care se mișca solemn și lent.

Și atunci fu inexistentă.

Într-un viitor depărtat

Liniștea care domnește pe planeta Pămînt este desăvîrșită, pe uscat. Nu se mai clatină plante, nu mai foșnește nici un frunziș. Cîmpiile nesfîrșite acoperite cu iarbă se mișcă fără zgomot, ca o lînă verde, ca niște păr. Iarba care a pus treptat stăpînire pe terenurile înțelenite, pe piețe, ruine, aeroporturi. Harnica iarbă supraviețuitoare, care a preluat drumurile și fostele ogoare moarte, ca o ștafetă. Preluarea a durat multe decenii. După ce mai întîi fusese o pustietate totală pe pămînt. Mări moarte, aer mort, rîuri moarte, moartă și glia. Siluetele pleșuve ale copacilor de odinioară sînt de mult putrezite, prăbușite, pulverizate, moarte. Înțepenirea hibernală în care a sfîrșit lumea, în anotimpul vară. Sori voalați, ca niște imagini fantomatice, o multiplicare optică în stratul de ceață de deasupra pămîntului. Lumină solară rece, temperată, filtrată, cu intensitate redusă și cu un puternic miros urît. Nicăieri nu mai era mișcare, ci doar repaos absolut. Timp de ani de zile scheletele cenușii, răspîndite pretutindeni în dezordine, cu milioanele, pe alocuri grămădite unele lîngă altele sau unele peste altele, formînd astfel pachete compacte, pălind tot mai mult cu trecerea timpului și prefăcîndu-se în pulbere, sau acoperite de o vegetație ca un fel de mușchi: iarba renăscută după o sută de ani. Împreună cu iarba trăiește o insectă dintr-o specie care n-a existat niciodată înainte. O gîză mică, alb-trandafirie, sticloasă, tîrîndu-se extrem de încet prin iarbă.

Este o liniște desăvîrșită pe uscatul planetei Pămînt. De o sută de ani. Pe marile băltoace ale planetei clipocește uneori un zvon. Susurînd, clătește un sunet către maluri, rostogolindu-se și lunecînd, rozînd. Absorbind, se sparge apa de marginile ei. De marginile întinderilor ei.

Pe porțiunile de uscat, fostele continente, e o liniște desăvîrșită.

La un interval de mulți ani după ce întregul uscat fusese în întregime acoperit cu iarbă, iar pe lume nu existau încă decît trei culori — verdele ierbii, albastrul-cenușiu al apelor nestrăvezii și trandafiriul unicei specii de insecte, care trăia inertă și mută la piciorul firicelelor de iarbă — a apărut o nouă insectă. O larvă mică, vermiformă, avînd a pa-

tra culoare, născută odată cu insecta: brunul. De mai multe ori s-au succedat cele patru anotimpuri, care erau aproape identice ca formă și înfățișare, ca temperatură și lumină. Nevăzută, neobservată, noua specie de insecte s-a reprodus în acea epocă și s-a înmulțit în milioane de exemplare, neîmpiedicată de nimic, neamenințată de nimic. Și trăind din iarbă. Iar într-unul din anotimpuri s-a născut dintr-o dată și mai tîrziu din nou, a cincea culoare de pe pămînt. Era un galben țipător. Culoarea galbenă s-a desprins din culoarea brună. Galbenul s-a înălțat și a fîlfîit deasupra ierbii. Bucățele de galben mici și colțuroase fluturau la înălțime mare sau mică deasupra ierbii.

După de două ori patru anotimpuri a luat naștere a șasea culoare: roșul. Și minune! n-a trăit singură în unul din cele patru anotimpuri care semănau toate între ele, ci în trei.

Și după unicul anotimp în care nu s-a putut semnala nici o dovadă despre a doua insectă, a luat naștere a șaptea culoare. Această culoare era negrul. Și de atunci încolo s-au rotit în vîrtej cele patru culori deasupra pămîntului acoperit cu iarbă și deasupra apelor albastre-cenușii. Și deasupra insectelor trandafirii de cristal din iarbă, care n-au ieșit niciodată de acolo.

Și de atunci înainte s-au născut repede, una după alta, toate celelalte culori ale istoriei: violetul, portocaliul, smaranul, vica, smertul, vranga, elu-ul, blivitul, care erau culori asexuate. Ronco-ul, storunul, slata, toionul, gritul, brasul, tecta și încet-încet toate celelalte culori sexuate.

Și toate aceste numeroase culori trăiesc de atunci încoace în pămîntul acoperit cu iarbă, fără să iasă la iveală.

Decît în al doilea anotimp, dar și în al treilea și în al patrulea.

Atunci ele se desprind, una după alta, atunci se înalță deasupra ierbii, tot mai mult. Și flutură atunci multiplicate la infinit deasupra planetei Pămînt. Iar numărul lor crește neîncetat, așa că flutură și deasupra marilor ape.

Și așa se face că planeta este înconjurată în întregime, aproape fără întrerupere, pînă sus în tărie, de aceste miliarde de insecte-culori, care își tot deschid și își închid aripioarele.

Nici pavilioane, nici banderole

E un vas de pasageri, am spus, privind cu luneta. Era greu de prins o imagine clară, din cauza mișcărilor neregulate ale vasului nostru pe valuri, pe care le spinteca sub vînt, culcîndu-se uneori pe o ureche, așa încît nu se mai putea urmări nimic cu luneta. Mă agățam zdravăn pînă ce pala de vînt trecea și vasul se îndrepta din nou. Vine perpendicular pe drumul nostru, o să-l încrucișăm de aproape, a spus Göran. Navigam cu 10 noduri și vîntul sufla constant din sud-est. În felul acesta trebuia ca în vreo douăzeci de zile să vedem pămîntul. Mi-am reamintit de plecarea noastră din Cherbourg, unde am fost petrecuți de toate iahturile și bărcile ancorate acolo, sau venite din porturi sportive apropiate ca să ne spună drum-bun. Era o hulă puternică; pe lîngă noi se legănau vreo cîteva traulere și două șlepuri, care cu ajutorul tunurilor de apă scuipau la înălțimi mari, în vînt, fîntîni țîșnitoare. Și oricine avea claxon sau sirenă făcea zgomot, iar cine nu dispunea de nici un alt aparat sufla în goarna de ceață. Așa a fost începutul călătoriei noastre în jurul lumii. *Doi oameni cu un velier de opt metri lungime fac înconjurul lumii. Azi plecarea din Cherbourg:* ultima manșetă de ziar pe care aveam s-o mai vedem în fața ochilor, multă vreme. A doua zi trebuia să contăm pe un vînt de gradul 8 sau 9. Dar din fericire nu fusese decît un capriciu meteorologic de o jumătate de zi.

E un pachebot vechi, am spus, privind cu luneta. Vechi? a întrebat Göran, care a prins mirarea din vocea mea. Pare să fie un vas din anii douăzeci, am spus eu, are un coș înalt, aproape vertical. Ia uită-te, preiau eu timona. Da, și prea mare viteză n-are, a mormăit Göran. E o rablă veche grecească, sau cam așa ceva, sau portugheză.

Se apropie serios, poftim, mai uită-te, dacă vrei, a spus el. Am căutat cu luneta vasul. O rablă veche, în orice caz, asta e sigur, dar cu vopseaua intactă, nu e o putină ruginită. Însă nu se vede nici un pavilion și nici o banderolă. Și nici un semn de viață.

Păi e simplu, a spus Göran, atunci e un vas fantomă. Un olandez zburător. Ia să ne ducem să-l vedem mai de aproape.

Distanța dintre iahtul nostru și ciudatul pachebot se micșora văzînd cu ochii. Lunecam pe apă; vîntul se mai potolise întrucîtva, sau cel puțin palele de vînt încetaseră. Cînd am ajuns chiar lîngă vas, am cîrmit ceva mai într-o parte, cu velele sub jumătate vînt. Am desfășurat parîmele. Vinciurile țăcăneau, iar noi goneam spre el prea sub vînt. Am luat luneta și am cercetat din nou colosul. Am auzit mașinile, care duduiau calm, lent și regulat. Plutea foarte sus, așa încît linia lui de pescaj ieșea mult deasupra oglinzii apei, deci nu era încărcat decît neînsemnat de puțin sau aproape deloc. Tot nu văd încă nici un semn de viață, să știi, am spus. Ce-i drept, văd oameni în timonerie, dar nu suflă, nu mișcă, nu se clintesc.

Atunci e un vas fantomă, a repetat Göran sec. Hai să dăm un ocol în jurul lui. Poate că izbutim să ne cățărăm sub vînt pe bord, dacă cel puțin ar atîrna și acolo o scară de frînghie, ca la babord.

Am navigat pieziș spre etamboul lui și am virat de bord prin spatele lui. Siajul i-a șișlit asemenea clăbucului de săpun, cînd l-am traversat. Coca lui neagră era într-adevăr bine întreținută, suprastructura înaltă, cu trei punți, era albă, iar coșul rigid, de modă veche, era negru. A început totuși să mi se pară cam sinistru că nu dădea încă nimeni nici un semn de viață. Personajele din timonerie păreau legate acolo. Pe etambou nu figura nici un nume, nici portul de domiciliu. Nu e nici măcar o navă prea mare, am spus eu. Un pachebot vechi de croazieră, din primii ani de după primul război mondial.

Navigam acum atît de aproape de coca neagră, înaltă, încît auzeam ecoul clipocitului propriei noastre ambarcații. Am ridicat privirea. Nu se vedea nici un om. O scară de frînghie atingea normal valurile și se balansa, izbindu-se de coca. Iar de pe bord atîrnau două parîme cu capetele despicate, care se tîrau în apă. Hai, preia un pic, eu fixez parîmele, a spus Göran, și rămînem în coasta lui. Pentru că ne ducem totuși la bord. Poate că ăsta e un vas destinat pentru remorcare și n-are decît un echipaj de cîțiva oameni. Și poate că s-a întîmplat ceva, s-au sufocat sau așa ceva, din cauza vreunei fuite de gaz, sau au murit de vreo boală molipsitoare acută.

Îndată după ce am controlat dacă tampoanele sînt bine fixate între vasul nostru și coca neagră, și după ce parîmele au fost asigurate, ne-am cățărat pe scara de frînghie. Cînd am ajuns, eu cel dintîi, cu capul deasupra copastiei, i-am văzut. Erau vreo zece. Dacă ar fi fost mai mulți, mi s-ar fi părut poate mai puțin bizar. Dar așa era oribil. Stăteau în șezlonguri, nemișcați, cei mai mulți purtînd ochelari de soare cu rame groase de baga, albe, sau maro, sau negre. Picioarele sfrijite ale femeilor erau întinse, cu tocurile pantofilor de tenis rezemate de punte. Picioarele bărbaților, cu genunchii ascuțiți, în pantaloni de flanel gri deschis. Fețele cu orbite goale și cu obrajii scofîlciți se uitau țintă spre neant, în gol, cu privirea îndreptată înainte sau cu capul lăsat oblic pe un umăr. Un singur personaj ținea gura deschisă, de parcă ar fi dormit: o gaură căscată.

Ne-am uitat încremeniți la cadavrele sfrijite din șezlonguri. Un voal subțire de organdi, legat în jurul încheieturii uneia din cucoane, flutura în vînt. Iar un crac de pantalon se lovea ușor în partea cealaltă de un picior.

Vesel spectacol, am spus. Și, cu siguranță, e un vas fantomă, sau ceva cu mult mai rău. Am plecat de la prova și am urcat scara care ducea spre puntea a doua. Apa din piscina de culoarea peruzelei ne reflecta sclipiri de soare în ochi. Pe margine, lîngă scărițe, stăteau trei bărbați în costume de baie mari, negre, de modă veche, și două cadavre ale unor ființe care trebuie să fi fost cîndva fete tinere. Capul lor era lăsat în piept, ca și cum ar fi privit piscina. Îngrozitorul miros antiseptic nu venea numai din apă, ci de peste tot de pe punte. Sînt mumii, a mormăit Göran. Mumii din deceniul al treilea al secolului nostru. Oameni împăiați, am îndreptat eu. Stropiți cu un strat de spumă de plastic sau ceva similar, pentru că astea nu sînt cadavre uscate obișnuite, și cu siguranță nu trupuri descompuse. Sînt evident împăiate cum se împăiază păsări moarte.

Cînd am fost aproape de tot de ele, am văzut că erau fixate cu cîteva cureluțe de scărițele de fier. Unul din cadavre avea vînătăi pe gît.

Hei!

M-a trecut un fior rece cînd am auzit apelul scurt al lui Göran, care însă n-a primit răspuns.

Mai e cineva în viață pe bord?

N-am putut deslușî nici un sunet, afară de plescăitul unui val la pupa vasului și de duduitul mașinilor. Am auzit un

ticăit: lovirea regulată a catargului de aluminiu al ambarcației noastre.

Intrarea strict oprită. Tăbliţa se balansa, atîrnată de un lanţ, în faţa scării care ducea spre timonerie. *Officers only*, permis numai ofiţerilor, scria pe o tăbliţă prinsă oblic în şuruburi lîngă scara de fier. Göran a smuls lanţul şi l-a lăsat să cadă, cu plăcuţă cu tot, pe peretele de lîngă scară, unde s-a balansat încoace şi încolo, zăngănind.

Ajuns sus, a pus mîna pe clanţa de aramă şi a deschis în faţa mea uşa timoneriei. Cadavrul timonierului stătea drept, ţeapăn, la timonă. Un alt personaj se proptea pe două braţe rigide de busola mare, de aramă, cu picior. Aici mirosul de dezinfectant era cu mult mai pătrunzător decît afară, pe punte. Mi-am făcut vînt cu mîna în faţa gurii şi nasului şi am dat din cap ca semn că trebuie să ne ducem la pupa. Pe lîngă coş, unde duhoarea de fum şi de funingine venea în valuri în jurul nostru, şi pe sub bărcile de salvare de lemn, am ajuns la pupa punţii a treia. În cuva cu nisip stăteau pe vine trei trupuri mici de copii, în timp ce o dădacă nemişcată, cu o basma cenuşie fluturîndu-i în jurul capului osos, părea că priveşte cum au încremenit copiii în timp ce se jucau în nisip. Într-o găleţică era înfipt un steguleţ, de un albastru spălăcit.

Am cercetat cu privirea spaţiul din jur, căci mă temeam de o apariţie sau mişcare subită, neaşteptată. Aveam sentimentul că sîntem spionaţi. L-am văzut pe Göran că se uită în sus, spre catarge, spre antenă, spre fumul care ieşea pe coş. Cu paşi calmi, ne-am dus spre puntea de tenis, situată mai jos. Nişte mumii, gătite în pantaloni şi rochii de tenis de modă veche, se odihneau pe scaune pliante, de lemn. Fileul se legăna în briză. Pe cămăşile şi bluzele albe se vedeau mici fulgi negri de funingine; tot aşa şi pe părul legat cu panglici al cucoanelor şi pe părul pieptănat spre spate şi pomădat al domnilor. Urmînd balansul vasului, trei mingi de tenis se rostogoleau încetişor, foarte aproape una după alta, de-a lungul plasei împrejmuitoare. De fileu era înnodată o batistă, care abia se mişca.

Puntea de dedesubt era complet goală. Atunci am auzit muzică în surdină. Am intrat pe o uşă deschisă şi ne-am pomenit în lounge. În spatele tejghelei barului se afla un cadavru îmbrăcat în uniformă de steward, cu degetele ambelor mîini curbate în jurul unei sticle, ca nişte picioare de pasăre. Cei trei oameni care alcătuiau taraful stăteau ne-

mișcați și mumifiați pe micul podium de catifea roșie și ascultau un foxtrot vechi care se auzea slab de undeva. Iar pe micul parchet de dans, trei perechi în ținută de prînz, fiecare pereche cu trupurile înlănțuite și cu capetele rezemate unul de altul și privind în gol cu orbitele lor goale, din care ochii fuseseră scoși. Nu cumva fiecare din ei nu voia să vadă suferința sau cruzimea partenerului?

Din lounge am văzut prin ușa dublă, deschisă, că nu e nimeni în sufragerie, unde mesele erau puse, cu fețe de masă de damasc alb, cu tacîmuri de argint și cu farfurii de porțelan. Pentru niște oaspeți care nu mai aveau să apară niciodată.

Nu e nici un om viu la bord? am întrebat eu tare, așteptînd vag un răspuns. Dar în sală a continuat să domnească o liniște lugubră. Numai în ultimul plan se auzea slab muzica din lounge.

După ce am traversat sala de mese, am coborît scara lată care ducea spre *tax free shop,* unde o doamnă care părea foarte bătrînă, cu părul alb ca zăpada, stătea în spatele suvenirurilor, crispată, ca și cum ar fi rămas încremenită în spasmul cel de pe urmă, și cu o față fantomatică, pe care se citea o suferință de nespus.

Asta e o corabie gen Madame Tussaud, a mormăit Göran. A scos un fel de oftat, care exprima o tensiune neobișnuită. Mi-a luat-o agale înainte prin culoar spre cabinele de clasa I. Involuntar ne-am oprit în fața uneia dintre uși. Am încercat dacă e încuiată. Cu un clinchet, s-a deschis fără să scîrțîie. În cabină erau două cușete suprapuse. Pe patul de jos era întins un bărbat, care nu avea pe el decît o cămașă albă, lungă, și ciorapi negri cu jartiere, iar în patul de sus o femeie a cărei față n-am putut-o vedea. Era îmbrăcată, dar rochia ei albastră, cu picățele, era suflecată pînă la șolduri. Jumătate din fața întoarsă spre noi a bărbatului era aproape descompusă. În timp ce, mergînd cu spatele, am închis ușa, l-am călcat pe Göran pe picior. Cu cîteva uși mai departe s-a oprit brusc. Pe jos zăcea cadavrul decapitat al unei femei tinere, îmbrăcată într-o pijama cu dungi roșii și albe, iar dincolo de ea stătea într-un fotoliu, un bărbat uscat și chircit, care se sprijinea cu ambele mîini de umerii fetei. Rezemat de fotoliu zăcea capul fetei, legat chiar cu părul ei, așa ni s-a părut.

Mi-e lehamite de vasul ăsta fantomă, am spus, și mi se face rău de la duhoarea de formol sau ce fel de miros o fi.

Da, ar fi timpul să ne întoarcem la bordul Pescăriței, a răspuns Göran. Iuțind pasul, am ieșit de pe culoar, am trecut prin casa scării dintre punți și ne-am suit pe pasarelă. Ne-am uitat în spate, am mai aruncat o privire în jur, dar n-am zărit nici aici nici o urmă de viață. Deodată am auzit un zdrăngănit și, spre groaza noastră, am văzut patru oameni împăiați care, drepți ca lumînarea, au venit spre noi, pe o șină îngropată în una din dușumelele punții, apoi, după ce ne-au dat din cap, au luat-o la dreapta și au lunecat într-un salon unul după altul, păstrînd între ei intervale pline de demnitate. Printr-o arcadă fără ușă au ieșit din salonul cu fotolii și divane de pluș verde închis și au apărut din nou pe pasarela pe care ne aflam, — și unde foarte probabil pusesem în funcțiune un mecanism electric.

Ei, drăcia dracului, a urlat Göran iritat. Se ascunde undeva un regizor nebun în spatele acestui teatru de păpuși. Am luat-o amîndoi la goană înapoi pe punte și apoi pe scări în jos pînă în compartimentul mașinilor. Dar nici acolo, nici în încăperile goale, nu se vedea nici un om. Am parcurs toate părțile vasului pe care nu le văzuserăm încă, dar fără rezultat. Cînd în cele din urmă ne-am întors în locul în care era fixată scara de frînghie, m-a încercat brusc teama că vasul nostru nu mai e unde l-am lăsat. M-am uitat imediat peste bord. Jos se balansa Pescărița, pașnică și însorită, izbindu-se de coca neagră a vasului morților. Un velier modern, aerodinamic, de poliester, izbitor de nou în comparație cu cele ce văzuserăm mai înainte cu cîteva minute (sau fuseseră ore?).

Am dezlegat parîmele și am pornit motorul diesel. Pescărița a început să vibreze încetișor și s-a pus în mișcare aproape fără zgomot. Am apăsat pe accelerator și ne-am depărtat de vasul fantomă. De îndată ce ne-am văzut sub vînt și am simțit că-l avem în vele, am întins corzile, iar eu am oprit motorul diesel. N-o să ne creadă nimeni, am spus, cînd o să povestim asta. Tovarășul meu de drum a luat luneta și s-a uitat la pachebot, pe care acum îl lăsam repede în urmă.

Am vrut să transmitem totul prin radio, dar oricît am meșterit la afurisitul acela de emițător, s-a încăpățînat și de data aceasta să nu meargă. La Rio Grande trebuie neapărat să-i facem ceva rablei ăsteia, a ocărît Göran. Între timp eu am scris în jurnalul de bord: Văzut un vas al morților, la 21°7′ Long. V. și 28°20′ Lat. S. Acostat lateral și

urcat la bord, negăsit nici un semn de viață. Gîndit la o navă defectă cu echipaj bolnav, la o catastrofă. Sau la un abandoned ship. Nici o urmă de viață la bord. Zeci de cadavre împăiate. Vasul fără nume navighează spre sud, viteza 8 noduri. Nu arborează nici pavilioane, nici banderole.

La scurt timp după plecarea de pe bord a vizitatorilor, o porțiune a apei de mare începu să fiarbă în vecinătatea vaporului fără nume și un submarin ieși la suprafață. După răsturnarea chepengului, un tînăr care rîdea ca nebun în ușa turelei. Nemaipomenit, hohoti el, nemaipomenit! Alimentează-l numaidecît, Manopoulos! Și dirijează-l acum în direcția cealaltă. O.K.! Scufundarea! porunci fiul miliardarului și armatorului grec, un tînăr cu simțul umorului.

— Ce adaos ai bătut la mașină? o întrebă scriitorul pe soția sa prin ușa deschisă care dădea în grădină. Nu merge. Are haz, ce-i drept, dar nu merge. Povestirea e scrisă la persoana I, așa că fragmentul de la urmă nu se leagă.

— Păi da, rîse ea, pentru că nu tu ai bătut sfîrșitul la mașină, ci eu. Povestirea asta intră și ea în cartea ta, dragă? întrebă ea.

— Desigur, scumpo! Este un produs al imaginației... Imaginația în acțiune, draga mea. În plus, este o natură moartă foarte frumoasă și extrem de potrivită în *le tableau vivant* general al omului morbid, fără încetare preocupat de sau implicat în jocul macabru cu moartea. La urma urmei, întreaga putere de creație a omului e în legătură numai cu moartea, se află în slujba ei. Așa că acesta este un vas-muzeu al omenirii. O natură moartă plutitoare, cu tablouri din realitate.

Fluviul Amazoanelor

— I-a fost dat lui Gordon Rattray Taylor să apuce și ziua asta. Și aș da orice ca să aflu ce se petrece în sufletul lui în clipa de față!

Dr. Curtis Oalla tăcu; apoi, cu un rîs încremenit ca o grimasă în jurul gurii, privi lucrarea de artă care începuse să se înalțe pieziș în văzduh, în timp ce elicopterul nostru făcea un viraj mare pe deasupra ei, suspendat pe muchie, încît orizontul păru că se pune în mișcare și că e gata să se răstoarne.

Înfățișarea lucrării de artă ne era familiară. O survolaserăm pînă atunci de cîteva ori. Dar acum barajul fusese terminat. Văzut din văzduh, nu era cine știe ce deosebire. În afară de coloanele de evacuați, care treceau pe coronamentul digului de șaizeci de kilometri lungime, ca niște caravane de furnici, întrerupte din loc în loc. O panglică neagră, alcătuită din căruțe, măgari, cornute, printre care se zărea ici și colo cîte un convoi de camioane militare. În drum spre noile zone de locuit, atribuite de către guvern indienilor. Sau, dacă era vorba de metiși sau de albi, în drum spre alte așezări.

Dar mai erau și alte fațete, care ne interesau mai mult: asistaserăm la nașterea acestei mari creații, la nașterea unei lumi noi. Aici fusese dusă la bun sfîrșit o muncă titanică. În ciuda fricii și obiecțiilor multor învățați, exprimate poate pentru prima oară și răspîndite la scară mare de către Gordon Rattray Taylor în scrierea sa *Doomsday Book — Cartea Judecății de Apoi.*

De peste trei ori suprafața Elveției, atîta avea să măsoare această mare interioară artificială, care urma să fie formată în scurt timp de către fluviul Amazoanelor și afluenții lui. O mare cu apă dulce, de o sută douăzeci de mii de kilometri pătrați. Cel mai mare lac de acumulare de pe planeta noastră.

Barajul fusese construit la Obidos. Așa cum fusese proiectat. Așa cum se temuse cîndva Gordon Rattray Taylor. Căci, într-adevăr, aceasta era soluția cea mai simplă: fusese amplasat între cele două podișuri colinare, care în locul acela se află la o distanță de șaizeci de kilometri unul de altul. Înalt, barajul de la Obidos nu era, și nici nu avea ne-

voie să fie, în cîmpia Amazoanelor. Și numai de aproape două ori mai lung decît digul de protecție din depărtata Olandă, înainte vreme atît de lăudat și de renumit. Cu deosebirea că barajul de la Obidos fusese construit într-un timp de zece ori mai scurt și fără împotrivirea acelui adversar dificil care e marea.

Văzurăm sub noi primele suprafețe mari de apă, care mai înainte nu existaseră. Primele depresiuni ale zonei cu sol de structură cristalină se umpleau cu apa venită din atotputernicul Amazon. Era o problemă de zile, numai. După aceea, marea Braziliei avea să figureze pe toate hărțile și în toate atlasele.

— Fascinant! mormăi Ottavo. Parcă am zbura deasupra unei noi regiuni mlăștinoase uriașe. Cu toate că știm precis că peste cîteva zile această junglă tropicală va fi inundată, scufundată, definitiv, într-o mare apărută subit. O mare gîndită de om și scoasă la iveală cu bagheta magică.

Imensul lac de acumulare avea să devină marele furnizor de energie de care Brazilia, în curs de trezire, are nevoie în cantități atît de uriașe. Electricitatea care să creeze posibilitatea de a se realiza o industrializare intensivă a imensei noastre patrii. Care, — ca să folosim o imagine simplă, — va permite schimbarea la față a unei întinse plantații de cafea într-un gigant industrial.

Elicopterul de mari dimensiuni, cu doi rotori, coborî razant peste coroanele mastodonților verzi ai pădurii virgine, despicînd stoluri de tinamuși, hoațini și păsări-trompetă, care se risipiră bătînd din aripi. Puturăm desluși clar niște plescăituri în mlaștinile care încet-încet se tot lățeau. Păsări acvatice, caimani și broaște uriașe se cufundară în apă, la apropierea mașinii noastre.

— Mîine am putea fi martorii unui spectacol și mai măreț, spusei. Dormim o noapte și, cînd ne trezim, lumea arată altfel.

— Așa e, nu prea are rost să mai colindăm în cutia asta gălăgioasă, zise Ottavo, care, ca și colegii săi Curtis și subsemnatul, prefera să pună punct acestei zile de lucru.

După cîteva clipe, elicopterul luă altă direcție, potrivit ordinului transmis. Descriind un arc amplu, trecurăm în zbor pe deasupra miilor de indieni care își părăseau satele, pe jos și în pirogi. Populația ne-primitivă, care locuise în așezări mai mari și în orășele, fusese mutată mai dinainte,

în orașe amenajate din vreme anume în acest scop. Mici Brasilii, studiate la fel de funcțional, de modern și de aerodinamic, și din care în viitorul apropiat avea să iradieze o nouă civilizație. Țării noastre îi era rezervată o eră de aur, care mijea acum. Acest proiect nemaipomenit o inaugurase. Secole în șir, țara noastră fusese un uriaș adormit. Mare cît Europa și Uniunea Sovietică la un loc, cu formidabilul Amazon, care are un debit de apă egal cu o cincime din toată apa de pe glob, cu inepuizabilele sale bogății naturale, cu o populație vitală de peste o sută treizeci de milioane de oameni.

Deși colaborasem timp de trei ani la proiectul mării Braziliei și, ca geotehnician, eram familiarizat cu toate aspectele lui, mă mira faptul că acum, în timpul acestui zbor cu elicopterul, mă simțisem oarecum tulburat. Evident, omul nu se cunoaște niciodată complet pe sine însuși. Tot ceea ce vedeam acum cu ochii mei proiectasem și eu, calculasem, prevăzusem, preconizasem, împreună cu ceilalți.

Totuși, imaginea pe care o vedeam din mașina de zbor, de la două sute de metri înălțime, era impresionantă. Sau mă impresiona mai degrabă ideea, decît imaginea?

— Primul vapor! Primul vapor care navighează pe marea Braziliei! Îți dai seama ce înseamnă asta, Ruiz? îl întrebă comandantul pe primul timonier.

Eu mă aflam, împreună cu alți opt oameni de știință, pe puntea corvetei „Belo Horizonte". Ceilalți cinci cercetători, mai stoici de felul lor, rămăseseră în cabine, unde dereticau, se instalau sau făceau pregătiri pentru activitatea lor științifică. Despre Flavio știam cu toții că în momentul acela moțăia. Și poate că bine făcea. Cînd se întîmplă un eveniment senzațional, lucrurile se petrec întotdeauna la fel: vrei să fii de față de la început, să vezi tot, să observi tot, să trăiești formidabila întîmplare. Cînd te înalți pentru prima dată în văzduh cu avionul, cînd ieși pentru prima dată în largul oceanului, cînd întreprinzi prima mare experiență științifică. Sau cînd vezi pentru prima oară soarele de la miezul nopții. Încordarea te ține pe picioare, dar epuizarea se face totuși simțită. Nimeni nu poate fi prezent și atent fără întrerupere, din primul pînă în ultimul ceas. Și, adeseori, partea cea mai interesantă nici nu vine la început. Ci abia mai tîrziu, cînd cei mai mulți sînt obosiți și se culcă.

Atunci apare Flavio. Şi, cine ştie, poate că el vede mai multe decît noi toţi.

Corveta ieşi în larg. O parte din oraşul Obidos, şi anume partea care se înalţa deasupra barajului, începuse să se micşoreze şi se estompa treptat în negura dimineţii. Aceasta e şi prima constatare, mi-am zis eu: de acum înainte va fi mai multă ceaţă în regiunile din jurul mării interioare.

„Belo Horizonte" era echipat pentru cercetări ştiinţifice şi avea la bord un grup de specialişti de înaltă calificare. Aceştia aveau de efectuat, ca de obicei, scufundări, carotări, măsurări de curenţi, înregistrări termometrice şi anemometrice. Cei doisprezece colegi ai mei şi cu mine, geologi, botanişti, entomologi, biologi, chimişti, hidrografi, aveam ca sarcină să facem primele constatări, fiecare în specialitatea lui. Pentru că omul poate prevedea multe, dar niciodată totul, chiar în cazul celei mai bune planificări şi organizări. Întotdeauna te pomeneşti cu surprize. De aceea fuseserăm trimişi noi. Ambiţia vieţii mele fusese să pot face parte din prima echipă de experţi trimişi să efectueze recunoaşteri amănunţite în marea Braziliei, nou creată. Nu fusese uşor să mă număr printre cei aleşi. Mă văzusem nevoit să cam dau niţeluş din coate, după cum apreciaseră unii, cu ironie, situaţia. Într-adevăr, relaţiile mele păreau a fi fost foarte influente.

Marea Braziliei nu era adîncă. Şi, datorită diferenţei de nivel destul de redus a Amazonului, această mare de apă dulce, după bararea fluviului, cel mai mare din lume, nu se afla decît la treizeci de metri deasupra nivelului oceanului.

Prin apropierea navei pluteau mari suprafeţe de iarbă şi de trestie şi mănunchiuri de nuferi uriaşi Victoria Regia. De îndată ce le atingeam cu prova, constatam că masa de verdeaţă şi de flori era agăţată de fel de fel de vîrfuri de copaci, vizibile între fiecare două valuri vecine. Pentru un vas neblindat, o asemenea primă expediţie de recunoaştere ar fi fost de neînchipuit.

Eram nevoiţi să facem mereu apel la sonda sonoră. Rezultatele sondajelor le înscriam în grafic. La un moment dat, vasul întoarse prova spre acele porţiuni ale pădurii virgine, care se mai înălţau mult deasupra oglinzii apei. Marea interioară fusese cartografiată dinainte, în linii mari. Geografii şi hidrografii ştiau destul de exact unde se vor forma insule, unde se vor mai menţine o bucată de vre-

me păduri, unde vor fi punctele cele mai adînci și cele mai puțin adînci.

Sarcina noastră era să introducem primele corecții. Un al doilea vapor, echipat pentru aceleași operații, urma să iasă în larg la o săptămînă după noi. La fiecare șase săptămîni, echipele de cercetători urmau să se schimbe.

Ne apropiarăm de uriașii pădurilor, care își scoteau capetele din apa tulbure ca niște monumente provenite din altă lume. Întrucît această zonă fusese înainte *terra firme* — pămînt ferm — copacii aveau aici șaizeci de metri înălțime. Acum nu mai ieșeau din apă decît ca niște turnuri de aproximativ treizeci de metri înălțime.

— Unii dintre ei au aproape două mii de ani, spuse botanistul, pe care încă nu-l cunoașteam personal, — și or să mai treacă fără îndoială ani de zile pînă să cedeze coloșii ăștia.

Orhidee de pădure virgină începură să plutească în apa netransparentă, printre nuferi de un metru, crengi, pachete de trestie. După cîteva zile nu aveam să mai întîlnim decît foarte puține urme ale florei scunde de uscat.

Cît timp avea să mai treacă pînă să se depună la fund mîlul, pămîntul, frunzele, scheletele animalelor și insectelor înecate și alte lucruri, și pînă să se limpezească apa, nu se putea prezice.

La cîteva mile mai încolo, trecurăm cu prova pe lîngă vîrful turlei unei biserici dintr-un sat scufundat. Și, nu mult după aceea, unul dintre cercetători, care examina oglinda apei cu binoclul, vesti că în depărtare mai plutesc pirogi. Indieni, fără îndoială, care refuzaseră să-și părăsească locurile, sau care poate că nici nu fuseseră informați despre ce-i așteaptă. Din cei aproximativ o jumătate de milion de indigeni, cei mai mulți probabil că nici nu fuseseră preveniți. Erau inaccesibili, sau poate că unitățile militare, care avuseseră această sarcină, se consideră, ca de obicei, să străbată jungla impenetrabilă, de teamă că ar putea fi primiți cu ostilitate de către indieni.

— S-or fi fi trezit mulți din ei, dintr-un vis umed, într-o baie maaare de tot! rînji Curtis.

Ceilalți rîseră.

Cineva căscă:

— Nu-i nimic, știu ei să înoate.

Ce-i drept, catastrofe propriu-zise nu se produseseră, pen-

tru că o maree puternică și bruscă sau o avalanșă de apă nu fusese înregistrată. Totul se petrecuse foarte lent.

— Ușurel, binișor; feeric, dar și ciudat! zise unul dintre hidrografi, pe care îl chema Caxias.

În timp ce se servea desertul, se auzi deodată semnalul de alarmă. Un tong, tong, tong, metalic, fără vibrații, repetat mereu. Sunetul acesta îl auzisem pentru prima dată într-un submarin, în timpul unei manevre de exercițiu. Mă aflam pe atunci la bord pentru un stagiu în legătură cu cercetarea fundului mării.

Se produse imediat o agitație grozavă pe întregul vas. Unul dintre ofițerii de cart pătrunse în sala de mese și zise că seismograful înregistrase oscilații puternice, de intensitatea unui cutremur mijlociu pe scara Richter.

Ne puteam aștepta, așadar, la un perete de apă! O surpare de sol pe undeva. Undeva scoarța terestră cedase sub presiunea formidabilă a masei de apă acumulate. Una din urmările pe care Gordon Rattray Taylor și cei de o părere cu el le prevăzuseră. Și la care ne așteptam și noi. Astfel de lucruri fac parte din program. Orice treabă comportă și riscuri. Atîta timp cît nu lunecă și nu se deplasează munți, sau cît nu se produc falii imense, totul e normal.

În timp ce ceilalți își mai ștergeau gura cu șervetul, unii ieșiseră din sala de mese și se și aflau pe punte. Printre aceștia din urmă, și eu. Marinarii închideau hublourile. Ofițerii ordonară ca toată lumea să evacueze puntea. O luai de-a dreptul spre comandă. În afară de seismologul de serviciu și de încă trei colegi care se aflau dinainte acolo, nu mai fu nimeni lăsat să intre. Ceilalți, cîți voiseră să urce scara de fier, fură rugați să se ducă în cabine, în laborator sau în alte puncte de observație.

Curiozitatea cu care așteptam cu toții valul de șoc era mult mai mare decît încordarea.

Ofițerii ne avertizară că valul de șoc se apropie și că a și început să se zărească.

Numaidecît fură transmise ordine spre compartimentul mașinilor. Auzirăm cum zbîrnîie clopotul, de cîteva ori la rînd. Vasul își spori repede viteza. Simțeam cum tremură și vibrează, în timp ce-și schimba direcția, virînd spre ba-

bord. În aceeași clipă zărirăm clar, cu ochii liberi, valul de șoc, care se apropia cu repeziciune.

— Fiți gata și căutați să vă țineți de ceva! strigă căpitanul, pe un ton plin de stăpînire de sine.

Unul dintre ofițeri mai schimbă cîteva cuvinte cu el, fără să-și întoarcă privirea de la creasta care venea spre noi. După aprecierea mea, valul avea vreo patru metri înălțime!

Trecură numai cîteva secunde și simțirăm că vasul se suie cu totul, ca și cum oglinda apei ar fi început brusc să se înalțe. Și abia atunci veni spinarea propriu-zisă a valului, care se izbi de prova și se sparse. Un șoc formidabil străbătu corveta de război; întreaga punte dispăru sub talaz, ca și cum vasul ar fi fost gata să se scufunde. Numaidecît simțirăm că ne aplecăm înainte și văzurăm că etrava, din care prinseserăm un licăr, se vîră adînc în mare. După aceea alunecarăm, împreună cu vasul, spre spate, în timp ce prova se înălța, iar ploaia de stropi se revărsa spumegînd spre pupa, prin coridoare. Valurile care urmară fură mult mai scunde și se micșorară treptat.

După cîteva minute părea că nu se întîmplase nimic. Din nou un calm desăvîrșit și mare lisă. Conversații de ușurare, dar pline de nervozitate, se auzeau în tot locul, iar pe punte reîncepuse activitatea. Niște marinari încercară să urnească din loc un respectabil trunchi de copac, care se înțepenise între turela de la pupa și cea din mijloc. Copacul frînt atîrna în parte peste bord și măturase la pupa aproape întreaga copastie.

La trei ore după surparea de sol, pe care încercarăm s-o înscriem pe hărți cu ajutorul tuturor datelor posibile, și după valul de șoc care se produsese odată cu cutremurul de pămînt, aveam deasupra noastră un cer acoperit de nori cenușii. Speram să nu se mai producă alte fisuri sau surpări în scoarța terestră. „Belo Horizonte" urma să lase ancora lîngă grupul de insule care apăruse încă de mult în zare. Geologii voiau ca în ziua următoare să cartografieze arhipelagul nou-născut. Pe de altă parte, zoologii, biologii și botaniștii voiau și ei să desfășoare o oarecare activitate.

Arhipelagul nu era mare. Se compunea dintr-o insulă aproape rotundă, de vreo trei sute de metri diametru, cu ve-

getație moderată, nu prea înaltă, și dintr-o insulă îngustă și lunguiață, dar mai mare, despărțită de prima printr-o strîmtoare de aproximativ o sută de metri lățime. Ceva mai departe se aflau încă nouă insule, mult mai mici, și care abia dacă ieșeau din apă, cu vegetația smulsă, strivită, pe jumătate dezrădăcinată de valul de șoc care trecuse și pe acolo.

Clopotul semnalizează manevrele și, foarte aproape de mal, lăsarăm ancora. Atunci începu să plouă. Oglinda apei împroșca și clocotea ca un imens pahar cu apă minerală carbogazoasă. Aversa tropicală, grea ca de plumb, răpăia pe coverta blindată.

În primul moment nu băgasem de seamă, dar cînd Vital Durazno strigă „Uite, uite!", mai putui prinde timp de o fracțiune de secundă imaginea unui animal mare, care fugea repede prin desiș, pe insula rotundă din fața noastră. Stoluri de păsări de toate felurile, nanduși, palamezi, cariami și alte specii, își luară zborul țipînd. După cîteva secunde coborîră din nou și dispărură în frunziș. Pe jumătate în afara cîmpului nostru vizual, la tribordul insulei rotunde, animalul se cufundă în apă. Cu toate că vizibilitatea era limitată, iar ploaia se întețise, puturăm observa că animalul înota spre insula mai mare, cea lunguiață.

Amuțirăm amîndoi. Nici primul timonier, care stătea cu spatele la geam, nici seismologul, care îi arăta și îi explica un grafic, nu observaseră nimic. Ridicară capul și întrebară ce se întîmplă.

— Să se uite zoologii, zise Vital. A fost un animal al naibii de mare.

— În orice caz, un mamifer, un animal pe patru picioare, un fel de urs mare sau un jaguar enorm, precizai eu. Dar avînd în vedere că e animal umblător, nu poate pleca de pe cealaltă insulă, așa că... o să-l vedem mîine... dacă stă ploaia, adăugai.

După o jumătate de oră, cerul începu să se mai lumineze, apoi apăru pe el un curcubeu. Ploaia încetase. După alte două minute, vizibilitatea era din nou totală.

Cîțiva dintre ai noștri se uitară cu binoclurile. Între timp fusese lăsată la apă barca cu motor, în care luară loc trei zoologi, căpitanul, un marinar, Ottavo Berheim și cu mine.

Vînătoare sportivă; și din caritate, pentru că pe aceste insulițe izolate, nou-născute, nici un animal mare nu poate supraviețui.

Cînd motorul Diesel începu să zbîrnîie, iar barca porni spre insula lunguiață, îi auzirăm pe cei cu binoclurile strigîndu-ne agitați că au identificat o gorilă uriașă.

Privirăm cu încordare pădurea destul de deasă de pe insulă, dar nu izbutirăm să deslușim nimic. Cîrîitul puternic al papagalilor ara izbucni de îndată ce barca lunecă pe mal, unde coborîrăm, luînd cu noi niște plase, arma Winchester pentru vînat mare, diferite funii de nylon și puşca specială, pentru ca, la nevoie, să tragem cu săgeți soporifice.

În monom, la vreo zece metri distanță unul de altul, pătrunserăm în junglă, care aici nu era prea deasă.

Animale mici și insecte mari ne tăiară drumul cu iuțeala fulgerului. Acestea puteau să-și facă de cap aici în toată voia. Dar un animal mare nu avea șanse de supraviețuire. Pentru animalele mari, insulițele acestea erau prea mici.

Cînd unul dintre zoologi semnaliză pintr-un fluierat discret, ne oprirăm, odată cu el. Privirăm în direcția pe care ne-o arăta el cu brațul stîng, în timp ce cu dreptul balansa o plasă cu bile de plumb la margine.

Văzui prin frunziș o formă nemișcată, de dimensiuni considerabile. Dar animalul se ținu ascuns și atît de imobil, încît nu putui vedea dacă e un urs sau o gorilă. Între ramuri și verdele coroanelor scunde licărea ceva trandafiriu. La un semnal al omului care văzuse cel dintîi animalul, ne apropiarăm în semicerc, cu intenția de a nu-i îngădui să scape din încercuire și de a nu-i lăsa altă ieșire decît spre apă.

Zărirăm brusc mișcare: apoi animalul o luă la goană. Alergarăm după el, zgîriindu-ne de crengi, și ajunserăm la un luminiș cu iarbă înaltă, pe care nu-l mai despărțea de apă decît hățișul din care izgonisem animalul.

Auzii strigătele de mirare ale celorlalți și amuții văzînd un om primitiv care fugea pe mîini și pe picioare, mai repede decît îl puteam urmări noi. Marinarul o luă la fugă cel dintîi spre el. Dar Caxias descărcă arma cu injecția soporifică și scoase o exclamație de avertisment, al cărei rost nu-l înțelesei. Unul dintre ceilalți înaintă înclinat, prin bălării, ca un branconier, se ridică în picioare cu iuțeala

fulgerului și lansă o funie cu o ghiulea de fier la capăt, din cele folosite de gauchos cînd vor să doboare o vită. După cum se mișca în iarba deasă, ne puturăm da seama că ființa omenească încerca să scape, dar pînă să se poată elibera din încercuire, zbură prin aer o plasă și imediat după aceea ateriză alta pe iarbă. Ființa primitivă era prinsă! Așa crezuserăm noi..., căci, scoțînd o serie de țipete ascuțite și stridente, ca ale unei maimuțe antropoide, se sculă în două picioare și începu să sfîșie plasele. Căpitanul navei „Belo Horizonte" îl chemă pe marinar înapoi. Devenise lucru evident că forța noastră fizică nu era pe măsura acestei ființe umane sălbatice. Atunci Caxias trase o săgeată. Maimuța antropoidă își întinse brațele. Avea un cap enorm, cu păr lung, roșcovan, care îi atîrna pe umeri ca o coamă. Cu plasele portocalii de nylon încă pe ea, se împletici, căzu pe burtă și rămase întinsă. Săgeata-injecție își făcuse efectul.

O sutime de secundă rămaserăm încremeniți, apoi ne repezirăm aproape concomitent ca s-o privim. La picioarele noastre zăcea o ființă preistorică, dar de peste două ori mai mare decît noi. O ființă omenească, în pielea goală, — o piele ca tăbăcită, arămie, și cu atîtea riduri, încît era evident că biata ființă flămînzise. Zăcea pe burtă, cu o falcă lipită de pămînt, cu buzele retrase de pe dinți, într-un rînjet încremenit, sau ca pentru a mușca. Pleoapele îi mai clipeau încetișor, iar un mușchi mic îi mai tremura pe antebrațul drept, ridicat în sus. Eu și încă doi oameni întoarserăm ființa primitivă pe spate. Atunci Curtis exclamă:

— E o femeie!

Într-adevăr, asemeni unei gorile uriașe, avea sîni, mici, ca niște cute ale pielii.

Puțin mai tîrziu, cînd transportarăm, șapte inși, femeia-maimuță, legată cobză, în barca cu motor, pe „Belo Horizonte" se iscă rumoare, căci între timp cei de pe bord ne văzuseră că aducem această ciudată captură.

Întregul echipaj stătea rezemat de balustradă, după ce dăduse drumul funiilor cabestanelor, ca să tragă pe punte ființa primitivă. Îi fură puse lanțuri direct pe trup și în cîteva secunde femeia-animal se afla pe punte. Unul dintre marinari începu să strige:

— O amazoană, o amazoană!

Alții repetară cuvîntul, confirmînd. De necrezut. Așadar, vechea credință populară a indienilor se baza pe un adevăr? Potrivit unor documente vechi, indienii luați prizonieri îi potriviseră conchistadorului spaniol Francisco de Orellana, cel dintîi care a coborît pe fluviul Amazon din Ecuador pînă la vărsarea lui în Oceanul Atlantic, că în interior trăiește un neam de femei războinice, care stăpînesc peste șaptezeci de sate. În cursul acelei călătorii, Francisco de Orellana și oamenii lui fuseseră dealtfel nevoiți să se apere cu toată energia, în lupte violente, la care luaseră parte și femei. Toată lumea știe că el i-a dat fluviului nostru Amazon numele îndeobște cunoscut astăzi și că i l-a dat ținînd seama de prezența acestui misterios popor de femei.

Sau poate că prinsesem un pui de maimuță, așa cum se prind destul de des pui de lup în junglă sau în pustiu. Dar cu o asemenea statură...

— Atenție, își revine! zise medicul vasului, care, aplecat asupra amazoanei, îi ascultase bătăile inimii cu stetoscopul și-i ridicase pleoapele ca să-i examineze pupilele.

Medicul se sculă în picioare și, aproape în același timp cu el, și femeia-gorilă. Amazoana scoase cîteva sunete scurte, ca de pasăre, se îndreptă din spate și încercă să se arunce peste bord, în apă, dar marinarii o împiedicară repede și ușor, căci era încă în bună parte legată. Ca reacție, monstruoasa ființă începu deodată să se apere cu îndîrjire. Dădu din coate în dreapta și în stînga și se răsuci ca un șarpe. Vreo cinci marinari se năpustiră asupra ei și o imobilizară, în timp ce alții o înfășurau în funii. Atunci scoase niște sunete guturale, scurte și slabe.

— La pîrnaie!

La ordinul comandantului, oamenii din echipaj o duseră pe femeia uriașă în cală și o instalară în celula cea mai mare. Medicul vasului îi făcu o nouă injecție, care o paralizâ aproape imediat, așa că funiile îi putură fi dezlegate. De îndată ce marinarii ieșiră din încăpere, grila groasă fu încuiată în urma lor. Trei oameni rămaseseră să facă gardă permanentă în fața celulei prețioasei capturi.

— Cîteva ore n-are să se trezească, dădu asigurări medicul vasului, iar după el și zoologul care mînuise arma cu injecții.

Oamenii de știință priviră cu atenție ființa aceea impresionantă, acum neputincioasă, cu pielea ca tăbăcită și cu păr din abundență, atît pe cap, cît și pe sex. Putuserăm vedea bine această din urmă parte a trupului, cînd medicul vasului îi depărtase pulpele și confirmase că ființa e de sex feminin.

După cină, aprinserăm cîte o țigară și ieșirăm pe punte, stînd de vorbă despre ciudatele evenimente din ziua abia încheiată, cînd deodată auzirăm niște țipete înfiorătoare. Amuțiți, ne uitarăm prin bezna neagră ca cerneala spre insula de pe care păreau să vină țipetele. Dar ne dădurăm seama numaidecît că sunetele ieșeau prin cîteva hublouri și că erau reflectate de oglinda nemișcată a apei. Fără să mai pierdem timp, se năpustirăm pe scara de fier și coborîrăm spre încăperea care servea de închisoare în caz de nevoie. În fața noastră se petrecu acolo o scenă îngrozitoare. Maimuța-amazoană stătea în picioare și ronțăia cu dinții capul unuia din paznici, cum ar fi spart o nucă. Un al doilea paznic scoase un țipăt de agonie, prelung, în timp ce ființa preistorică îi strivea burta cu piciorul drept. În aceeași clipă răsună o împușcătură și, pînă să putem reacționa, încă una. Al treilea paznic trăsese cu revolverul de la mai puțin de un metru depărtare.

Nătărăii voiseră să violeze femeia în timp ce era amorțită.

Cu mișcări încete, uriașa amazoană lăsă să-i cadă din mîinile enorme cadavrul frînt al paznicului cu capul în parte mîncat, din care șiroia sînge amestecat cu o materie cenușie-albicioasă. Femeia se prăbuși, ochii începură să-i sticlească și apoi păru că vorbește, dar fără cuvinte. Cu un șir de sunete articulate, însă neinteligibile, care deveniră treptat tot mai duioase și mai triste, și care se stinseră lent. Se lăsă să alunece pe lîngă peretele de fier al vasului și încercă o clipă să mai stea drept, în capul oaselor. Rezemîndu-se de perete, ridică un picior. După o secundă își dădu sufletul.

Cu treisprezece ore mai tîrziu, mă aflam cu un întreg grup de colegi într-un laborator din Obidos, fiind de față și căpitanul și medicul vasului, precum și șaptesprezece profesori universitari. Fotografiile color, mult mărite, ale ca-

davrului amazoanei sălbatice, în toate pozițiile, și ale tuturor detaliilor care prezentau interes din punct de vedere anatomic, trecură din mînă în mînă. Douăzeci de fotografii fuseseră luate cînd femeia primitivă mai era încă în viață, imediat ce fusese adusă la bord. Altă serie fuseseră făcute cu flash, de după grilă, dar acestea erau în parte nereușite.

În fața noastră, amazoana stătea în picioare, cu brațele de-a lungul pulpelor, încastrată într-un cub de material plastic masiv, de o transparență cristalină. Ca o ființă preistorică, perfect conservată într-un ghețar de mii de ani vechime.

O gaură în văzduh

Aproape jumătate din locuitorii Belgiei nu știu din care partide politice este alcătuit actualul guvern. Șaizeci la sută găsesc că actuala echipă ministerială e bună. Patruzeci la sută nu știu cine este prim-ministru.

Parcurge pe pagina a doua titlurile articolelor despre spectacolele de teatru, de music-hall, concerte, conferințe importante.

Pe pagina a treia începe colecția de orori O femeie în vîrstă își ucide cu foarfeca nepoțelul adormit. Un soț înșelat îl castrează pe amantul soției sale. O armă submarină s-a descărcat: un băiețaș a fost străpuns; un prieten în vîrstă de șapte ani voise să-i facă o demonstrație cu pistolul submarin al tatălui său. O scară de beton se prăbușește pe un teren de joacă pentru copii: șapte fetițe orfane mutilate grav. Un autoturism se zdrobește de o culee de pod: șase morți; schijele au fost proiectate pînă la 200 metri. Manifestație studențească atacată de poliție: doi studenți au orbit din cauza gazelor, un student rămîne paralizat în urma fracturii coloanei vertebrale, alți 34 sînt răniți.

Răsfoiește ziarul mai departe, parcurge căscînd informațiile stupide despre jubilee, sărbătoriri, conferiri de decorații, teatrul de amatori, serbări școlare, încunoștiințările administrației locale cu privire la ridicarea gunoaielor în săptămîna Rusaliilor.

Hai să vedem suplimentul sportiv. Ia te uită! Marjolaine Bloementuil, campioană la săritura în lungime. Citește cu interes că Marjolaine Bloementuil, nepoata lui în vîrstă de douăzeci și trei de ani, a stabilit un nou record la săritura în lungime, la campionatul de atletism de la Bordeaux. Ce-ar fi să-i spun și ei, mormăie el. Cu ocazia asta o și trezesc. Tot a vrut ea să se scoale la zece.

Deschide ușa dormitorului și se uită. Lulu e în pat, cu capul lăsat pe piept; fața îi e în întregime ascunsă sub părul bogat și lucios. Genunchii ridicați ies grațios de sub plapumă. Are o clipă impresia că vede altă femeie. Genunchii ei, altfel decît îi vede de obicei, și fața ei, ascunsă

sub părul oxigenat recent, îi modifică impresia obișnuită. Compară ora zece și un sfert a deșteptătorului cu ora zece fără cinci a ceasului lui de mînă. Se așază pe marginea patului și trage cu băgare de seamă cearșaful un pic la o parte. Vede un sfîrc mic și palid. Cu arătătorul trasează un cerc mic în jur, apoi apasă în centru. Lulu bodogănește indispusă și-și trage pătura la loc, peste ea.

— Hai, zice el, e aproape zece și jumătate.

— Păi azi e duminică, răspunde ea somnoroasă.

— Aș! zice el.

Lulu își ridică un pic capul, privind întrebător, neînțelegînd.

— Da, bine, dar e sărbătoare, mormăie ea.

— Spuneai că vrei să te scoli la zece, și apoi ia ascultă ce scrie în ziar: Marjolaine Bloementuil stabilește la Bordeaux un nou record european la săritura în lungime. Eu am spus întotdeauna că o să ajungă departe.

— Că o să sară departe, îl corectează Lulu. Marjolaine a ajuns departe în viață, și anume la șapte metri și trei centimetri, rîde ea.

Vocea ei sună încă puțin cam aspru. Tușește ca să și-o dreagă, în timp ce-și întinde brațele peste cap și, căscînd, închide ochii. El se uită la puful ei de la subsuori și o gîdilă un pic acolo. Dă plapuma la o parte, dar Lulu o prinde cu iuțeala fulgerului și se învelește la loc.

— Lasă-mă, zău, să mai trîndăvesc, plicticosule. Nu mai are voie omul să doarmă cît poftește?

— Omul, omul... Omul are voie să facă totul sau nimic, zice el.

— Atunci totul, bombănește ea.

El își strecoară mîna pe saltea și o dezmiardă pe Lulu cu blîndețe.

— Am o propunere, șoptește el.

Ziarul lunecă din pat pe jos și rămîne acolo într-o bizară combinație de colțuri și unghiuri.

— Una rușinoasă, nu? întreabă ea; îi vine să zîmbească și adaugă: dar mai întîi trebuie să pui de cafea și să prăjești cîteva felii de pîine. Și să aduci totul încoace. Și mai întîi, mai întîi și-ntîi, să te uiți cum e vremea afară.

— E înnorat și a plouat, răspunde el, apoi se duce spre fereastră ca să se asigure că vremea e încă tot așa cum a

spus și dă la o parte perdeaua, care produce un sunet slab și discret. Înainte, cînd se freca fier pe fier, scîrțîia groaznic, dar acum, cu rolele astea de nailon... A! e ceva în grădină.

— Ce anume?

— Hm, cred că e o bucată de material plastic negru...

— Și cum e vremea? întreabă soția.

— Mă duc să mă uit, zice el, pentru că e altceva, nu e o bucată de plastic.

— Or fi aruncat copiii ceva peste gard, spune Lulu, căscînd, încît abia se înțelege.

El trage perdeaua la loc, din obișnuință, pentru că Lulu urmează să se dea jos din pat goală.

— Și nu uita să pui de cafea, scumpule, strigă după el Lulu, acum complet trează.

Lîngă fereastra îngustă și înaltă de pe podestul scării se mai oprește o clipă ca să se uite încă o dată în grădină.

Chiar alături de montbretiile și petuniile bordurii se află ceea ce crezuse el la început că este o bucată de plastic. Dar acum vede că este un obiect mare în formă de suveică, asemenea unei bombe negre lucioase.

Deodată aude de sus țipete și răcnete și două izbituri. Și apoi un duduit: copiii s-au luat la bătaie. În timp ce coboară, o aude pe Lulu că strigă ceva. În casa scării se face brusc mai întuneric, ca și cum ploaia ar fi gata-gata să înceapă.

Își pune mantaua de ploaie pe trupul gol, întoarce cheia ușii dinspre grădină și-și vîră picioarele în saboții care se află afară, la adăpostul streșinii; între timp cercetează cu privirea forma necunoscută din fundul grădinii, ținîndu-și bărbia ridicată, pentru ca să poată vedea cît mai departe.

Calcă în mod reflex de pe o lespede pe alta, cu ochii îndreptați spre obiectul aflat lîngă florile bordurii, pe gazon.

Cînd a ajuns la aproximativ opt metri, are impresia că obiectul este o focă moartă. Dar cu fiecare pas cu care se apropie se convinge tot mai mult că este vorba mai degrabă de un obiect neînsuflețit.

Ajuns chiar lîngă obiect, se oprește și privește atent în jur. Își plimbă privirea cercetător prin toate colțurile grădinii,

dinii, pe care o cunoaşte perfect de bine. Dar nici după tufişuri, nici după gardul viu, nici printre florile înalte sau în pomii fructiferi nu vede nimic deosebit. Pajiştea din dreapta şi din spatele grădinii e pustie. La stînga, un teren cultivat cu cartofi nu prezintă nici o urmă de eveniment sau de obiect ieşit din comun. Pe drumul din faţa casei trece zbîrnîind zgomotos o motoretă. Marko se apleacă un pic înainte şi priveşte. Ceea ce vede pare să fie desigur un animal, un peşte sau în orice caz o vietate de apă. Cele două capete sînt relativ ascuţite. Un fel de balon în formă de suveică, chibzuieşte el acum. În timp ce face un pas lateral, ca să studieze obiectul sub alt unghi, vede că o parte dintre montbretii sînt turtite la pămînt. Printre ele se zăreşte o urmă lungă şi îngustă, ca şi cum obiectul s-ar fi tîrît vreo doi metri. Poate că a fost adus tîrîş în grădină de nişte copii ştrengari. Apoi vede trei crăpături foarte fine, alăturate, ca nişte branhii, sau ca nişte fante de ventilaţie, ca şi cum ar fi un obiect mecanic. Sclipeşte ca iarba, parcă ar fi ud.

Îl împinge uşurel cu sabotul drept. Îl simte tare şi în acelaşi timp moale. Încordat, ca un animal mort, umflat; ţeapăn. Una din petunii se leagănă încolo şi încoace în vînticelul care suflă cîteva clipe şi numaidecît încetează. Floarea se loveşte de cîteva ori fără zgomot de forma neagră. Marko se lasă pe vine alături şi observă că forma are pe ea nişte linii paralele, extrem de fine, situate la distanţe egale, cum are melcul. Atinge obiectul cu vîrfurile cîtorva degete şi şi le retrage; are impresia că obiectul e cald. Pune pe el palma ceilealte mîini şi simte din nou, aproape direct, căldură. Ce-i aminteşte? A, da, este acelaşi sentiment pe care îl ai cînd atingi un material plastic izolator fabricat sub formă de spumă albă: ai şi atunci impresia că e cald, dar de fapt simţi radiaţia de căldură a propriei tale mîini. Ciocăneşte uşurel obiectul; are impresia că pune mîna pe un fel de înveliş compact, un material asemănător cu pielea, cu cauciucul sau cu plasticul, dar mult mai tare; poate fi însă foarte bine şi ceva cu totul diferit. Un termen de comparaţie direct.

Se ridică în picioare şi încearcă, tot cu sabotul drept, să-l dea de-a rostogolul, dar se pare că e destul de greu, căci nu reuşeşte. Se apleacă, îşi vîră ambele mîini dedesubt şi împinge. Deodată, parcă obiectul se dezlipeşte. Şi se rosto-

golește un pic. Și devin vizibile patru aripioare ca de pește. Sau patru stabilizatoare... Merg aproape pe toată lungimea obiectului, paralel, și dispar în suprafața lui pe măsură ce se apropie de capetele rotunjite. Dar nicăieri nu se zărește vreo urmă de deschideri sau de picioare. Marko se deplasează pe vine un pic mai într-o parte, asemenea unui infirm care nu poate face unele mișcări decît anevoie.

Foarte aproape de așa-zisul vîrf, vede un fel de ochi, sau lentilă, care lucește. O lentilă mică, sferică, sau totuși un ochi, pentru că i se pare că vede o pupilă în spatele lentilei. Se apleacă și se uită prin lentilă. Dar nu poate vedea ce e dincolo: în partea opusă lentila e obturată. Se deplasează din nou și încearcă să ridice de pe gazon, cu ambele mîini vîrîte dedesubt, un capăt al obiectului. Și iarăși simte căldura. Obiectul se desprinde brusc și de data aceasta, ca și cum ar fi fost lipit și abia acum s-a dezlipit. Și deodată nici nu mai e atît de greu ca înainte. Marko îi dă drumul înapoi în iarbă, unde rămîne imediat nemișcat, fără să se balanseze.

Marko face gînditor cîțiva metri înapoi, se întoarce și pornește cu pași scurți, din cauza saboților, pe care îi lasă la ușă, afară. Înăuntru strigă:

— Lulu!

— Da? răspunde ea și adaugă numaidecît: Tot nu-i încă gata cafeaua?

— Lulu, vino jos niței, strigă el în timp ce urcă scara.

Cînd Marko deschide ușa, Lulu spune:

— Dă-mi întîi un pupic aici! și-și apăsă degetul arătător pe obraz. E încă goală și stă întinsă în pat pe spate, picior peste picior.

— Lulu, zice el.

— Dar ce ai în mîini? Îți curge sînge!

Sare în capul oaselor, speriată, holbînd ochii. Se uită la palmele lui, unde sîngele picură încet din niște tăieturi paralele și cu sclipiri întunecate.

— Ce boroboanță ai făcut? întreabă ea, consternată.

— Scumpo, zice el, în grădină e ceva ciudat, trebuie să te uiți și tu, nu știu ce e.

— Cum adică? Ce fel de ceva? întreabă soția.

— Nu știu, ceva bizar, s-ar zice că e un fel de pește mare, înțepenit, sau o bombă curioasă, făcută dintr-un material special...

— Te-ai tăiat cînd ai pus mîna?

— Nu știu, n-am simțit nimic.

— Dar ia te uită cum sîngerezi, Marko, și ce rău își tremură mîinile.

— Dă-mi repede un prosop, iubito, și telefonează după...

*

— Doctorii de la spital, care i-au îngrijit tatii mîinile, au spus că tăieturile erau extrem de fine și de adînci, pînă la os. Au fost nevoiți să coasă diferite tendoane, dat tata nu se poate folosi nici astăzi normal de mîna stîngă. Nu poate mișca degetul mijlociu și inelarul. Ca și cum tăieturile ar fi fost practicate chirurgical cu raze laser, așa au spus. Nu, tăticule?

Fata se legăna, stînd picior peste picior, în poala băiatului.

— Uite, acolo a găsit tata obiectul, arătă ea.

— Și la urma urmei, ce părea să fie? întrebă logodnicul ei.

— Păi tocmai asta e... Au venit să-l ia și n-am aflat niciodată. Au fost de părere că e un fel de aparat de recunoaștere, un fel de aparat secret, lansat dintr-un avion sau teleghidat sau cine știe... Dar tata e de părere că era mai degrabă un animal. Nu, tăticule?

— Da, vezi, are să rămînă veșnic o taină. L-am predat autorităților militare, iar ele l-au trimis la NASA, în America. Se pare că s-a mai găsit unul la fel în Australia.

— Și nu s-a scris nimic în ziare? întrebă tînărul.

— Doar cîteva rînduri, de la corespondentul local, răspunse tatăl cu dispreț. Cînd a venit la fața locului, obiectul nu mai era aici, firește, iar povestea părea și neverosimilă. Ia adu-mi tăietura din ziar, Lulu.

Lulu se sculă de pe scaun și dispăru în casă. Cînd se întoarse în grădină cu mapa, zise:

— Și vecinul de alături, Oversnes, un țăran, văzuse și el ceva, așa a spus: o gaură în văzduh.

— Ha-ha, ha-ha! rîseră cu toții. O gaură în văzduh!

— Da, foarte deslușit, așa a spus, foarte deslușit, chiar așa: o gaură în văzduh, dimineața la cinci, cînd se ducea să mulgă vacile. Părea că prin gaura aceea venise ceva din cosmos.

— Cum putea să vadă o gaură în văzduh, e absolut imposibil, rîse tînărul, privind albastrul cerului şi norii de scamă.

— Ştii că ţăranii văd întotdeauna ceea ce alţi oameni nu văd. Ori li se arată Maica Domnului, ori un sfînt, ori văd o nălucă, sau un foc rătăcitor, sau un vîrcolac, sau pe ducă-se-pe-pustii, dar *ceva* tot văd.

— Stai să-ţi citesc, zise fata, scoţînd din mapă tăietura de ziar. Şi mai e una, prinsă de ea cu o agrafă.

— Da, aceea e despre mătuşa-ta Marjolaine, care a bătut atunci recordul european la săritura în lungime. Asta a fost cu o zi înainte. Doamne, cum trece vremea, oftă mama.

Tînărul o ciupi uşurel pe faţă pe furiş, în partea care nu se găsea în cîmpul vizual al părinţilor.

Antigeneza

Pe podul de peste rîul Rupel este o îngustare de drum din cauza unor lucrări de asfaltare, așa încît circulația intensă — camioane și turisme — era mult îngreunată. În fața vechiului Jaguar al lui Preston urla un camion galben, înalt, încărcat cu pămînt sau lut. Deodată răsună detunătura surdă, ca o izbitură. Preston își trase instinctiv capul între umeri, se înclină spre dreapta și închise ochii în mod reflex, totul într-o fracțiune de secundă. Cînd îi deschise, speriat, văzu un parbriz plin de crăpături, prin care cu greu se mai putea privi, și chiar în fața ochilor a gaură de glonte. Să scoată mașina de pe șosea, fu primul lui gînd. Își continuă drumul în coloana de mașini în care se afla, se tîrî după camionul înalt care urla, cel încărcat cu un munte de lut verde-albăstriu, și trecu astfel podul. Între timp începu să cugete din nou în mod logic și-și dădu seama că nu fusese împușcat de un glonte, ci de o pietricică, proiectată de pe cealaltă bandă de circulație, și privi cu încordare, de aproape, parbrizul crăpat, apoi angajă Jaguarul two-seater 1959 pe buclă, lîngă pod. Încet și cu băgare de seamă, pentru a nu atinge unul din morcovii de beton reflectorizanți, puse mașina pe acostament. Își evaluă paguba. Auzi niște trosnete slabe la stînga și la dreapta și în fața lui. Băgă de seamă că zeci de fisuri se propagau, se întindeau, umplînd în întregime harta de sticlă, care la început mai fusese cît de cît trasparentă. Și în timp ce cugeta ce are de făcut în primul rînd, parbrizul devenise un paravan de gheață, cu o găurică nu prea perfect rotundă. Între pulpe îi căzuseră cîteva bucăți de geam securit și niște cioburi mici, tăioase. Își descheie centura, coborî din mașină și începu să împingă geamul spre exterior. Ca să nu se rănească, îndepărtă cioburile de pe capotă cu curățitorul de zăpadă și văzu că rămîn în vopsea niște zgîrîieturi fine, adînci.

Nu mai avea chef să-și continue drumul pînă la destinație. Se sui în mașină, desprinse cîteva cioburi prea supărătoare din nutul în care se mai țineau, porni motorul, coborî pe buclă pînă la autostrada de dedesubt și ocoli pe cealaltă parte, în direcția opusă. De-a dreptul spre service-ul Jaguar. Se miră că simte atît de puțin vînt. Crezuse că are să-l zboare din mașină, cum se spune, și că va trebui să închidă

pe jumătate ochii, să meargă încet, dar nu constată nimic din toate acestea. Acceleră pînă la nouăzeci, fără parbriz, sperînd ca, în primul rînd, să găsească la service în stoc acest model de parbriz și, în al doilea rînd, ca prețul să fie convenabil.

La început simți că tremură pămîntul; cărarea i se mișca literalmente sub pantofi; ceilalți oameni se uitau și ei într-acolo, ca și el, dar fără să remarce mișcarea pe care o simțise el, nici crăpăturile. Apoi se uitară în sus, dar și clădirile continuau să arate ciudat. Picura; două picături îl nimeriră extrem de neplăcut: una îi pătrunse în canalul auditiv stîng, iar cealaltă îi lunecă după urechea dreaptă, între chică și guler. Aproape în aceeași clipă cineva îi puse mîna pe braț.

— Larrie!

— Înainte de șase nu putea fi gata montat parbrizul nou, așa că am intrat cu Larrie să bem ceva. A avut și el odată un parbriz spart, mai mult, dar la viteză mare. E mai puțin plăcut, firește. Eu mergeam în coloană.

— Ce mai e cu ei acum? Sînt iar împreună, sau tot despărțiți? întrebă Kärstin.

— Nu, sînt iar împreună. Nu merge prea bine căsnicia, se-nțelege, dar își toarnă fiecare ceva apă în vin, de dragul copilului. Copilul e bolnav de cîteva zile, adică vorba vine, bolnav: visează urît noaptea și se trezește, plînge mult, și are o spuzeală pe tot corpul, niște bubulițe cu puroi. Trebuie să fie dureros, sau enervant, așa spun ei. Larrie și Elke încearcă tot ce se poate, iar socrii lui fac și ei tot ce pot ca să asigure fericirea conjugală, știi tu cum vine asta. I-au cumpărat lui Larrie un echipament complet de cineamator: aparat de filmat de 8 mm, aparat de proiecție, ecran, diaproiector, vizor, exponometru, genți, și speră că o să-l filmeze des pe copil, că o să facă excursii cu familia și așa mai departe. Dar din vorbele lui am simțit că Elke tot se mai duce din cînd în cînd la tipul ei și că el regretă că a renunțat la fata aceea din Bruxelles.

Îl trezi plînsul Ulrikăi.

— Ulrika plînge, mormăi soția. Du-te de vezi.

Ieși din cameră la lumina lunii, bîjbîind, și deschise cu băgare de seamă ușa camerei copilului. Ca să n-o trezească

de-a binelea pe Ulrika, nu aprinse lumina. O văzu că stă în capul oaselor în pătuț.

— Ce e, fetița tatii? șopti el și o dezmierdă și o sărută și vru s-o învelească din nou.

Ea mai dormea pe jumătate și se clătină, ca și cum ar fi fost cît p'aci să pice pe pernă și să adoarmă.

— Am visat ceva urît, tăticule, și m-am trezit și tot l-am visat.

— Ce anume? mormăi el, mîngîindu-i căpșorul blond, ca s-o liniștească.

— Ceva urît, ceva negru, răspunse ea cu sughițuri.

— Lasă, e un vis urît, și tăticu' visează urît cîteodată, și ceilalți copii, tot așa, uneori. Dar o fetiță cuminte nu plînge pentru atîta lucru. Ce-ar spune Jennie dacă ar afla? Și Patrik? Și Krisje? Iar Johnnie ar rîde cu poftă dacă te-ar vedea că plîngi pentru un vis. Hai, fii tu o fetiță curajoasă de șase ani și spune tu mîine la școală că nu ești fricoasă și nu plîngi cînd visezi urît.

Îi puse capul pe pernă, o sărută încă o dată pe frunte, îi netezi codițele spre spate și rămase așezat pe patul ei. Căscă de cîteva ori, simți frig la picioare, dar mai aşteptă. Cînd socoti că fetița doarme, se sculă binișor și se duse spre ușă în vîrful picioarelor. Cînd să iasă din cameră, o auzi pe fetiță că mai mormăie ceva cu ton plîngăreț, dar o ultimă privire îl convinsese că Ulrika adormise numaidecît după aceea. Lăsă ușa întredeschisă și se vîrî în pat.

— Nu trebuie s-o silești dacă nu se simte bine, zise Kärstin.

Preston îi luă din farfurie tarta cu felii de banane și cu miere și începu s-o mănînce el.

La prînz, cînd veni acasă, Kärstin îi spuse:

— Cred că ai adus în casă boala copilului lui Larrie, pentru că acuma are și Ulrika bubulițe. I-au ieșit acum vreun ceas.

Se duse glonț să le vadă.

— Scoate-ți un pic bluzița, zise el.

Privi petele roșii de pe burticică și de pe coapse. Era ca o erupție, dar cu bubulițe multe și mici.

— O să chemăm doctorul, fetița tatii. Te doare? Nu? Păi atunci nu e nimic, trece la iuțeală. O să-ți dea doctorul o sticluță cu ceva dulce.

— Iar plînge Ulrika, îl trezi Kărstin.

Se dădu jos din pat, aşteptă o secundă ca să se dezmeticească, încercă să se concentreze şi intră în camera fetiţei. Ulrika stătea iar în capul oaselor în pătuţ. Iarăşi visase urît şi, cînd se trezise, văzuse aceleaşi lucruri negre, urîte, care fugeau.

— Dar, fetiţa tatii, nu se poate, n-are ce să fie!

Îşi puse mîna pe fruntea ei şi avu impresia că fetiţa are temperatură. Încercă s-o liniştească şi o desmierdă pe păr.

— Ia te uită la coana Luna, zise el arătîndu-i-o. I s-a şi dus o bucăţică, coanei Luna. Ieri era mai mare. Şi în fiecare zi se ascunde tot mai mult, şi în fiecare zi vezi mai puţin din ea, şi în cele din urmă zice: pac! şi nu mai e...

Luă termometrul de pe noptieră şi i-l strecură subsuoară.

— Şi pe urmă vine iar şi face pac! şi în fiecare zi, sau mai bine zis, în fiecare noapte, se arată tot mai mare şi după două săptămîni iarăşi rîde coana Luna, iarăşi face pe nebuna. Acolo sus, printre stele, stă şi rîde de copiii fricoşi. Dar de tine nu rîde, pentru că eşti o fetiţă curajoasă, nu? Hai, închideţi-vă ochişorii şi pliscurile, zice coana Cucuvea.

— Tăticule, coana Cucuvea şi toate animalele alea nu există, aşa e?

— Sigur că nu, sînt doar nişte păpuşi caraghioase, care îi fac pe copii să rîdă.

— Dar cîteodată nu le înţeleg, tăticule.

— Păi da, pentru că ele vorbesc anapoda şi spun prostii.

Citi termometrul: 38,1 grade. Îl scuturâ şi zise.

— Hai, fă tu acuma nani şi vine tăticu' numaidecît înapoi.

— Numaidecît? mormăi ea.

— Da, numaidecît, zise el.

Şi veni după cîteva minute în vîrful picioarelor şi încercă să vadă de la distanţă pe întuneric dacă fetiţa doarme bine şi dacă e învelită. Şi atunci avu impresia că umblă ceva după pătuţ. Clipi din ochi şi se duse într-acolo. Se uită după pat şi sub pat, dar nu văzu nimic. Cînd se îndreptă din spate văzu cu coada ochiului că mişcă ceva la marginea cîmpului său vizual. Întoarse capul şi văzu din nou că umblă ceva, ceva care iese prin uşa pe jumătate deschisă, spre podestul scării. Un şobolan! Se duse spre întrerupătorul basculant şi îl apăsă. Dar lumina nu se aprinse. Îşi roti atent privirea prin cameră, deschise uşa complet şi cercetă podestul şi propriul său dormitor. Nu găsi nimic.

Își puse pe el halatul de casă, își vîrî picioarele în papuci și se duse jos. Pe drum încercă și celelalte întrerupătoare. Deschise ușa pivniței și-și aminti că nu erau chibrituri în casă. De cînd aveau mașină de gătit electrică și încălzire centrală și de cînd nu mai fumau nu mai aveau nevoie de chibrituri. Poate că știe Kärstin vreo cutie rămasă pe undeva, sau poate că are ea un pachet de rezervă. Tuși încet și-și drese vocea. Se duse înapoi sus și-și trezi soția.

— Kärstin, s-au topit toate siguranțele. Nu mai avem chibrituri în casă?

— Nu, mormăi ea.

Rămase cîtva timp așezat pe patul ei, se scobi în nas, apoi se duse s-o mai vadă pe Ulrika. După aceea se culcă și el, mai trase cîteva minute cu urechea și în scurt timp, fără să-și dea seama, adormi.

În noaptea următoare își azvîrli brusc plapuma de pe el, cînd auzi vocea soției, care îi spuse limpede:

— Lasă-mă acum. Ai mîinile reci.

Apăsă pe întrerupător și privi în jur. Nu era nimic. Se duse în camera Ulrikăi, unde domnea o liniște deplină. Se hotărî să închidă fereastra. Nu era deschisă decît de o palmă. Se îndreptă spre noptieră, luă de acolo lampa de buzunar pe care o cumpărase, și o aprinse. Roti apoi lumina lămpii de buzunar prin cameră, stinse abia atunci veioza, roti încă o dată fasciculul de lumină al lămpii de buzunar prin cameră, căutînd pe jos, pe sub ușă, pe lîngă Kärstin, care din cauza aceasta se întoarse pe partea cealaltă, mormăind, și în sfîrșit o stinse.

— Acum mi-au ieșit și mie, zise Kärstin a doua zi, arătîndu-i brațul, pe care avea o pată roșie, cu bubulițe ca ale Ulrikăi. E o boală molipsitoare. Tu ai adus-o!

Iar seara, cînd se întoarse de la serviciu, Preston îi povesti soției că și alți oameni, mai ales copii, prezentau aceleași simptome.

— Am adus cîteva lumînări, zise el. Oricum avem nevoie de ele pentru sărbători; e drept că mai sînt cîteva luni pînă atunci, dar e plăcut să poți aprinde cîteva lumînări cînd ai într-o seară musafiri. Am adus și chibrituri. Dacă ne mai face cumva vreo figură tabloul electric, pot cel puțin să-l repar. Alaltăieri noaptea a fost o pană de la uzină, dar dacă era de la noi tot nu puteam face nimic.

Simţise clar că umblă ceva pe el. Lovi, datorită unui reflex rapid, şi atinse ceva cu muchea şi cu vîrful degetului mic al mîinii drepte. Apăsă pe butonul veiozei şi, cînd văzu că lumina iar nu funcţionează, întinse repede mîna spre lampa de buzunar, care însă se rostogoli de pe noptieră şi căzu pe jos cu zgomot. Atunci văzu foarte precis că umblă ceva negru de-a lungul peretelui, sub fereastra pe jumătate luminată, şi văzu totodată cu coada ochiului ceva asemănător chiar lîngă pat. Strigă:

— Kärstin !

Copilul începu să plîngă în aceeaşi clipă. Sări din pat, bîjbîi după lampa de buzunar şi încercă întrerupătoarele de perete: în zadar. Îndreptă lumina lanternei spre pătuţul Ulrikăi. Sub pătuţ umbla ceva negru. O chemă pe Kärstin şi bătu din palme şi făcu şşşt ! dar nu mai desluşi nimic, oriîncotro îşi îndrepta fasciculul luminos. Kärstin coborî cu el în bucătărie, luă lumînările din sertar şi desfăcu pachetul de chibrituri. Cînd flăcăruile lumînărilor începură să fumege şi să ardă mai intens, Kärstin îi arătă pardoseala.

— Ce-o mai fi şi asta? întrebă ea.

Pe pardoseala bucătăriei fusese împrăştiat nişte gunoi, mai ales lîngă lada de gunoi, iar capetele de peşti şi crustele de raci duhneau îngrozitor.

— Va să zică avem într-adevăr şobolani, zise el. Am atins unul; umbla pe mine. M-am trezit din cauza lui şi l-am lovit, dar am simţit ceva rece şi i-am văzut umblînd, şi nu numai unul.

Îşi aminti acum că soţia, pe jumătate adormită, îi spusese: „Ai mîinile reci; lasă acum". El nici n-o atinsese. Ulrika văzuse bine şi ea ceva negru care umblă. Nu-i venea să creadă că în casa lor sînt şobolani. Nu văzuse nicăieri urme de şobolani; iar acum fusese împrăştiat gunoiul, dar poate că isprava asta o făcuseră niscai pisici vagabonde. Spuse că se duce să controleze siguranţele. La lumina lanternei de buzunar putu constata că nici una nu era topită.

Dimineaţa, primul buletin de ştiri de la radio aduse informaţia următoare: din nou pană de electricitate la uzină. pentru a treia oară în ultimele patru nopţi. Şi din nou apărură în ziare ştiri despre cutremurele de pămînt: uşoare oscilaţii seismice.

În noaptea următoare se zvîrcoli mult timp fără somn, se tot ducea mereu să se uite și în cele din urmă se sili să stea liniștit și adormi. Mașinile pompierilor goneau una după alta în direcții necunoscute. Ceru fiecărui trecător lămuriri, puse întrebări, dar nimeni nu-i răspunse. Pretutindeni lumea mătura gunoi și, în timp ce farul de la intrarea în port își rotea fasciculele de raze, mugi o sirenă, iar numeroși oameni treceau enervant de încet chiar prin fața picioarelor lui, de-a curmezișul. Se lovea de ei, îi împingea, dar ei nu se supărau. Niște mini-vehicule circulau în toate direcțiile. Băgați de seamă, sînt bombe și mine terestre rămase din timpul războiului, sînt și capcane și jucării mecanice otrăvitoare, șopti cineva. Bagă de seamă! o avertiză el pe o femeie bătrînă, care se aplecase ca să ridice o asemenea jucărie explozivă. Se vîrî în fața ei, iar bătrîna veni tot mai aproape și plîngea, și lacrimile îi curgeau pe piept, pe față, și se întristă și el profund, încît nu-și mai putu stăpîni nici el lacrimile, căci simțea în suflet aceeași mîhnire ca și ea. Se întîmplase ceva foarte trist. Ulrike era și ea de față și se uita la el, plîngînd și ea, și își puse piciorușele reci pe obrazul lui, pipăindu-l ca să vadă dacă nu e încă mort. Și vru să-i dezmierde piciorușele scumpe și dragi, pînă se vor încălzi, și să le sărute. Și le luă în mîinile lui și le dădu drumul speriat: erau în stare de descompunere și simți că...

— Kärstin!!! strigă el, aruncînd din mînă îngrozit piciorușul, care se înnegrise de tot.

Își privi cu scîrbă mîna dreaptă cînd Kärstin aprinse lampa de buzunar, pe care o luase, scîncind, de pe noptiera lui, întinzîndu-se peste el. Pe cearșaf se agita ceva negru, un animal. Pe mînă, Preston avea o substanță unsuroasă, iar între degete i se strivise un fel de terci. Mîna îi era mînjită cu un fel de zeamă grasă, care ajunsese pînă pe dosul palmei. Animalul nu mai mișca. Îl priviră amîndoi cu scîrbă, la lumina lămpii de buzunar. Era o făptură mică, neagră și slinoasă, pe jumătate strivită de mîna lui. Și răspîndea o duhoare de putregai. Era plată, ca o meduză neagră. Deodată văzură alte două alergînd de-a lungul plintei. Azvîrli cu veioza după ele. Firul se smulse din priză și lampa se făcu praf sub fereastră, izbindu-se de plintă. Nimerise. Un al doilea animal negru, plat și vîscos, se tîrî într-acolo. Din cel ucis cu veioza se scurse un lichid puturos, care se închegă în formă de bulgăre. Preston apu-

că cearșaful, își șterse cu el mîna și proiectă lumina lanternei asupra micului monstru. În primul moment nu văzu ochi, dar privind atent zări în capul satanic al animalului două gropițe mucilaginoase. Se gîndi la o mătrăgună.

Cutremurele de pămînt nu fură simțite decît de foarte puțini oameni, dar în marile rampe de gunoi și în cimitire ieșiră din pămînt rîme și alte animale subterane mici. Ca atunci cînd grădinarul întoarce pămîntul cu hîrletul ca să iasă rîmele, pentru găini. Milioane de mici vietăți ieșiră la suprafață din pămîntul clătinat. În vecinătatea marilor rampe de gunoi și a cimitirelor. O nouă rasă, născută din putregaiul civilizației. O geneză a descompunerii, o antigeneză, o coagulare inversă în forme vii a murdăriei, a deșeurilor care acoperă și copleșesc și inundă și înecă totul, produse de către om, marele devastator. Un fel de autopedepsire a omenirii stupide. O reacție biochimică a răzbunării naturii, un proces de descompunere invers.

Toate lămpile de buzunar fură vîndute de îndată ce autoritățile încetară să mai dezmintă. Fură difuzate directive: toate gunoaiele se vor depozita afară din casă, ele fiind hrana naturală a noilor animale. Sugarii și copiii și bolnavii vor fi puși în aceeași cameră. După atingere se va proceda la o spălare abundentă cu mult săpun, apoi se va fricționa cu pomezi dezinfectante, iar în lipsă cu loțiuni sau cu apă de colonie. Se va chema doctorul. Alimentele vor fi păstrate bine închise.

Echipe de stîrpire, alcătuite de către primării și întărite cu voluntari, urmăresc micii monștri subterani pînă în cuiburile lor și suflă gaz sub înaltă presiune în pămînt, printre mormintele din cimitire.

Peste uriașele mormane de gunoi care se înalță în afara orașelor, ca niște coline fumegînde ale decadenței, înconjurate de mii de pescărușI și de corbi, tancurile elicoptere presară un strat izolator de var nestins, iar în pămînt se injectează sub înaltă presiune gaze toxice, pînă la zeci de metri adîncime, cu toate că se admite că straturile de proveniență nu se află la o adîncime mai mare de aproximativ zece metri. Se emit ordonanțe privitoare la obligația cremațiunii gunoaielor. Animalele domestice moarte trebuie îndepărtate imediat, la lumina zilei. Monștrii veniți din

pămînt sînt maligni și virulenți. Locurile contaminate de pe corpul persoanelor atinse prezintă pete roșii mari, cu furunculi care cresc repede și care supurează circular.

O saltă pe Ulrika în picioare în pătuț, silindu-se să rîdă, ca s-o liniștească. Starea ei este serioasă, și el știe asta, dar ei îi ascunde adevărul. Îi spune: hop ! și, cu mîinile în care o ține și o plimbă, o gîdilă un pic la subsuori; ea dă cu picioruşele în el, iar el își întoarce fața, cînd simte că fetița are tălpile reci. O pune la loc în pătuț, îi vorbește și îi desface pansamentele. La ultimele spire ale feșei, fetița începe să plîngă amarnic. Bubele se întrezăresc prin tifonul murdar. Îi dezlipește cu băgare de seamă capătul bandajului. Trei bube s-au spart. Puroiul este verde-albăstrui și miroase groaznic. Împreună cu Kärstin îi pune bandaj curat, după ce au curățit amîndoi petele purulente și au îndepărtat cu tampoane de vată larvele moarte. Înfășoară larvele moarte în bandajele puturoase și apoi pune totul într-o pungă de plastic.

— Acuși vine doctorul, fetița tatii, și te face repede bine, zice el anevoie, cu un nod în gît.

Îi privește fața umflată, pleoapele inflamate, cearcănele din jurul ochilor. Le privește printre propriile sale lacrimi.

O mică pledoarie împotriva decăderii

Invazie

Întrec orice măsură, în toate oraşele, aceşti exponenţi ai vremii noastre, aceste ciuperci urbane. Am fost la Londra şi am văzut acolo murdăria, infecţia. Am călătorit prin Franţa; acolo simptomul poate fi constatat pretutindeni, după cum ştim cu toţii, dar e în creştere şi la Bruxelles, la Anvers, la Amsterdam. Fenomenul: decăderea crescîndă, poluarea. Îşi face loc în formele cele mai variate. Invocînd tot felul de motive, înaintează, deghizîndu-se, aproape cerînd scuze. Una din înfăţişările ei sînt lucrările stradale. *Nu poţi intra într-un oraş fără să dai de străngulări de străzi, pricinuite de lucrări de canalizare, ocoliri din cauza reparaţiei pavajului, străzi închise pentru* fel de fel *de lucrări. Activitate febrilă. Noroi, cărări pietonale înguste, ţevi, tuburi de beton, role de cabluri, mormane de bolovani, gropi adînci şi mirosul îngrozitor al pămîntului săpat, îmbibat cu gaze naturale. Lucrări pregătitoare pentru metro, — cine poate şti adevărul? — aşa-zisa refacere a tunelelor pentru circulaţia tramvaielor... Buldozerele şi screperele care răvăşesc oraşul săpînd, găurind. Aceasta este poate cea mai nevinovată formă de degradare.*

Degenerescenţă

O altă faţetă este îngrijorătoarea evoluţie în sens invers a ceea ce fusese presupus, prescris, prezis: de cînd se tot vorbeşte că fabricile trebuie amplasate afară din oraş! Unele stabilimente mari se duc din proprie iniţiativă la periferie, şi ce vedem? Peste tot răsar mici ateliere noi, mici industrii noi, în mijlocul *oraşului. Depozite vechi, locuinţe dărăpănate şi părăsite, devin industrii clandestine, întunecoase şi puturoase. Lîngă mine, o casă obişnuită, reamenajată, a devenit spălătorie; în grădină s-a montat un fel de baracă. Deasupra a fost pus un tub de azbociment. Coşul acesta presară fulgi groşi şi graşi de funingine de păcură pe glafurile ferestrelor noastre, în chioşcuri, în curticică, în grădină. Înăuntru, în dormitor,*

sub rama plasei de muște, glaful ferestrei e negru-castaniu. Acoperișul barăcii are o ventilație. Pe acolo iese toată ziua un miros tare, scîrbos, de săpun și aburi de rufe murdare, iar vîntul transportă aburii de săpun în grădina mea: pe frunzele plantelor s-a așternut un strat alb-albăstrui, ca și cum ar fi fost stropit cu pulverizatorul, și au apărut găurele, clorofila dispare în multe locuri și rămîn vizibile schelete de nervuri subțiri ca firul de păianjen.

Gălăgie, deranj

Vara nu mai pot nici măcar să stau în grădina mea, nu numai din cauza aburilor de săpun, dar și din cauza mașinilor care ambalează tot timpul motorul, de tremură pămîntul. Prea de tot. Peste drum de noi sînt două *ateliere de reparații auto. De cîte ori patronul unuia din ele nu-și dă prea bine seama ce defecțiune are un motor, îl lasă să meargă în gol și apasă pe accelerator, încît ai impresia că motorul e gata-gata să se facă fărîme. Și așa toată ziua bună ziua. Cam aceasta e metoda lui de a stabili diagnosticul. Peste drum de noi pe diagonală e o distilerie de cafea. Nu mai am nevoie să adaug nimic, puteți să vă închipuiți singuri. Un mic amănunt: fiul patronului a murit acum două luni, la vîrsta de patruzeci de ani, de cancer la plămîni. În colțul format de strada noastră cu prima stradă laterală, la aproximativ o sută de metri de locuința mea, e o cîrciumă infectă. Cum a ajuns ea acolo nu înțeleg, pe strada noastră nu e nici un alt local, nu e o stradă potrivită pentru localuri. La început au avut un tonomat care urla, dar acela a dispărut repede, clienții localului sînt de cea mai ordinară speță. Acuma rage acolo o flașnetă mecanică. M-am uitat cînd au cărat-o înăuntru și au instalat-o. Enorm de* înaltă *și de mare, cu ornamente aurii mate. Celălalt atelier de reparații auto se ocupă cu mașini de ocazie. Patronul cumpără mereu cîte o vechitură, cîte o mașină tamponată sau fărîmată. Odată am văzut pe scaune pete de sînge. Garajul lui fiind plin ochi, staționează întotdeauna cîte o mașină stricată în fața casei noastre, așa că nici propria mea mașină n-o mai pot parca în fața porții mele. Uneori trebuie s-o las la cîteva sute de metri mai încolo, atîta e de plină strada de mașini care intră și ies din cele două garaje. E strict interzis să lași o mașină mai mult de douăzeci și patru de ore în fața unei*

locuințe străine. Am discutat de două ori cu proprietarul. De cîteva ori am constatat că am un cauciuc dezumflat, dimineața, cînd eram grăbit să plec. Într-o altă dimineață aveam o adîncitură lată pe mașină, pe portieră, iar lîngă mașină erau cioburi roșii, provenite de la un stop. Patronul atelierului nu știa nimic. Am cercetat prin împrejurimi. Pe unul din cioburi se puteau citi literele Glar . . .; am găsit un Volvo fără stopul din dreapta. Pe celălalt stop era scris Glarus, iar pe caroserie avea o dungă de culoarea mașinii mele etc. Patronul mi-a spus că nu scosese mașina din garaj. L-am așteptat pe proprietar: a susținut și el același lucru. A venit poliția. Măsurători: înălțimea înfundăturii, a barei de protecție, a stopului. Mi s-au dat despăgubiri. După cîteva zile, motorul meu a făcut urît, apoi deodată o pocnitură formidabilă: toba de eșapament arsă. M-am băgat sub mașină ca să văd unde e spartă toba: un ghemotoc de hîrtie, ud, în țeava de eșapament. Dacă toba mea de eșapament n-ar fi fost atît de uzată, mi s-ar fi făcut praf motorul din cauza ghemotocului.

Nepăsare, murdărie, poluare

Poate că cea dintîi măsură care se impune este interzicerea de a ține animale domestice la oraș. E nemaipomenit, trotuarele sînt mînjite cu așa cantitate de bălegar de cățel de casă, încît te apucă nevricalele. Grădinile și curțile sînt infestate de pisicile dezgustător de puturoase, care noaptea țipă ca niște copii scoși din minți. Ziua motoarele mașinilor în garaje, spălătoria, circulația; seara, prin peretele din stînga și prin peretele din dreapta, urletele surde ale televizoarelor stimaților mei vecini, pînă la ultimul cuvînt al ultimei emisiuni. Și noaptea pisicile. Îngrozitoarea murdărie a trotuarelor de către nenumărații cîini de casă; e inadmisibil. E pur și simplu o nebunie că se permite. Ce-ar fi dacă dumneata sau eu am face pe trotuar ceea ce face un cîine: am ajunge la pușcărie. Dacă băiețașul sau fetița dumitale ar face pe stradă o mică băltoacă, știi foarte bine ce s-ar întîmpla dacă ar fi un polițist prin apropiere. Dar un cîine are voie. Iubitorii de animale se opresc atunci în loc lîngă jivina lor încovrigată. N-o trag pe o ulicioară laterală, se prefac că n-au habar de nimic, se uită în văzduh, la copaci, sau privesc stăruitor chiar deșeurile care ies lent la iveală. Plaga porumbeilor aga-

sanți, care murdăresc totul. Pentru a izgoni stolurile de porumbei care murdăresc cu excrețiile lor monumentele și clădirile în așa măsură, încît piatra clădirilor istorice este atacată de gunoiul coroziv, pentru a izgoni aceste păsări s-a aplicat peste tot, în locurile cheie, un strat de clei. Scopul: să sperie zburătoarele. Dar ce s-a întîmplat? La mică distanță de parcurile Muzeului de artă plastică din Anvers și în apropiere de Bursa din Bruxelles, păsările au căutat să îndepărteze cleiul de pe picioruțe, cu ciocul. Ciocul s-a lipit, porumbeii și alte păsări nu s-au mai putut hrăni și au murit de foame. Micile parcuri sînt acum pline cu păsări muribunde, moarte sau în curs de putrezire. Tot așa și în alte puncte ale orașelor.

Dezgustător

Scria în ziar despre o altă plagă care a fost descoperită. S-a stabilit că un număr necrezut de mare de cîini sînt striviți pe noua autostradă Anvers-Liège-Aachen, pe pantele din apropiere de Anvers. Apoi a venit cel dintîi protest din partea jandarmului uneia din comunele limitrofe cu autostrada. Este vorba aici de o nouă metodă de a scăpa de propriul cîine. De obicei în concediu. Pleci cu mașina undeva afară din oraș și pe autostradă dai jos cîinele din mașină. Circulația rapidă îi seceră și-i ciopîrțește pe cîini. Zeci de hoituri de cîini zac pe partea carosabilă, sau pe acostamente, din ce în ce mai multe. Șobolani grași ies din canalele de la baza taluzurilor ca să roadă carnea cîinilor morți, dar în goana lor peste partea carosabilă a drumurilor sînt surprinși de vehicule și călcați. Năvălesc gîndacii și mușteleș. Și în orașe, accidentele, urletul azi neîncetat al sirenelor ambulanțelor: în orice moment zace undeva un om sau un copil care sîngerează pe asfalt. Un număr de copii, egal cu efectivul cîtorva școli primare, sînt uciși sau schilodiți lunar, așa am citit, și m-am îngrozit. Și noul carburant, cu miros amețitor, în motorete și mașini sport și utilaje. Și goana, goana nebună, demența febrilă.

Decădere fatală

Și apoi degenerarea cărților pentru copii. Ce înseamnă povestirile erotice în imagini, colecția Miller-Omnibus pentru tineret, cultul nudului în cărțile pentru cei

mici? Țările noastre au început să putrezească! Ființe vii, oameni, sînt împușcați în plină stradă cu puști cu lunetă și surdină. Sălbăticirea, decăderea, stricăciunea, degenerarea se întind. Pe stradă, în parcuri, în beciuri, putrezesc: pisici otrăvite, șoareci scoși din capcane și azvîrliți pe stradă. Și murdăria, gunoiul, care zace pretutindeni în mormane pe străzi, serviciile de salubritate rămase mult în urmă. Fenomenul sporește înspăimîntător, se întinde. *Am zărit în rigolă un deget smuls. Am rămas năuc. M-am întors după aceea. Dispăruse. Dar acum cîtva timp am observat în rigolă un* braț, *seara, pe stradă, pe vreme de ceață, în gunoi. Gunoiul se grămădește, mormane, pe stradă. Am văzut în gunoi și un cap de om, un cap desfigurat. În sălbăticia asta plină de murdărie, de scuipat, de gunoaie, de resturi omenești, nu mai vreau să trăiesc!*

Cuprins

Cuvînt înainte / 5
Viespile / 9
Un vizor spre timp / 13
În memoria rasei umane / 18
Moartea oşteanului / 20
O povestire simbolică / 29
Seară de revelion / 33
Evoluţia de la Brak înainte / 38
Dezintegrarea / 42
Vizită oficială la noua fabrică de hîrtie / 53
Asasinarea unui bătrîn singuratic / 57
Un automobilist pasionat / 66
Omul e de piatră / 69
Un monument temporar / 72
Explozie / 80
Broasca ţestoasă / 88
Dublul / 96
Lighioana / 102
La stînga liniei de elicoptere / 114
Într-un viitor depărtat / 116
Nici pavilioane, nici banderole / 118
Fluviul amazoanelor / 125
O gaură în văzduh / 138
Antigeneza / 145
O mică pledoarie împotriva decăderii / 154

Redactor: MIRCEA OPRIȚĂ
Tehnoredactor: L. HLAVATY

Apărut: 1974. Bun de tipar: 26.07.1974. Comanda nr.: 1111. Coli de tipar: 10. Tiraj: 20.500+100 broșate. Hîrtia: tipar înalt B 80 g/m². Format: 54×84/16. C.Z. pentru biblioteci: 839.3-32.

Tiparul executat sub comanda nr. 410/1974, la Întreprinderea Poligrafică Cluj, str. Brassai nr. 5—7. Republica Socialistă România